

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INFORMATORIUM ŠKOLY MATEŘSKÉ

projekt OPVK CZ.1.07/1.3.00/14.0074

SBORNÍK INTEGROVANÉHO TEMATICKÉHO PLÁNOVÁNÍ V MŠ

Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informační centrum (KVIC) Nový Jičín, příspěvková organizace,

Štefánikova 826/7, 741 11 Nový Jičín, IČO: 62330403, DIČ: CZ62330403,
www.kvic.cz

Tento dokument podléhá licenci Creative Commons
Uvedte autora – Nevyužívejte komerčně – Nezasahujte do díla
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/cz/>

ISBN 978-80-87744-00-0

Obsah

Úvod.....	5
Já a ty jsme my.....	16
Téma: Přišel jsem si s vámi hrát, chtěl bych být váš kamarád.....	17
Přišel jsem si s Vámi hrát.....	23
Téma: Kdo jsem já.....	26
Já a moji kamarádi ve školce.....	44
Téma: My jsme kamarádi.....	47
Ve školce a doma.....	53
Téma: Naše školka a prostory.....	56
Co už dokážu.....	58
Téma: Kuk! Bum! Vidím dům!.....	60
Prázdniny jsou senzací, všude samá legrace.....	67
Téma: Bezpečně o prázdninách.....	70
Tančí celá rodina.....	86
Téma: Jak se žilo kdysi.....	88
Vstávat a jde se cvičit.....	98
Téma: Společně si zatančíme, s radostí si zacvičíme.....	99
Co dělá tělo, když se hýbu.....	104
Téma: Co dělá tělo, když se pohybují.....	106
Už zase skáču přes kaluže.....	115
Téma: Každý jsme jiný.....	117
Hajaja.....	122
Téma: Přezimování savců.....	123
Sváteční ladění.....	126
Téma: Přijde k nám Mikuláš.....	128
Odborní experti, kteří se podíleli na tvorbě Sborníku integrovaného tematického plánování v MŠ.....	142

Sborník, který se vám dostává do rukou, vznikl v rámci projektu Informatorium školy mateřské CZ. 1.07/1. 3.00/14. 0074. Je tvořen integrovanými tematickými bloky (ITB) na školní úrovni, které jsou rozpracovány až na úroveň třídních vzdělávacích plánů.

Na samotném počátku byl nápad, jak efektivně pomoci učitelkám v mateřských školách ke kvalitnějšímu a přehlednému plánování činností, které směřují k plnění záměrů, očekávaných výstupů a kompetencí.

Na Letní škole předškolní výchovy dostal prvotní nápad formu integrovaných tematických bloků na školní úrovni, včetně návrhů jejich cílů a činností. Tvořivé učitelky projektu navrhly přehlednou šablonu a zahájily proces tvorby ITB. Každý takto vytvořený ITB byl autorkami v průběhu následujících měsíců několikrát přepracováván i ověřován v praxi (pilotován jejich tvůrci), a následně dopracován do podoby, kterou Vám nyní předkládáme.

Sborník je pouze inspirací k tvorbě vašich integrovaných tematických bloků, které jsou obsahem vašich školních vzdělávacích programů, a to včetně návodu, jak s nimi můžete pracovat i vy na úrovni třídních vzdělávacích programů.

Nabízíme vám 12 rozpracovaných integrovaných tematických bloků v podobě třídních vzdělávacích plánů, jako pouze jednu z možností, jak i můžete pojmout tvorbu vašich třídních vzdělávacích plánů.

Autorky sborníku, tvořivé učitelky do projektu zapojených krajů – Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského i Moravskoslezského, vám přejí úspěšné plánování vašich aktivit.

Úvod

Východiskem pro přípravu a následnou tvorbu celého sborníku je především:

- Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání,
- pedagogika orientovaná na dítě
- zkušenosti pedagogů, kteří tímto způsobem pracují.

Vzdělávací obsah ve školním vzdělávacím programu

Vzdělávací obsah RVP PV by měl sloužit pedagogovi jako východisko pro přípravu **vlastní vzdělávací nabídky**. Pedagog by ji měl ve školním (třídním) vzdělávacím programu formulovat v podobě, v jaké ji bude dětem předkládat – a to v podobě **integrovaných bloků**.

Je to jediný požadavek společný všem vzdělávacím programům připravovaným na školní úrovni. Školy tak mají značnou volnost v tom, jakým způsobem vzdělávací obsah, daný RVP PV, pojmu a realizují.

Ve vztahu mezi integrovanými bloky a vzdělávacími oblastmi z RVP PV platí, že bloky by měly být tvořeny tak, aby „zasahovaly“ (integrovaly) všechny vzdělávací oblasti (s tím, že některá oblast může převažovat, jiné se může blok dotýkat jen velmi okrajově); tyto bloky jsou tedy vzhledem ke vzdělávacím oblastem RVP PV **průřezové**.

Integrované bloky se mohou vztahovat k určitému tématu, vycházet z praktických životních problémů a situací, nebo být zaměřeny k určitým činnostem, k praktickým aktivitám apod. Mohou tak mít podobu **tematických celků, projektů** či **programů**.

Bloky mohou být různě rozsáhlé, dlouhodobé, střednědobé i krátkodobé, mohou se dále členit, větvit apod. Měly by být vytvářeny natolik široké a obsáhlé, aby poskytovaly dostatek zajímavých a různorodých podnětů ke konkrétním činnostem.

Zaměření těchto bloků by mělo vycházet z přirozených potřeb dítěte a ze skutečností dítěti a jeho životu blízkých.

Jejich obsah by

- měl být předškolnímu dítěti srozumitelný, užitečný a pro ně prakticky využitelný.
- měl pomáhat dítěti chápat sebe sama i okolní svět, rozumět jeho dění a orientovat se v něm.
- měl být upraven tak, aby vyhověl věku, úrovni rozvoje a sociálním zkušenostem dětí, pro které jsou bloky připravovány.
- měl odpovídat vzdělávacímu obsahu stanovenému ve vzdělávací nabídce v RVP PV.

Činnosti nabízené v rámci ŠVP (TVP) by měly být praktické i intelektové povahy. Měly by rozvíjet intelektové i praktické schopnosti a dovednosti dítěte, prohlubovat jeho poznání, obohacovat jeho praktickou zkušenost a zvyšovat praktickou využitelnost toho, co se dítě naučí.

Integrované bloky by měly svým obsahem vzájemně **navazovat, doplňovat se a prohlubovat, mohou se prolínat a přecházet plynule jeden do druhého**.

Je přirozené a správné, že vzdělávací obsah, resp. některé jeho prvky, se v různých integrovaných blocích opakují a dítěti se znovu připomínají, že se s nimi setkává v nových souvislostech a učí se vidět věci z různých pohledů. Právě to významně přispívá k tomu, že si dítě může vytvářet globální a reálný pohled na svět i jeho dění a že získané poznatky i dovednosti může lépe využívat v praxi i v dalším učení. Pokud se setkává se stejným obsahem i mimo formální vzdělávací nabídku, při příležitostech neplánovaných a vidí jej v **přirozených logických vztazích a životních souvislostech**, mohou být výsledky vzdělávání ještě účinnější. Tím je naznačen i způsob jejich tvorby: je možno začít od tématu, od činností či od očekávaných výstupů.

Zdroj: Výzkumný ústav pedagogický v Praze Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání 2004

Tematické plánování

Plánování obsahu pedagogických záměrů je převážně prováděno formou tematických plánů. Obsahem tematického plánování je zajištění potřeb a zájmů dětí, skupiny, jež se témata týkají. Právě respektování potřeb dětí se ukázalo jako velmi efektivní způsob k vedení zájmu o získávání postojů a rozvíjení dovedností a schopností dětí předškolního věku.

Toto plánování umožňuje nejen rozvoj chuti k učení, ale zároveň poskytuje jakýsi systém získávání informací od nejširšího k nejužšímu spektru daného tématu, uvědomění si souvislostí a umožňuje učit se „do hloubky“. Dítě přitom neztrácí možnost volby, jít v poznávání přesně tam, kde spočívá jeho individuální vývoj. Pomocí témat dětem blízkým, má tak pedagog možnost nasměrovat oblast předškolního vzdělávání k tématům neznámým a žádoucím v procesu individuálního vývoje dítěte.

Výsledkem je globální vnímání světa a přístupu k poznání.

Plánování je náročná, ale zajímavá a tvořivá práce. Umožňuje učitelskému týmu pracovat společně, hladce a nevtíravě. Pomáhá vyloučit nejasnosti, komu připadá jaká role a jaká odpovědnost. **Na tom, jak dobře naplánujeme a připravíme činnosti a hry dětí, závisí do značné míry úspěšnost jejich dalšího vývoje a úspěšnost naší pedagogické práce.**

Dobrý plán podporuje to, co chceme děti naučit s tím, co děti poznávají ve skutečném životě a co je zajímavé.

Dobrý plán staví na tom, co děti vědí a umějí a co rády dělají. Náš plán má být **celistvý a smysluplný, měřitelný i termínovaný**. Nemá obsahovat samostatné izolované trénování izolovaných dovedností. Vždy proto volíme pro učení hru a komplexní činnosti, nikoli jednotlivé aktivity, které spolu nesouvisejí (v souladu s Rámcovým programem – odbourání jednotlivých složek).

Dobrý plán poskytuje dětem bezpečné místo a dostatek času pro samostatné prozkoumávání, zkoušení a hledání. Necháváme proto děti vždy dokončit, co dělají, i kdyby se tím plán protáhl na další týden. Oceňujeme tím jejich vytrvalost, zájem i důslednost a snahu dokončit, co začaly. Respektujeme individuální tempo dětí.

Dobrý plán dává dětem možnost i k prozkoumání vlastních pocitů a prožitků, i pro děláni chyb a dopouštění se omylů, dává jim příležitost i k řešení konfliktů, dává jim možnost volby, čeho se chtějí zúčastnit.

Volby her a činností

Do tematického plánu a do dlouhodobých projektů zařazujeme činnosti a hry, které jsou vhodné pro děti předškolního věku z hlediska vývojového, jak podle věku, tak podle individuálních schopností a potřeb dětí. Je třeba naplánovat a připravit hlavně dostatek materiálů a pomůcek, které se vztahují k tématu, než přímo samotné činnosti, protože děti si samy budou s těmito materiály experimentovat, zkoušet, hledat, objevovat a tvořit. Pro učitele to znamená vést děti nedi- rektivně a dát jim takový stupeň podpory, jakou každé dítě potřebuje. Ke zkou- mání a pozorování je dospělí podněcují především otevřenými otázkami. Jsou to otázky, které podporují slovní vyjadřování dětí, schopnost kritického i tvořivého myšlení a představivost dětí.

- Co si myslíš, že se stane, když...?
- Co bys udělal?
- Co se ti na tom líbilo?
- Co tě překvapilo?
- Co způsobilo, že jsi šťastný, (smutný, vylekaný, rozzlobený...)?
- Co nového ses dozvěděl?
- Co tě na tom zajímá nejvíce?
- Co můžeme udělat aby?
- Jaký konec bys vymyslel pro pohádku?
- Jaká nová slova ses naučil?

Obecně platí zásada, že otázky, které začínají „co“ jsou pro diskusi lepší než ty, které začínají „jak“.

Podle tematického plánu se aktuálně mění i prostor v jednotlivých centrech činností. Můžeme vytvořit i zcela jiné centrum, nebo se může na určitý čas celá třída proměnit v jedno centrum např.: ateliér, dramatické centrum.

Učitelské týmy se k plánování pravidelně scházejí a projednávají zájmy a potřeby dětí, které se později odrazí ve zpracovaných tématech.

Při průběžných společných schůzkách

- se učitelky domluví, jakými projekty se budou zabývat a co vše k projektu budou potřebovat (pomůcky, materiál, změna prostředí třídy...)
- projednávají, jak využít rodinné příslušníky, asistenty, kteří ve třídě pomáhají, přičemž je důležité seznámit je s jejich rolí, s tím co se od nich očekává
- dohodnou se také, jaké budou mít samy během dne úkoly (která učitelka bude dohlížet v tzv. rizikovém centru – dílna, domácnost, nebo pracovat se skupinou dětí, která bude vést pozorování)
- společně plánují vyvážené rozvržení dob aktivity a odpočinku a časy or- ganizovaných i volných činností
- dohodnou se, kdo doprovodí děti do plavání, kdo půjde do muzea.

Plánováním rozumíme proces, kdy na základě

- aktivního zájmu a přání dětí
- svých zkušeností
- odborných znalostí
- toho, co jsme zjistili pozorováním

připravujeme veškeré činnosti, kterými se budou děti zabývat.

Při samotném procesu plánování postupujeme podle pomocných bodů:

- co víme?
- co chceme vědět?
- jak se to dozvíme? (co vlastně budeme dělat)
- hodnocení (jak činnost viděli a prožili všichni, kteří se zúčastnili)

Podrobněji to znamená, že své nápady zpracujeme z hlediska:

- čím se vlastně budeme zabývat – co bude tématem
- jak dětem téma představíme a jak je budeme motivovat
- jak budeme s tématem pracovat v jednotlivých centrech aktivity
- kolik času budeme činností věnovat – v týdnech, dnech, hodinách
- co k tomu budeme potřebovat – materiály, pomůcky...
- jak do celkového plánu začleníme individuální plány jednotlivých dětí
- jak budeme při tom spolupracovat – kdo konkrétně je za co odpovědný
- jak s tématem můžeme pracovat mimo školu – abychom dětem ukázali návaznost na skutečný život
- kdo by nám případně mohl pomoci – jak zapojíme rodiče
- po ukončení zjistíme zpětnou vazbu o celém průběhu naplánované činnosti od dětí, rodičů a ve vlastním pedagogickém týmu.

Nabídka tématu, kterým se děti ve školce zabývají, není omezena ani datem, ani týdnem, dokonce ani měsícem, ale řídí se zájmem dětí, které při citlivém pozorování vysílají zřetelné signály o zájmu o něj nebo případně o jeho vyčerpání. Záleží pak na učitelce, její schopnosti improvizovat, a tak reagovat na momentální potřeby dětí. Jestliže jsou témata dál rozpracovávána na delší období, např. na rok, měsíce... mluvíme o projektech a projektovém plánování. Tyto projekty pak konkretizujeme v krátkodobějším časovém vymezení – nejběžnější bývají týdenní plány (krátkodobé a dlouhodobé plánování).

Formální zápis tematických plánů a projektů

Podoba plánů je různá a není přesně určená. Je věcí každého pracovního týmu na jaké formě zpracování plánů se domluví. Nejčastěji jsou používány:

- **matice** – plán, ve kterém na svislé straně vyznačíme jednotlivá koutky pracovní a ve vodorovné části jednotlivé dny v týdnu. Do takto vzniklých okének vypisujeme záznamy o činnostech, událostech, pomůckách a materiálech
- **sítové schéma** – pavoučci – je poměrně stručné schématické vyjádření celého tématu, které se promítá do jednotlivých pracovních koutků, přičemž je kladen důraz na činnost a ne na časové vymezení. Toto schéma je méně obvyklé, ale **velmi dobře vyhovuje principům individualizace**. Je dynamič-

tějšší, názornější a lépe zachycuje proces integrovaného učení. Dají se do něj dokreslovat symboly a obrázky, čímž se stává přehlednějším a srozumitelnějším i pro děti.

- **jiné plány** – rozumíme tím jakékoli atypické zachycení naplánované činnosti, které vyhovuje práci učitelek. Mohou v nich být jen bodově vypsané soupisy činností, úkolů a materiálů pro učitelku jako jednoduchého kalendáře. Tady je na vedení a kreativitu každé učitelky, jaký postup při plánování si zvolí. Důležité je, aby bylo plánování přehledné, aby se v něm orientovala jak učitelka, ředitelka, tak i ostatní členové týmu, rodiče případně také kontrolní orgány.

Sepsané plány pomáhají strukturovat činnost, spolupracovat v týmu a vést záznamy o činnostech, které se již uskutečnily. Plány by měly být vystavené na viditelném místě a poskytovat tak srozumitelné informace o dění ve třídě rodičům a návštěvníkům mateřské školy.

Ukázka možností zápisu plánů

a) Matice

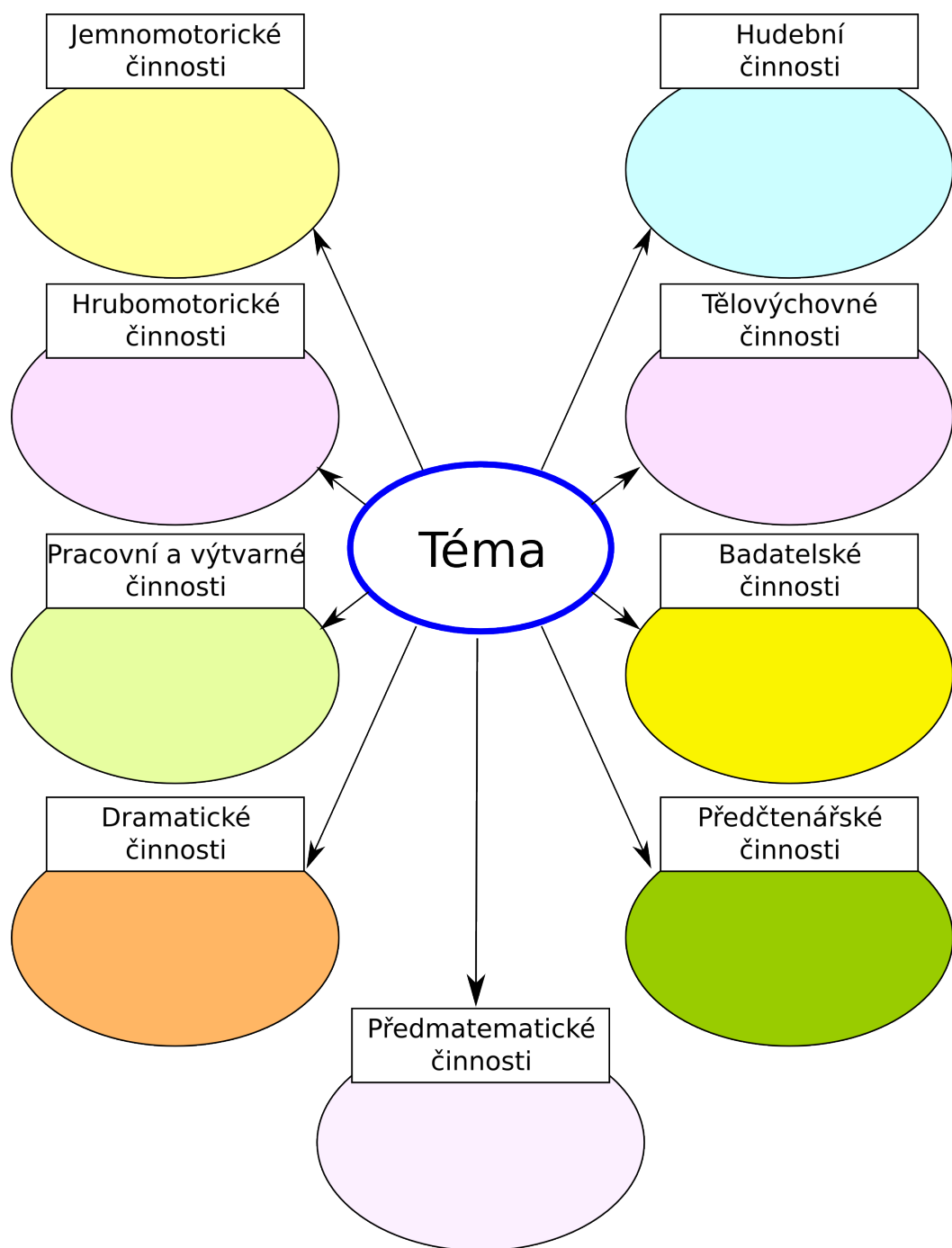
Téma: Podzim – Co sklízíme na poli					
Podtémata	Kukuřice	Obilí	Řepa	Mák	Tělocvik
Ranní úkol	Ochutnej kukuřiční lupínky	Poznej hmatem mouku hladkou, hrubou, polohrubou	Ochutnej co je sladké, slané a kyselé	Odděl maková zrníčka od obilí	Nakresli, co jsme celý týden sklízeli
Kuchyňka	Příprava popcornu z kukuřice	Příprava svačinky z chleba, rohlíků	Výroba jablečného kompotu	Pečení makové bučky-Makovec	Pedagogický záměr: Zvládnout lokomoční a pohybové dovednosti v kombinaci s prostorovou orientací.
Výtvarné činnosti	Koláž z kukuřice do vizovic. těsta Figurky kukuřičného šustí.	Modelování pečiva, otisky klasů máčených v barvě-dekor.	Výroba svícnů z kost. cukru, koláž z krystal. cukru	Aranžování suché vazby – makovice, malování makovic.	
Dílna	Výroba košíčku z šustí na zrní – čka. Výroba loutek z kukuřice	Výroba modelu mlýnku na obilí z krabiček.	Výroba vozíku na sběr cukr. řepy	Výroba chrastítek z makovic	
Knihy a písmena	PL – počítání kukuřic. klasů, opis slov Pole...	Práce s knihou Kuřátko v obilí kresba výrobků	Obkreslování z knihy Od řepy až k cukru	O Makové panence – poslech a výroba vlastní knihy	R. Č.: chůze, běh, poskoky, lezení – motivované tématem zvířátka na poli

Dramatizace	Hra z loutkami z kukuřice	Námětová hra: Na pekárnu	Dramatizace pohádky: O řepě NH Na cukrárnu	Šátkové divadlo: Maková panenka	
Pokusy a objevy	Srovnávání zrnin dle váhy, objemu	Drcení obilí kameny na mouku, setí obilí	Pokus s rozpuštěním cukru / písek/	Mletí máku, pozorování mikroskopem	Z. C. kroužení hlavou, rameny, úklony stranou, rovné předklony s orientací vlevo, vpravo výkopy nohou v mírném podřepu, leh na zádech, motor.
Kostky	Stavba zemědělských strojů dle obrázku	Stavba pekárny, traktoru, kombajnu	Stavba cukrovaru – strojů	Doprava z makového pole	
Manipulační a stolní hry	Navlékání kukuřičných lupínků na nit, třídění zrnin	Sestavování tvarů, obrázků ze zrnin	Manipulační hry s kostkami cukru dle fantazie	Šití sukénky pro Makovou panenku	
Hudba	Rytmické hry s chrastítka z krabiček – kukuřice	Práce s písni Skákal pes přes oves	„Sladká“- lidová říkadla Cukru, cukru, cukříčku navaříme ka...	Práce s písni Maková zrníčka	V překážkové dráze: skoky na trampolíně, balancování na míči, skoky snožmo s kruhu do kruhu, běh slalomem mezi kuželkami, válení sudů, podlézání žebříku. PH Na ko-roptve.
Pobyt venku	Vycházka a pozorování kukuřičného pole	Vycházka k pekárně-ochutnávka	Prohlídka cukrárny	Vycházka k makovému poli	
Tělovýchovná chvíle	Pozdrav slunci a PH Kukuřice a kosi	Pozdrav slunci Pohybové variace Kuřátko v obilí	Pozdrav slunci PH Jak roste řepa	Pozdrav slunci a PH Na čížečka	
Poznámky	Zajistit kukuřici	Kolegyně domluví exkurzi	Exkurze do cukrárny	Zjistit, kde je makové pole	

b) Samostatné činnosti dle volby dětí (přímo i nepřímo řízené)

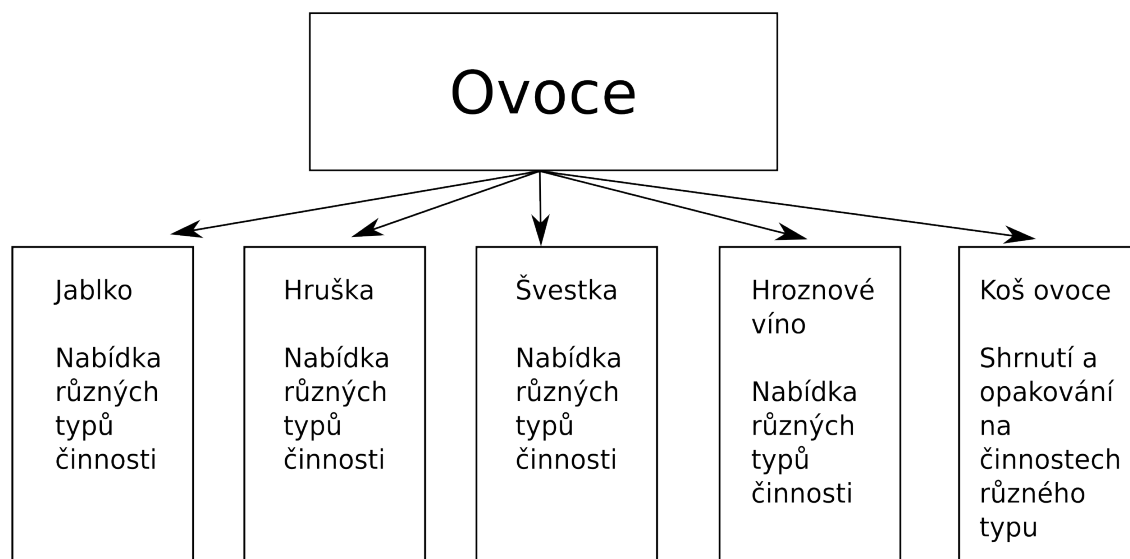
Každá z činností respektuje tyto zásady:

- Činnost dělají děti bez přímého vedení učitelkou – samostatně.
- Činnost je založena na spolupráci dětí.
- Činnost dětem umožňuje volit vlastní postup, samy objevují jednotlivé kroky řešení úkolu.
- K činnosti si samy děti volí pomůcky, materiály. Samy si potřebné materiály přichystají i uklidí.

c) Ukázka týdenního plánu, který jde více do „hloubky“ k tématu Ovoce z naší zahrádky (téma je situováno na podzim).

Na jeden týden – 1 téma a 5 podtémat

Práce v tematických celcích:

- každé téma umožní dětem poznávat prostřednictvím všech center aktivity dostatečně dlouhou dobu
- zajímáme se o zpětnou vazbu dětí (jednak spontánně a jednak si cíleně povídáme)
- podle této zpětné vazby téma dále rozvíjíme nebo ukončíme
- tématem se zabýváme v relativně širokém záběru navzájem souvisejících oblastí
- snažíme se pokud možno plynule přecházet z jednoho tématu logicky na druhé, případně se k minulým tématům vhodně vracet
- každé téma propojíme s mimotřídní aktivitou (pobytem venku – na zahradě a hřišti, v obci, návštěvou obchodů, knihovny, tiskárny, pekárny, různé výlety a exkurze...) **NEJDULEŽITĚJŠÍ JE „BYT U TOHO“**
- nezapomínejme, že „méně bývá někdy více!“
- míra improvizace pedagoga je vždy potřebná – např. když děti ztratí zájem o téma, nebo nastala nějaká podnětnější událost, na kterou děti spontánně reagují.

Nejčastější chyby:

- dětem jsou nabízeny činnosti převážně ve favorizovaném centru aktivity (často je to Atelier) – na ostatní centra se zapomíná, resp. se nedoceňují.
- témata jsou násilně ukončována po týdnu (v pátek musíme končit, protože v pondělí „probíráme“ nové téma)
- práce na tématech končí někdy potřebou jít na vycházku (už je čas, musíme jít ven!), jindy děti v činnostech nepokračují odpoledne (dneska už to nemá cenu, zase zítra!)
- v návaznosti na „vycházky“, „obědy“ a „spinkání“ mají učitelky tendenci neustále po dětech uklízet – často se však stane, že původně dobrý záměr (kulturní a čisté prostředí) se změní v jedno nikdy nekončící uklízení – prostředí třídy není obývací pokoj ale dílna, ve které si děti hrají a tvoří

- z širokého tématu jsou vytrženy jen jeho jednotlivé části a dětem není ukázána spojitost se životem.

Např.: **Téma chleba**

Může se například stát, že někdo zapomene v pátek odpoledne svačinku v šatně (chleba s pomazánkou) a v pondělí jej najde úplně tvrdý. Děti se o této příhodě mohou začít spolu bavit v šatně a učitelka se do rozhovoru zapojí – debata může probíhat při ranním setkání a někdo z dětí se nabídne, že může přinést starý chleba – tvrdý jako kámen a někdo zase čerstvý chléb. Pokud se děti i druhý den „chytí“ – můžeme nabídnout pohádku, domluvíme se na více druzích pečiva a také si můžeme upéct svůj vlastní chleba (pokusíme se přirozeně navázat na právě probíhající téma nebo „chleba“ dětem slíbíme na blízkou budoucnost). Součástí našeho bádání o chlebu bude to, že se podíváme do pekárny ve městě. A taky do obchodu, kde se chleba prodává. A při samotném pečení si mohou jednotlivé suroviny spolu s učitelkou zajít koupit do obchodu, nebo si později na obchod hrát v Dramatice. Mohou si pak samy suroviny navážít, promíchat a nachystat k pečení. U práce si mohou povídat, co vše se musí stát, než si můžeme chleba koupit. Někdo může nakreslit i recept. O společný chleba se rozdělíme a při společných setkáních v kruhu vždycky všechno podrobně probereme – co se komu dařilo, co se nám nejvíce líbilo, co nás překvapilo, co jsme se nového dozvěděli, co byla legrace... Paní učitelka stihne i fotografie a možná nám při pečení přímo pomůže i některá maminka. Každý malý pekař si bude moci odnést domů kousek vlastnoručně upečeného chleba. A možná to někteří z nich jako šikovní pomocníci zkusí doma s maminkou. (Jak se dá dál pracovat s tímto tématem, najdete v tematickém plánu na str. 31.)

Příklad, jak by to vypadat nemělo: paní učitelka v pondělí ráno oznámí, že si budou tento týden povídat o chlebu – přinesla jim k tomu knížku s pohádkou „O ztraceném klasu“, přečtou si ji a pak paní učitelka vysvětlí dětem, jak se peče chleba – děti jdou do atelieru – polovina kreslí, druhá polovina vystřihuje předkreslený chleba – u svačinky děti slyší: „Vidíte děti, to je ten chleba, musíme jej všichni hezky sníst, protože jinak by ho byla škoda, některé děti nemají co jíst a vám se nehodí ani s pomazánkou.“

Příklad vytváření projektu

Projekt pohádky o Perníkové chaloupce

První týden:

V ranním kruhu diskutujeme opakovaně s dětmi o tom, co je pohádka, jaké pohádky mají děti rády a proč. Dáváme dětem otevřené otázky. Do centru Knihy a písma doplníme pohádkové knihy, mezi nimi o Perníkové chaloupce (prozaickou i veršovanou). Necháme dětem přinést i jejich oblíbené knihy, ve kterých je daná pohádka. Dětem čteme pohádku, recitujeme veršovanou, necháme děti převyprávět pohádku. Činnosti do center připravíme na téma pohádky, takže v atelieru mohou děti Perníkovou chaloupku kreslit, malovat, modelovat, vystřihovat, (využívat všech možných výtvarných technik) – připravit si kulisy a masky k samotné dramatizaci. V domácnosti mohou upéct perníčky, kterými později kulisy vyzdobí, v dílně připravit potřebné rekvizity – lopatu, plot z tyček apod. V hu-

debním centru vyberou vhodnou hudbu, v kostkách postaví les s perníkovou chaloupkou, jak by mohl vypadat při představení.

Druhý týden:

Začneme při četbě pohádky dramatizovat hlasem, zkoušet dialogy a výjevy z pohádky, navštívíme s dětmi divadlo, které je nejbližší. Potom necháme děti hrát si na divadlo.

Třetí týden:

Hra na divadlo pokračuje: dokončujeme kulisy, masky, rozdělujeme „herecké role“.

Důležité je střídání hereckých rolí. O některé mají všechny velký zájem, proto na děti nepospícháme, necháme všechny děti vyzkoušet si různé role. Vytváříme role pantomimické, „mluvící“, taneční, pěvecké. Přidělíme role asistentů režie, hudebníků, výtvarníků apod.

Pozveme případně herce a další profesionály z divadla, aby s dětmi zahráli kus pohádky – prostě meze se aktivitám nekladou, důležitý je celý proces nácviku. Patří k tomu i příprava na předvedení pohádky: výroba vstupenek pro rodiče, výroba programu s uvedením autorů masek, kostýmů, kulis, hereckého obsazení.

Čtvrtý týden:

Vlastní předvedení pohádky, nejlépe pro rodiče a přátele vaší školy, bude projekt završovat, není ale vůbec nejdůležitější. Nejdůležitější je to, co všechno děti v přípravné fázi prožijí, jak využijeme tématu k různým formám integrovaného učení a k rozvoji všech typů inteligence dětí a jejich schopností. Kolik jim dáme prožít radosti. Samotné předvedení pohádky, i přípravu dokumentujeme fotograficky, videem, shromažďujeme kresby, malby a další průběžné výtvořiny dětí, včetně jejich výroků. Na závěr můžeme udělat výzdobu v prostorech celé mateřské školy.

Stalo se v praxi

Učitelky v jednom oddělení měly zpracovaný tematický plán zaměřený na přírodní jevy. Konkrétně na koloběh vody v přírodě. Předpokládaly, že až se děti dozví, jak je to s koloběhem vody v přírodě, přejdou plynule k rostlinám. Hned první týden nastala beseda v ranním kruhu o tom, kde vlastně končí svou cestu každá řeka – o moři. Honzík do této besedy vnesl zcela nový prvek, když řekl: „Můj tatínek říkal, že život začal v moři“. Děti o tom začaly se zaujetím besedovat a výsledkem toho bylo společné vypracování nové osnovy projektu, který trval více než dva měsíce. Nejdříve se děti seznámily při různých činnostech s živočichy v moři / podle obrázků z knih kreslily trilobity, které později vytvářely z hlíny, sádry, s asistentem vytvořily kašírováním velkého žraloka. Moře bylo všude – v atelieru, v dramatice, v domácnosti – kde si děti připravovaly pomazánku ze sardinek, v pokusech a objevech, kde zase nechaly odpařovat slanou vodu... To však nebyl konec ale teprve začátek. Zájem dětí se stupňoval otázkami: „A co bylo dál?“ A tak přišlo období dinosaurů a ve školce jsme najednou měli obrovského Tyranosaura, kterého děti postavily z krabic, na obrázcích se to hemžilo mamuty, v domácnosti děti nabízely přesličkový nápoj. Pak přišel pračlověk – neobešlo se to bez velké jeskyně přímo ve třídě (maskovací vojenská síť od rodičů), kde bylo vše, jak má ve správné jeskyni být: z kamenů, které děti nasbíraly u řeky vyrobily ohniště – z pochopitelných důvodů jen jako – všude byly po-

házené kožešiny (půjčily maminky), kluci vyráběly z ostřejších kamínků pazourky a oštěpy, luky a šípy, děvčata zhotovovala oblečení (lehké sukýnky s proužků kůže). Vše pak vrcholilo společným tancem kolem ohniště. Děti byly do půl těla svlečené a oděné do zhotovených sukýnek, náležitě a bojově pomalované, aby se případný mamut pořádně vylekal. Ani paní ředitelka základní školy, která neočekávaně přišla, se nenechala zaskočit, a sice bez ustrojení, ale s nadšením se připojila k tanci. Z období pravěku se postupně přes zajímavé činnosti dostávaly děti až do současnosti. Byl to jeden z nejzdařilejších projektů. Udivilo nás především to, o co všechno děti měly zájem a jak se do tohoto projektu zapojily všechny děti od 3 do 6 let spolu s rodiči.

Sebelepší tematický plán ovšem nenahradí roli kompetentního předškolního pedagoga.

Jen sebevědomý pedagog se sebeúctou může tyto postoje naučit děti. Tyto životní postoje se podle odborníků vytvářejí a upevňují v období do šesti let.

Jen kreativní pedagog může děti dovést ke kreativitě a tvořivosti, která je tak nesmírně důležitá v dnešním světě.

Jen pedagog s nadhledem, schopností improvizace a s odvahou dělat i chyby, ze kterých se poučí, může vytvořit bezpečné a laskavé učící se prostředí, kde má každý možnost učit se vzájemnému respektu, komunikaci, toleranci a rozvíjet v sobě to, co je v něm nejlepší. V dětech je přece naše budoucnost.

Pedagogický záměr integrovaného tematického bloku (cíl)

- Využívat vědomě všech smyslů, záměrně pozorovat, cvičit postřeh, všímat si nového změněného, chybějícího
- Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování, co je v souladu nimi a co proti nim, a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat
- Adaptovat děti na prostředí třídy
- Budovat sociální vztahy
- Vytvářet pomocí pravidel bezpečné prostředí (klíma třídy)

Očekávané výstupy (kompetence)

- Vědomě využívat všech smyslů při určování odlišností
- Všímat si shod a rozdílů
- Společně si vytvořit pravidla chování
- Uvědomovat si, že každý je jiný
- Vnímat, co druhý potřebuje
- Navazovat kontakty s dětmi i dospělými
- Umět odmítnout komunikaci, která je nepříjemná
- Dodržovat pochopená pravidla
- Respektovat potřeby jiného dítěte

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- jemno a hrubomotorické činnosti
- hudební a pohybové činnosti
- výtvarné a pracovní činnosti
- badatelské činnosti
- jazykové činnosti, činnosti na cvičení různých forem paměti, práce s knihou a písmeny
- manipulační a logicko-matematické činnosti
- tělovýchovné a sportovní činnosti
- relaxační činnosti
- dramatické činnosti

Možná témata integrovaného tematického bloku

- Já jsem malý človíček, máme táty mazlíček
- Přišel jsem si s vámi hrát, chtěl bych být váš kamarád
- Já a moji kamarádi ve školce

TÉMA: PŘIŠEL JSEM SI S VÁMI HRÁT, CHTĚL BYCH BÝT VÁŠ KAMARÁD

Pavla Petruželová

Konkrétní cíle

- dodržovat pravidla přátelství
- umět požádat o radu a pomoc
- umět vyjádřit své emoce a nálady

Věk dětí: 4-7 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

Brainstorming, komunitní kruh.

- Kdo je kamarád?
- Jak poznáš, že je to kamarád?
- Proč potřebujeme kamarády?
- Co všechno můžeš s kamarádem dělat?
- Čím potěšíš kamaráda?
- Čím můžeš ublížit kamarádovi?
- Co by se stalo kdyby.... nebyla pravidla?... nebyl žádný kamarád?
- Jak poznáš, že je kamarád smutný, veselý?
- Co máš s kamarádem společné?

Odpilotované činnosti

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Zahrajte si společenskou hru z nabídky- -pexeso, domino, člověče.	Společenské hry
Vytvoř mozaiku podle předlohy.	Mozaika s předlohami
Dokresli pavučinu.	Pracovní list – příloha č. 1
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Vymaluj děti a povídej si s kamarádem, proč se děti tak tváří.	Pracovní list – příloha č. 2
Spočítej a zakresli, kolik děti snědly jablí- ček a pamlsků.	Pracovní list – příloha č. 3
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Vyber si hudební nástroj a vyťukej – zahraj jména kamarádů.	Rytmické nástroje

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
Domluvte se a zahrajte si nějakou HPH z nabídky.	Piktogramy dětem známých hudebně-pohybových her
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Postav s kamarádem co nejvyšší komín.	Dřevěné kostky
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Postavte si dle daného schématu překážkovou dráhu a zacvičte si.	Schéma překážkové dráhy, tělocvičné nářadí
Vyberte si míče, házejte si ve dvojicích tak, aby míč nepadal.	Míče
Sportovně – kolektivní hry – Na ovečky, fotbal, hokej, vyvolávaná, Honzo vstávej...	Kolektivní činnosti
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Vyrobte si z daných surovin občerstvení pro kamarády.	Ovoce, čaj...
společné tvoření pravidel přátelství	Brainstorming, kolektivní práce – zakreslení
Nakresli, namaluj, vymodeluj svého kamaráda.	Výtvarný materiál
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Vyzkoušejte si s kamarádem masáž míčkem a sdělte (smajlíci)nebo nakreslete si své pocity.	Masážní míček
Otiskni si ruku, prst a porovnej ji s kamarádem pod lupou, metrem.	Papír, lupu, metr, prstové barvy
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Zahrajte si na zrcadlo.	Možno hrát ve dvojicích, nebo všechny děti. Jedno dítě ukazuje pohyb, grimasu, druhé to po něm opakuje
Etudy, dramatizace „Co by bylo, kdyby...“	Společná činnost, děti domýšlejí konec
hra „Jak se jmenuješ“ sociální hra „Pavučina přátelství“	Kolektivní aktivita – děti sedí v kruhu, posílají si klubíčko – vytvoří pavučinu z bavlnky.
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Opiš jméno kamaráda, které najdeš na tablu.	Tablo s fotografiemi a jmény dětí – vytvořeno dříve
Představ a prohlížej si s kamarádem tvou oblíbenou knížku.	
Práce s pohádkami, bajkami (poučení o přátelství, vzájemné pomoci)	Ezopovy bajky – společná činnost

Evaluace

Reflexe v komunitním kruhu.

Evaluační otázky

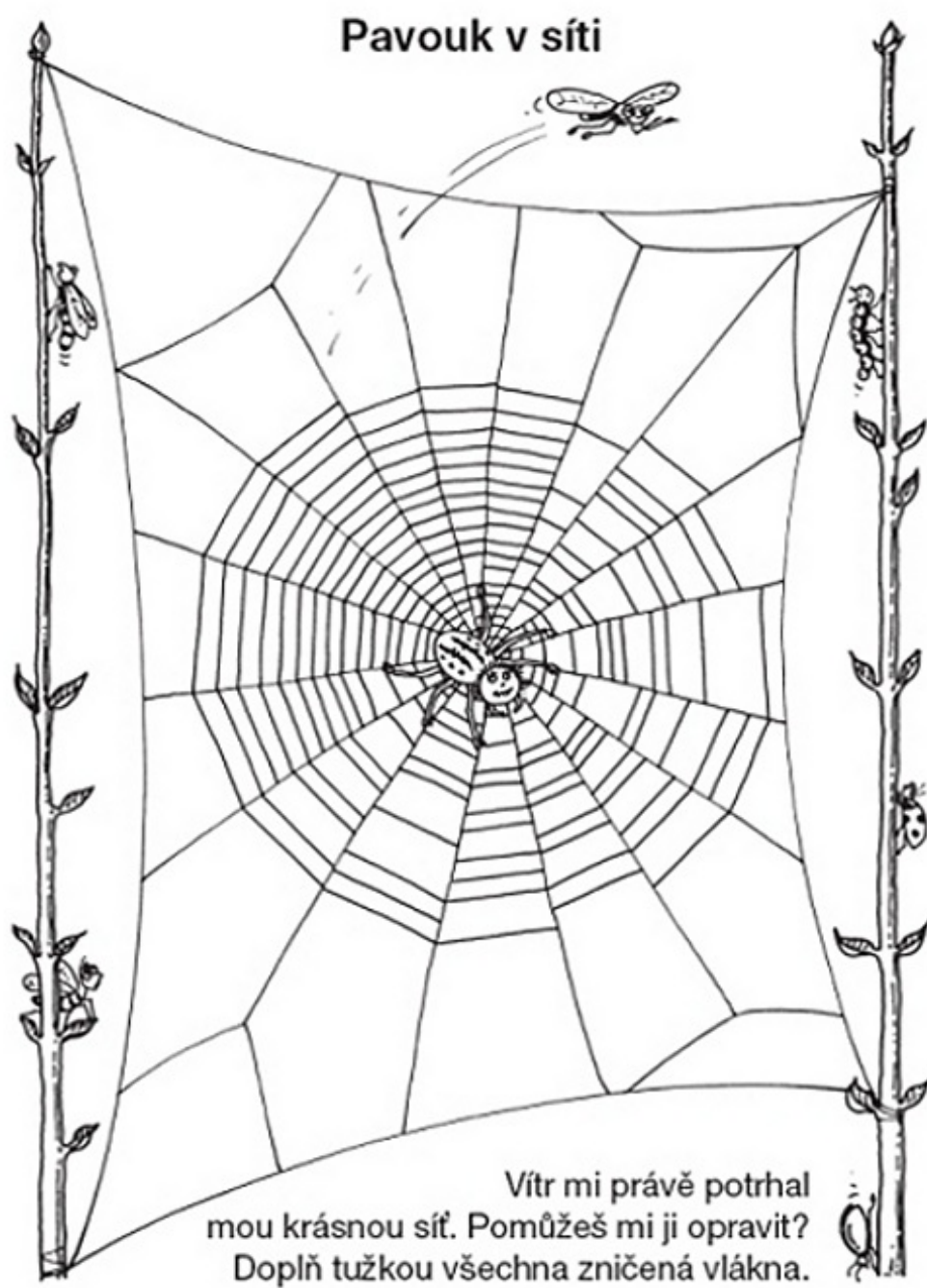
Ke splnění konkrétních cílů a naplňování záměrů ITB

Utvořily si děti základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a snažily chovat ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy? Při reflexi děti dokázaly povídat – Jaká pravidla jsme si vytvořili, namalovali? Proč je důležité je dodržovat? Co se stane, když někdo pravidla poruší? Jak se jim pracovalo. Jestli potřebovaly pomoc kamaráda, nebo pomáhaly někomu.

Během denních činností se také děti navzájem napomínaly při porušení pravidel. Také si pravidla samy nakreslily a umístily na tabuli. Záměr byl splněn, avšak je třeba pravidla často opakovat a připomínat si je.

Příloha č. 1

Zdroj: <http://www.i-creative.cz/category/praclisty-pro-deti/page/6>

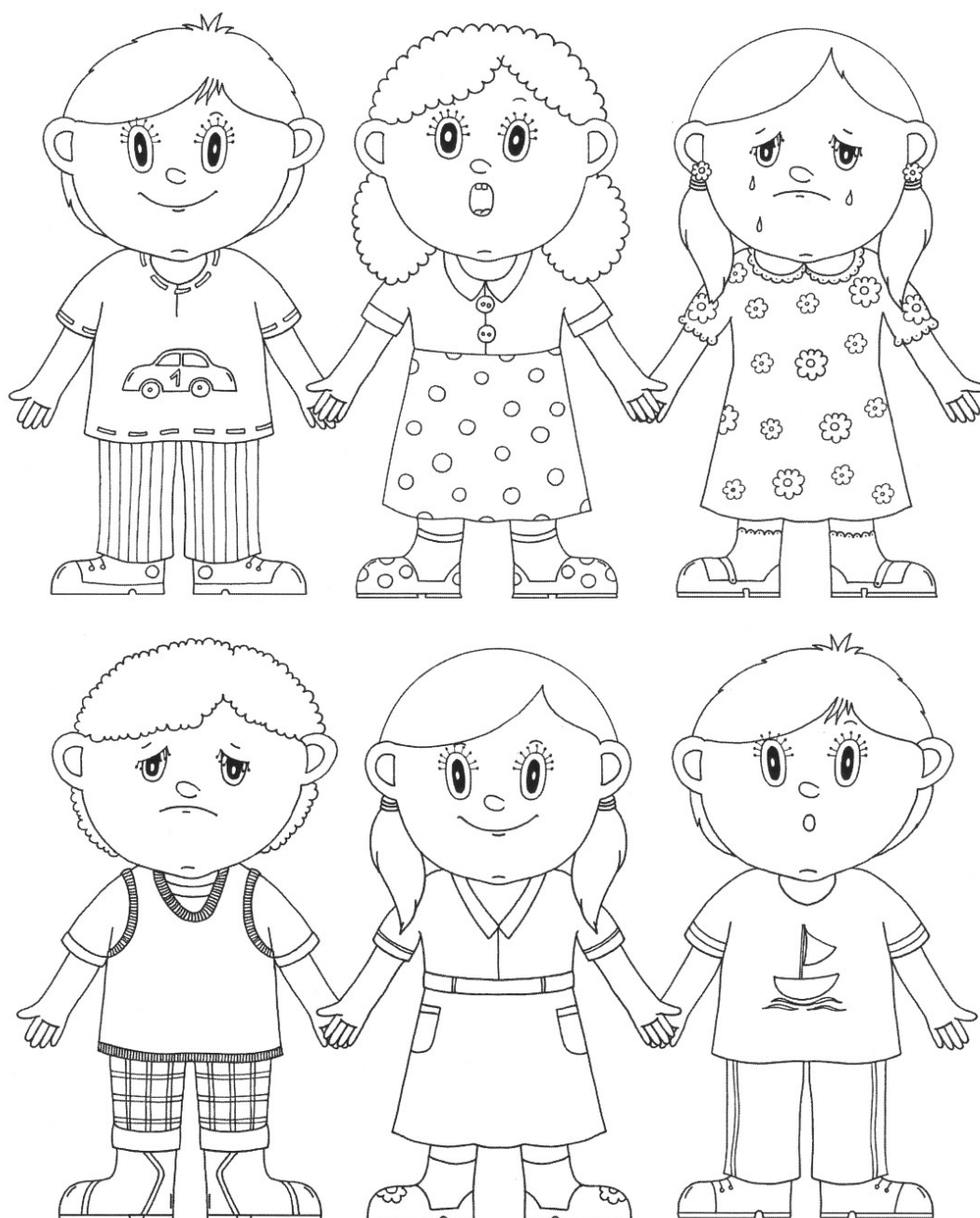

Příloha č. 2

Přikrylová, Milada. Barevné kamínky: Co vidíš, slyšíš, co dovedeš; září, říjen, listopad. Praha: Kroměříž: Plus s. r. o., 2007, str. 13

Usměvaví kamarádi

Vymaluj si usměvavé děti a povídej, proč se asi usmívají

Příloha č. 3

Zdroj: Nováková, Iva. Malá škola pro předškoláky. Praha 5: Pierot, spol. s. r. o., str. 35, 36

		Spočítej, kolik dětí snědly pamlsků. Namaluj je.

	Kolik snědlo každé dítě jablíček? Jablička namaluj a vybarvi.

Pedagogický záměr integrovaného tematického bloku (cíl)

Záměrem je seznamovat děti se vzhledem knihy, naučit je zacházet s knihou a hledat v knize ilustrace, fotografie, případně písmena a texty. Učit děti vyčlenit postavy, popsat jejich chování a jednání, připsat jim vlastnosti. Tvořivě pracovat s příběhem, pohádkou, (v próze i ve verši) – výtvarně, hudebně, dramatizací, sestavit pohádku nebo příběh podle děje. V případě dramatizace poznávat, že role se dá odlišit pomocí oblečení, rekvizit, změnou hlasu, pohybem těla. Poznávat, v jakém prostředí se děj odehrává, přirovnávat k vlastnímu prostředí a zážitkům. Vyvozovat ponaučení. Seznámit se s tím, že pohádka či příběh může mít různý konec (závěr). Seznámit se s tím, že knihy má většina národů. Poznávat, že v pohádce či příběhu se setká s pohádkovými postavami, se zvířaty, rostlinami, s profesemi.

Podporovat identitu dítěte, seznamovat se s ostatními lidmi, poznávat své schopnosti a překonávat překážky.

Východiskem tohoto bloku je uspokojování základní potřeby – výživy a autonomie (nezávislosti). Vytvoření prostoru k aktivaci dítěte k prozkoumávání věcí kolem sebe, výrazná podpora jeho zdravého vývoje.

Vzbudit vědomí o příslušnosti k rodině, národu, vlasti, kam patříme, podpora vědomí, že dítě ke svému zdravému a přirozenému rozvoji potřebuje kromě své rodiny také společenství vrstevníků, mezi kterými získá základní zkušenosti pro svůj samostatný život, být aktivní i bez opory rodičů a blízkých a vyrovnat se s odloučením od nich na určitou dobu, uvědomění si své samostatnosti, orientování se ve skupině, uklízení hraček podle obrazných symbolů.

Očekávané výstupy (kompetence)

Dítě

- ví, jak kniha vypadá, jak se s ní zachází, kde se nakupuje, půjčuje, jak a kde se ukládá
- ví, jak vypadá text, fotografie, ilustrace, učí se poznat mezi nimi rozdíl
- pozoruje a porovnává velikost knihy, tloušťku, seznamuje se s materiálem
- poznává knihy pohádkové a příběhové a naučné
- seznamuje se s tím, že pohádka nebo příběh může skončit různým způsobem
- učí se přemýšlet, hledat řešení, přemýšlí, jak se mohli hrdinové zachovat jiným způsobem
- vnímá, že získané nové informace může využít k učení (ponaučení)
- rozumí slyšenému, slovně reaguje, vede dialog v dramatizaci
- učí se krátké texty
- ovládá dech a tempo řeči

- poznává, tvoří rýmy
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- samostatně rozhoduje o svých činnostech
- dokáže činnosti a hry plánovat
- seznamuje se s pohádkou nebo příběhem vyprávěným a veršovaným
- tvořivě se učí pracovat s pohádkou příběhem, zachycuje zážitky, ztvárňuje ji výtvarně, řečí (různými prostředky), hudebně, dramatizací
- poznává, že role se dá vyjádřit pohybem těla, změnou hlasu, kostýmem, rekvizitou
- učí se porozumět běžným projevům emocí a nálad
- učí se porozumět běžným neverbálním projevům
- vnímá umělecké a kulturní podněty, pozorně naslouchá, sleduje představení
- zachycuje postavy, děj
- poznává, v jakém prostředí se děj odehrává
- zkoumá, jaké může být roční období, ve kterém se pohádka nebo příběh odehrává
- poznává, že postavami mohou být lidé, zvířata a věci
- poznává vzhled, vlastnosti zvířat v pohádce nebo v příběhu
- seznamuje se s profesemi v pohádce nebo příběhu
- má základní dětskou představu o tom, co je souladu se základními lidskými hodnotami, co je s nimi v rozporu
- vědomě napodobuje jednoduchý pohyb podle vzoru
- zachází s běžnými předměty denní potřeby
- uvědomuje si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat
- **Samostatně:** Jíst, používat příbor, nalévat nápoj, polévku, používat ubrousek.
- Znat základní zásady zdravé výživy.
- Odlišovat známé chutě, vůně (slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, pochutin). Rozlišovat hmatem vlastnosti předmětu, strukturu povrchu, určit tvar, materiál, počet, velikost. Umět to, co prožívá vyjádřit slovně.
- Obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout řešení
- Respektovat kulturu stolování: dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla.
- Rozumět běžným okolnostem, dějům, jevům a situacím: suroviny a potraviny, strava, kde co roste, pěstuje se, příprava jídla, práce kuchařky.
- Odemknout klíč ke zdravé výživě, pohybu, pohodě
- **Kompetence č. 17** – dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky
- **Kompetence č. 26** – dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost.
- aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů
- přijímat pobyt v MŠ jako běžnou součást života
- rozlišit některé jednoduché piktogramy
- přizpůsobit se společenství
- projevovat zájem o spolupráci
- orientovat se v prostoru i v rovině
- naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat
- rozvoj komunikativních dovedností

- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
- ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat své city a přizpůsobit jim své chování
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků
- pochopit, že každý má ve společenství (rodině, třídě, v herní skupině) svoji roli
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
- Poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- Vyjadřovat samostatně a smysluplně svoje myšlenky
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- Spolupracovat s ostatními dětmi a domluvit se na společném řešení
- Zvládat sebeobsluhu

Okruhy činností

- manipulační činnosti
- jemnomotorické činnosti
- kostky a konstruování
- výtvarné činnosti
- pracovní a sebeobslužné činnosti
- knihy a písmena
- pokusy a objevování
- dramatické činnosti
- námětové hry
- pohybové činnosti
- hudební činnosti
- literární a jazykové činnosti
- činnosti v kuchyňce
- exkurze a vycházky

Nepřímo řízené činnosti dle 8 typů inteligence: verbální, logicko-matematická, prostorová, hudební, tělesně-kinestetická, interpersonální, intrapersonální, přírodní

Spontánní hry ve třídě i na zahradě, činnosti ve venkovní učebně

Možná témata ITB

- Roční období v pohádkách a příbězích
- Stolečku prostři se
- Kdo jsem já
- Přišel jsem si s vámi hrát, chtěl bych být váš kamarád
- Bez práce nejsou koláče
- Zvířata v pohádkách a příbězích

TÉMA: KDO JSEM JÁ

Jarmila Karnovská

Konkrétní cíle

Po ukončení děti znají jména kamarádů, svou značku, značku kamaráda, umísťování hraček, pomůcek; orientují se podle piktogramů.

Věk dětí: 3-6 let

Časové vymezení: 5–10 dní

Evokační otázky

- Co je mi příjemné?
- Co mám rád?
- Jsme stejní? Máme stejný nos, vlasy,...?
- Jak vypadá uklizená třída?
- Zním jméno svého kamaráda, ostatních dětí ve třídě?
- Těším se do školky? Proč?
- Co bych ve školce změnil, proč?
- Co mám ve školce rád?

Činnosti respektují tyto zásady:

- činnost děti dělají bez přímého vedení učitelkou – samostatně, nebo s individualizovanou podporou
- činnost je založena na spolupráci dětí
- činnost dětem umožňuje volit vlastní postup, objevují jednotlivé kroky řešení
- k činnosti si samy děti volí pomůcky, materiály, samy si potřebné materiály přichystají i uklidí

Společné činnosti dětí

- vytleskávání – jména, příjmení svého, kamaráda
- HPH – vyvolávaná s míčem
- Smyslové hry:
 - poznej kamaráda podle hlasu
 - lechtaná – štěteček na obličej
- PH – s padákem – vyvolávaná, schovávaná
- VV – společná práce – moje školka, třída, moje knížka
- Komunitní kruh
- Anketa:
 - Co mám rád k jídlu?
 - Co rád dělám?
 - Proč chodím do školky?

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
vystřihování hlaviček dětí s dokreslením	předkreslené hlavičky – příloha č. 7 – vlastní
natisknutí + vymalování vlastní značky, značek kamarádů	razítka, pastelky
lepení mačkaných kuliček z natrhaného papíru – Moje oblíbená hračka	barevný papír, krepový papír
omalovánky hraček + vystřížení	pastelky, nůžky
příprava a výroba vlastní Knihy	Moje kniha(co už umím)
překládání papíru na polovinu, čtvrtinu	dopis
poznej kamaráda....	Hmatová hra
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
pracovní list Kam patří hračky	pojmy nahoře, dole, na, pod, vedle, příloha č. 5 – Kulihráškovy úkoly pro předškoláky
Kdo chybí?	hra – viz popis příloha č. 4
Kolik dětí bydlí v domečku? Od jednoho k druhému	PLč. 11 – Barevné kamínky, Opravilová
Co do poličky nepatří?	PL č. 8- Barevné kamínky, Opravilová
Najdi cestu.	Labyrint příloha č. 6 – vlastní
Postav školku.	Geometrické tvary: trojúhelník, obdélník, čtverec, kruh – sestavení školky, nalepení
Rozděl se s kamarádem.	PL č. 9 – polovina, dva díly, pracovní sešit Nomi
Najdi cestu do školky.	PL č. 14 Barevné kamínky, Opravilová
Rozděl se s kamarády.	PL č. 10 – čtvrtina, čtyři díly pracovní sešit Nomi
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
pěvecké činnosti – seznámení s novými písněmi, výběr s dětmi	Zpívejme si, zpívejme Naladte si hlásky
rytmizace – vymysli doprovod	Skákal pes, Kalamajka
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
konstruktivní hry – stoleček, kde snídám, židle,...	Seva, Cheva, Lego
molitanové kostky – můj dům, moje třída, má chata	
Polykarpova stavebnice – klouzačka, auto-bus, loď	kooperace dětí
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
HPH Uvívíme věneček	Jaké jméno máš?
Překážková dráha	dle volby dětí, stavějí samy

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
HPH – Jede, jede mašinka	Cd Inka Rybáková: Cukrárna písniček č. 7 viz. příloha č. 1
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
můj ručník, kapesník, povlečení	dekorativní malba, použití molitanových válečků – v nabídce fa Dapp- vv potřeby
Co jsem zažil o prázdninách?	prožitková malba, kresba, kolorovaná malba
Co vidím?	hra s barevnou skvrnou
můj kamarád	kresba, vystřihování
vystřihování z časopisů	příprava na koláž
Jakou bych chtěl mít školku?	koláž
omalovánky k říkadlům	PL č. 12 Mraveneček, PL č. 13 Po prázdninách Barevné kamínky Opravilová
autoportrét	Zrcadlo, tužka
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Co cítím, jak se cítím? Kde mne hladíš?	Hlazení štětečkem po tváři a různých částech těla
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
prstové divadlo	Paleček a jeho kamarádi
maňáskové divadlo	
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
seznámení s novými říkadly	Po prázdninách, Mraveneček viz příloha č. 3 Barevné kamínky, Opravilová
četba s rozhovorem	Jak byl Mikeš ve škole – Česká čítanka str. 133
	Jak Ferda učil zvířátka číst – Česká čítanka str. 115
Najdi stejné písmeno, opiš své jméno.	práce s dřevěnými písmeny
Kdo to mluví? Kukačko, zakukej!	sluchová hra

Evaluace

1. Splnění konkrétních cílů, evaluační otázky:

- Znájí děti jména svých kamarádů? Ano, bezpečně zvládly jména nových dětí.
- Znájí jejich značky? Ano, znají značky všech dětí.
- Orientují se ve třídě? Ano, bezpečně, i nové děti.
- Jsou pro ně srozumitelné piktogramy? Prozatím máme pouze čtyři, které všechny děti bezpečně poznají.
- Jak se děti zapojovaly do nabízených činností? Se zapojením není problém, mají zažitý systém výběr činností, pokud chce více dětí, zařazujeme druhý den stejnou činnost pro ostatní zájemce.

- Kterým činnostem dávaly děti přednost? Rytmizace – vymýšlení doprovodu, písmenkové činnosti, hmatová hra Poznej kamaráda.
- Které činnosti opomíjely? Co jsem zažil o prázdninách, raději o zážitcích poví-
daly.
- Jakým způsobem se děti učily i přemýšlet? Pracovní listy rozdělování (polovi-
ny, čtvrtina) názorně jsme si předvedli na skutečném jablku.

2. Naplňování záměrů ITB, evaluační otázky:

- Pomohl mi v něčem kamarád? Komunitní kruh – zpětná vazba, různé druhy pomoci od nalití čaje po oblékání.
- Potřeboval jsem pomoc kamaráda? Ano, uměl jsem si říci, kamarád mi po-
mohl.
- S kterým kamarádem se mi dobře pracovalo, hrálo, stavělo? Většina dětí
jmenovala konkrétní děti, některé si nevybavily.
- Jak se ve školce cítím? Děti uváděly jen dobře, vznikla debata s doplňujícími
otázkami, proč se tak cítím.
- S kterým kamarádem se cítím dobře? Proč? Většina dětí uvedla, že si můžu
s kamarádem hrát, měla jsem pocit, že děti marně hledají slova pro vyjádření
pocitu, potřebovaly doplňující otázky.
- Jak byla u dítěte rozvíjena osobnost?
- Jak jsme motivovali rodiče k součinnosti? Individuálními pohovory, možnost
pobytu rodičů ve třídě, při odpoledních činnostech zapojením do činností, vy-
věšením básniček a her v šatně pro inspiraci práce s dětmi doma.

Příloha č. 1

Pohybová hra Jede, jede, mašinka

Jedno dítě je mašinka, ostatní děti sedí na zemi zkřížmo (na turka) – vagonky, pustíme CD Cukrárna písniček – Jede, jede mašinka – a při hudbě dítě – mašinka vybírá sedící děti – vagonky, které se řadí za vedoucí dítě – mašinku. Obměna – můžeme určit více dětí – mašinek, vznikne více vlaků.

Příloha č. 2

Relaxace

HODNIČOVÁ, Katarina. Slabikár jogy. Košice: občianske združenie Zdravé školy, 1997. ISBN 80-967312-4-6.

Zajíc

Základní pozice: sed na patách, vzpřímený trup, ale uvolněný, ruce na kolenou. S nádechem vzpažíme a s výdechem se pomalu předkloníme, až se čelo dotkne země. S nádechem se vrátíme do sedu na patách. Opakujeme 3x.

Účinek: cvičení výrazně uklidňuje, slouží kromě upevňování správného dýchání i jako relaxační poloha v předklonu. Zlepšuje koncentraci, ovlivňuje funkci smyslových orgánů. Působí proti zácpě a podráždění slepého střeva.

Motivace: v malé noře uprostřed velké louky žil zajíček Ouško. Máma zaječice ho od malička učila, jak rychle utíkat před nepřítelem. Vysvětlovala mu, že když slabší ustoupí silnějšímu, není to zbabělost. Zajíček Ouško však rady maminky zaječice neposlouchal. Byl mladý a odvážný. Nikoho a ničeho se nebál! Až ho jednou na kraji lesa potkala liška. Vycenila na něj své velikánské zuby a už, už se ho chystala zakousnout. V tu chvíli zajíček ztratil všechnu odvahu a vzpomněl si na radu maminky. Kdyby poslouchal její rady, mohl ještě žít, teď nastala jeho poslední hodinka. Zajíček Ouško už se loučil v duchu se všemi kamarády, když tu se stalo něco jiného..... liška se najednou otočila a utíkala k lesu. Co se stalo? Liška totiž zaslechla lovecké psy, polekala se a utekla. To už ani zajíček nečekal a utíkal, co mu síly stačily do své nory, kde byl v bezpečí. A protože byl během hodně zadýchaný, musel se pomalu a pořádně vydýchat. – cvičení- a když se uklidnil, řekl si, že už bude vždycky maminku poslouchat, protože mu radí dobře.

Kobra

Základní pozice: leh na břiše, dlaně opřené o podložku v úrovni ramen, čelo opřené o podložku. Celé dolní končetiny položené na podložce. S nádechem začneme pomalu zvedat hlavu a trup, oči otevřené, směřující vzhůru. Dolní končetiny a pánev zůstávají uvolněné na podložce. S výdechem hlásky s-s-s-s-s-s se dítě vrací na podložku, hlavu otočí na bok, ruce položí vedle těla a odpočívá. Opakujeme 3x.

Účinek: cvičení prokrvuje oblast pánve, příznivě působí na činnost ledvin a posiluje zádomé svalstvo.

Motivace: v hluboké indické džungli žila stará kobra. Už dlouho neměla žádného přítele, a proto byla moc smutná. Navíc nedokázala lovit jako dříve a často byla hladová. Jednou, když byla hodně dlouho bez jídla, se potichu připlazila ke stádu pasoucích se ovci. Pásl je mladý ovčák. Pískal na dřevěnou píšťalku, když tu vidí, jak se kobra chystá zakousnout jeho ovci. Bylo mu jí líto a rozplakal se. Prosil kobru, aby ovci nesežrala, protože když mu bude jedna ovce chybět, sedlák jej potrestá a vyžene. Kobře bylo chlapce líto a řekla mu lidským hlasem: jsem velmi hladová, ale jestli Tě za to sedlák vyžene, nechám ovce být. A tak se kobra a pasáček ovci spřátelili. Pasáček každý den vesele pískl na píšťalku a kobra tancovala. Oba u toho zapomněli na svůj hlad. Za nedlouho dostal pasáček nápad. Když dopásl ovce, vzal kobru do košíku a zašel s ní do blízkého města. Tam ji položil na zem, začal pískat na píšťalku a kobra tancovala v rytmu. Lidem, kteří chodili kolem, se líbilo kobřino tancování a tak dali pasáčkovi za vystoupení peníze. Za vydělané peníze si koupili jídlo a už neměli hlad.

Příloha č. 3

Barevné kamínky

PŘIKRYLOVÁ, Gabriela. Barevné kamínky: Kdo všechno přišel do školy. Plus, s. r. o. Sborník.

Mraveneček

Už je ráno, bílý den,
z postýlky teď musíš ven.
Mravenečci školu mají,
rádi do ní chodívají

Jenom ten náš mraveneček,
pořád hajá, mládeneček.
Nechejte mne v postýlce,
stihnu všechno ve chvílce.

Po prázdninách

Po prázdninách kluci, holky,
spěchejte do naší školky.
Školička jak kytička,
slyšet je v ní písnička.

Zpívá dětem pro radost,
pro všechny má hraček dost.

Příloha č. 4

vlastní

Kdo chybí?

Děti sedí na zemi v hloučku, oči zavřené, učitelka vybere dítě, to se jde schovat, na dohodnutý signál děti otevrou oči a zkoumají, který kamarád chybí. Děti se střídají.

Příloha č. 5

Kam patří hračky?

Pracovní sešit Kulihráškovi úkoly pro předškoláky

Hráškovy nejoblíbenější úkoly pro předškoláky. Sborník. Olomouc: Rubico, 2007.
ISBN 80734603

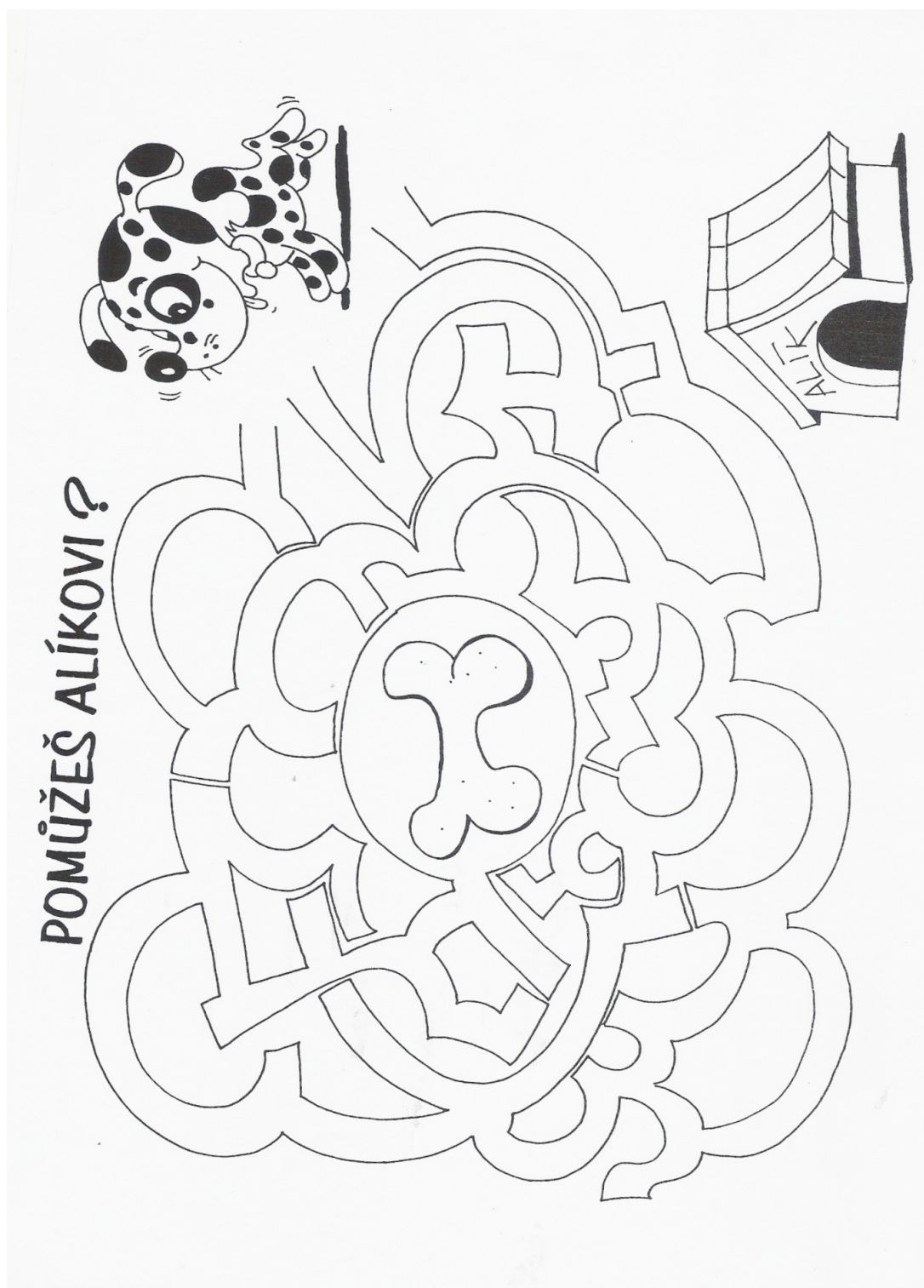

Na obrázku je skříň, ve které jsou uloženy hračky. Pojmenuj je, vybarvi a dobře si zapamatuj, kde je která hračka uložena.

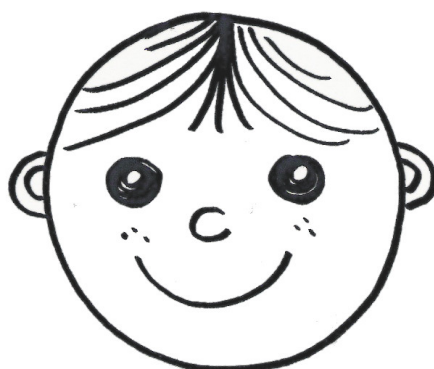
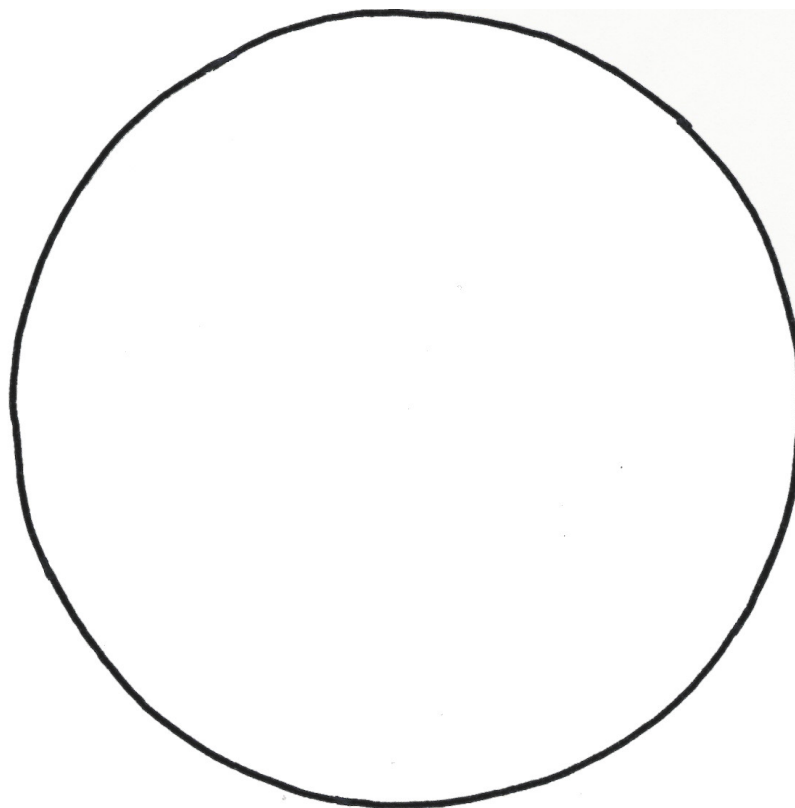
Příloha č. 6

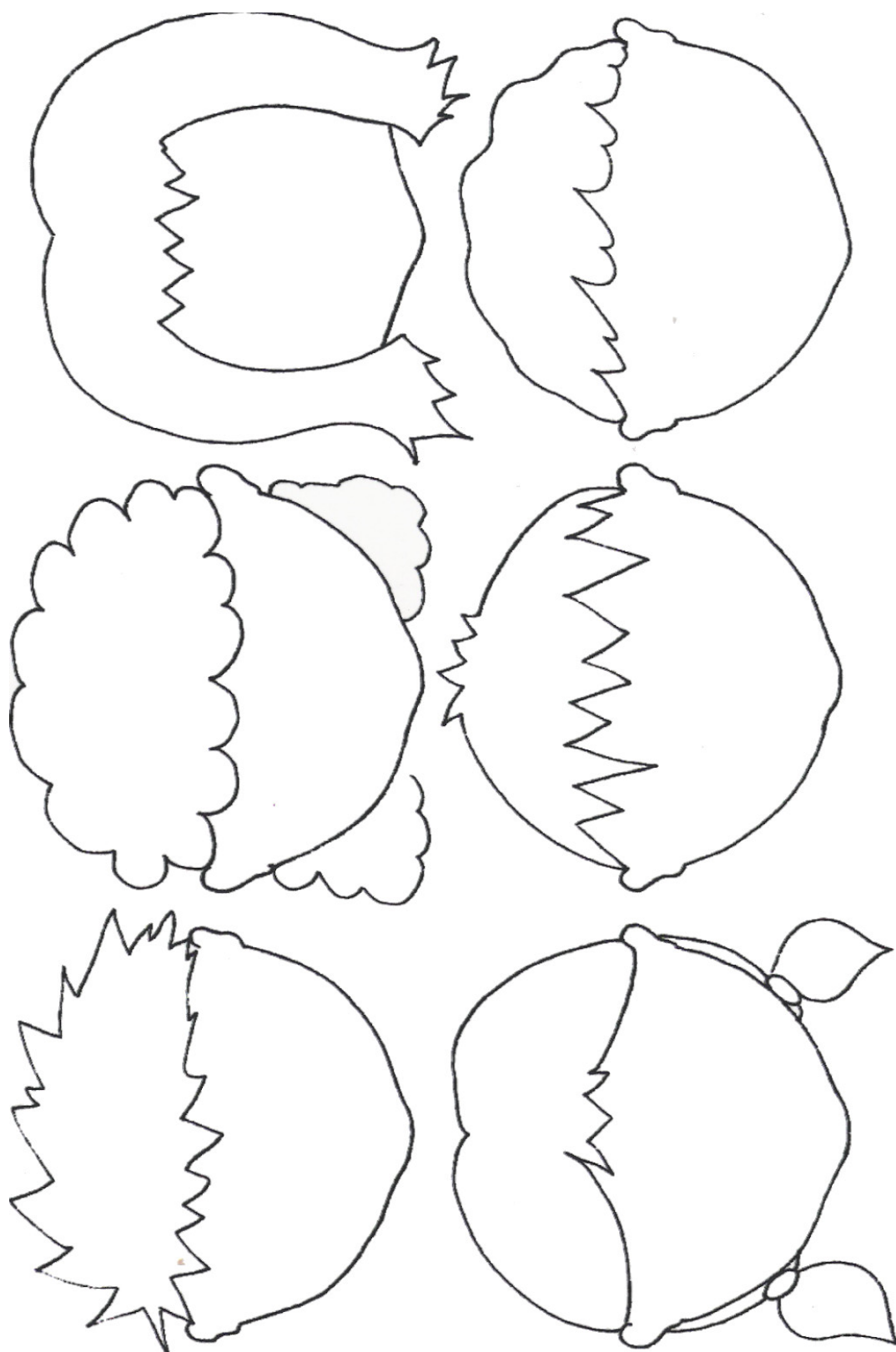
Labyrint – Najdi cestu (Vlastní)

Příloha č. 7

Hlavičky dětí – vlastní

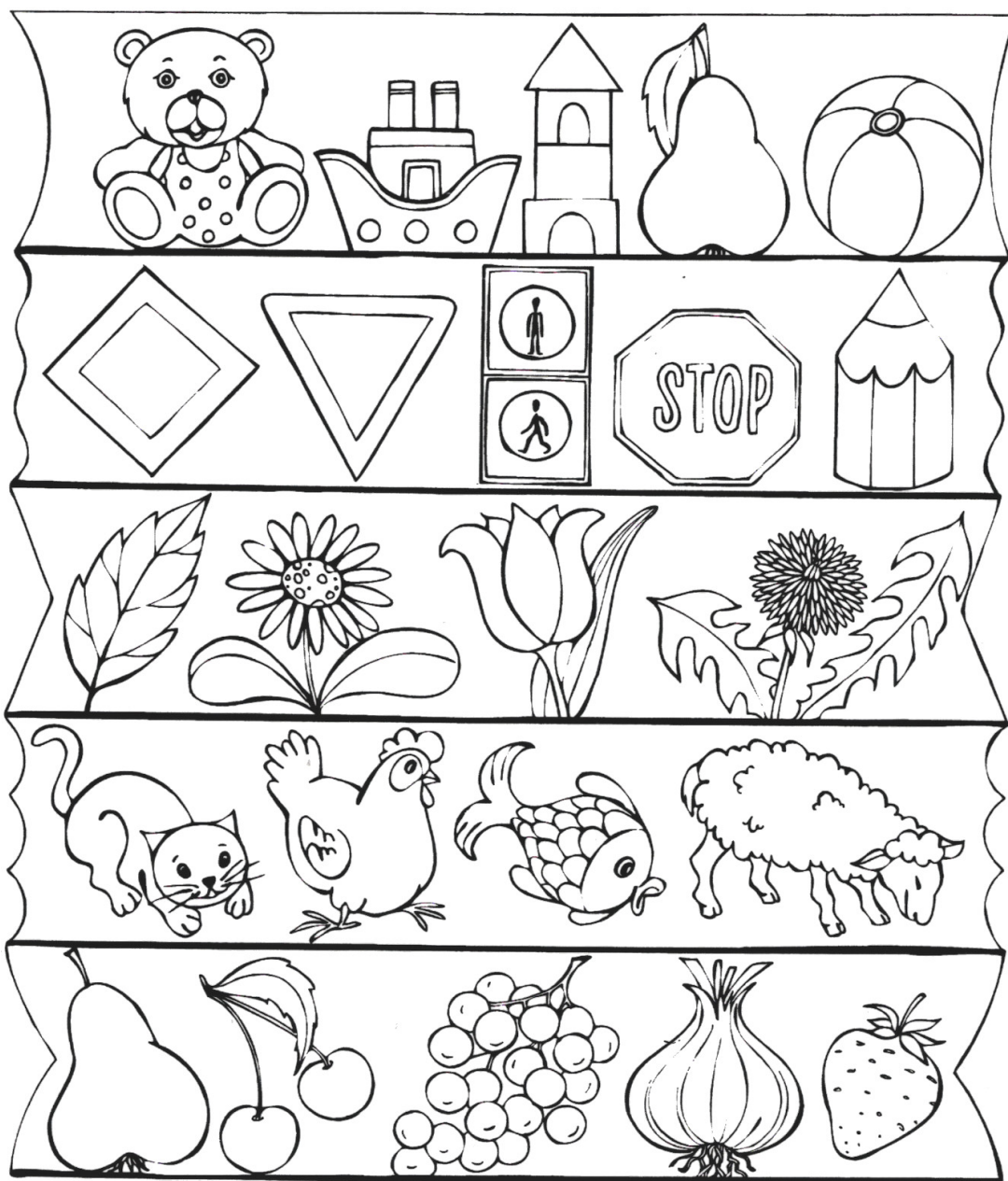

Příloha č. 8,9,10

Zdroj: Matematika předškoláka. Sborník. Klimkovice: Nomiland, 2008.

CO DO POLIČKY NEPATŘÍ?

TVOŘIT VÝZNAMOVÉ KATEGORIE (ZOBECNIT POJMY)

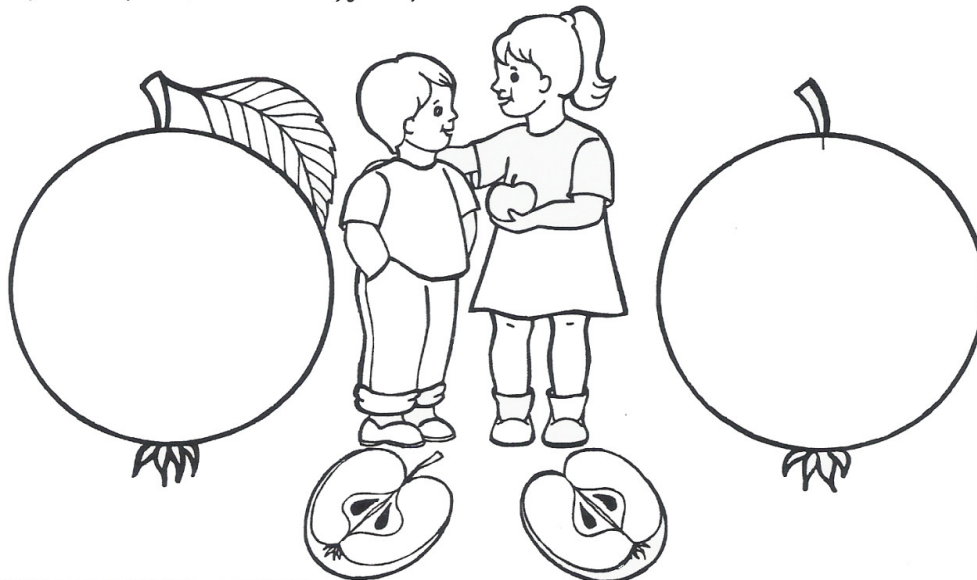

- V každé policičce je jeden předmět, který tam nepatří.
- OSTATNÍ předměty VYBARVI a VŠECHNY POJMENUJ JEDNÍM SLOVEM (hračky, dopravní značky, květy...).

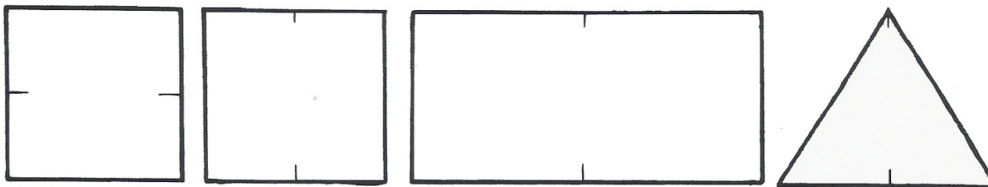
Příloha č. 9

Pracovní sešit Nomi

*Pomoz rozdělit 1 jablíčko dvěma dětem na dva stejné díly.
Když se ti to podaří, bude mít každý jednu polovinu.*

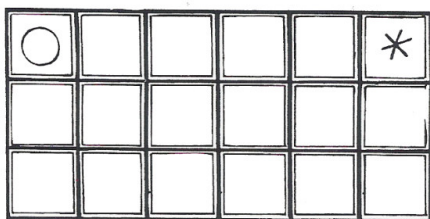
Rozděl geometrické tvary na polovinu. Jaké tvary vznikly jejich rozdělením?

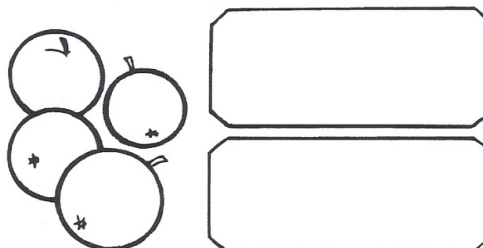
První obrázek rozděl na polovinu a na druhém chybějící polovinu dokreslí.

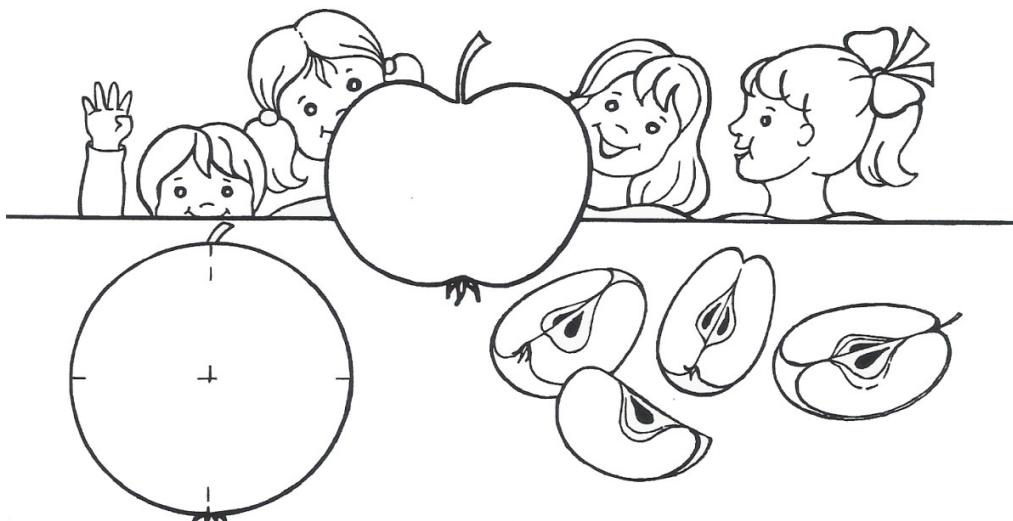
*Jednu polovinu vyzdob ○ , druhou * .*

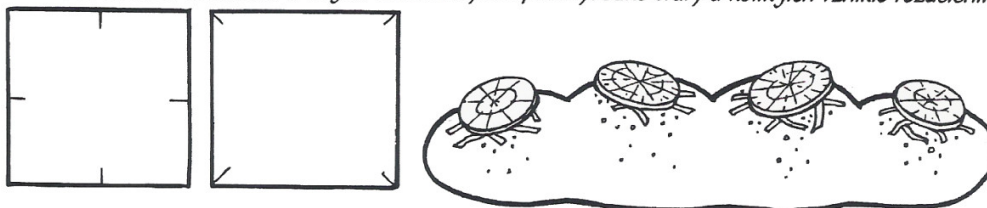
Rozděl jablíčka stejným dílem na dva

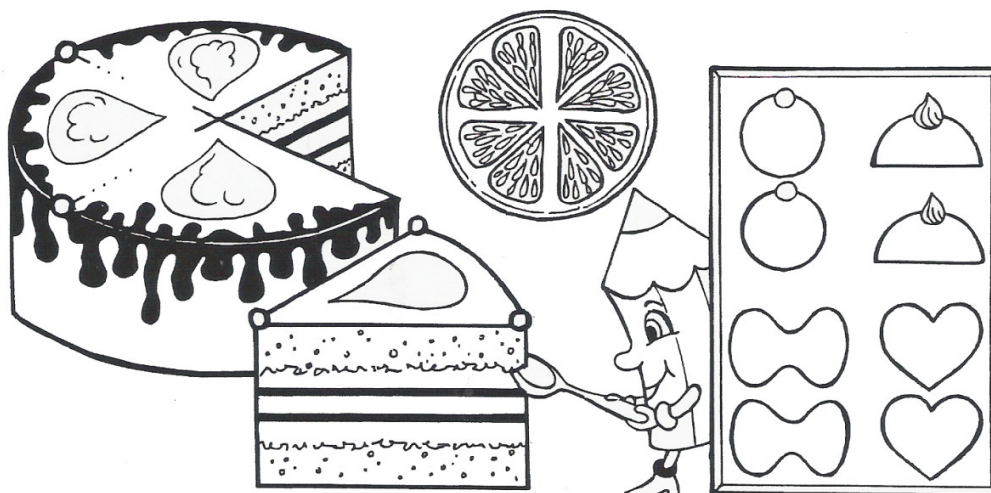
Rozděl 1 jablíčko mezi 4 děti. Když se ti to podaří rozdělit na čtyři stejné díly, dostane každý čtvrtinu.

Čtverce můžeš rozdělit na 4 stejné části různými způsoby. Jaké tvary a kolik jich vzniklo rozdělením?

Čarami rozděl bagetu, pomeranč, dort a bonboniéru na čtvrtiny. Kolik bonbónů dostane každé dítě.

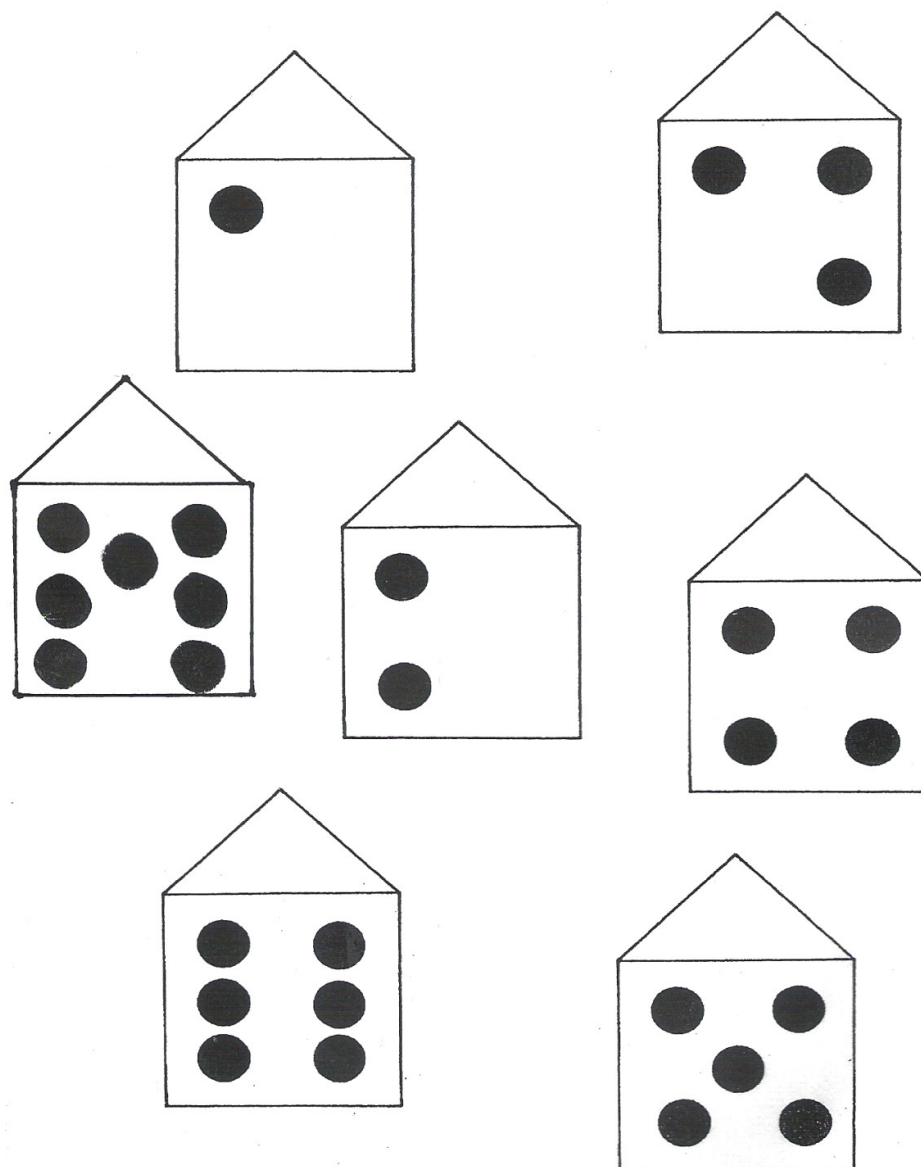
Příloha č. 11,12,13,14

Zdroj: PŘIKRYLOVÁ, Gabriela. Barevné kamínky: Kdo všechno přišel do školy.
Sborník. Plus, s. r. o.

Od jednoho k druhému

OD JEDNOHO K DRUHÉMU

SPOJ DOMEČKY ČAROU POSTUPNĚ OD 1 - 6

Příloha č. 12

Mraveneček – Barevné kamínky

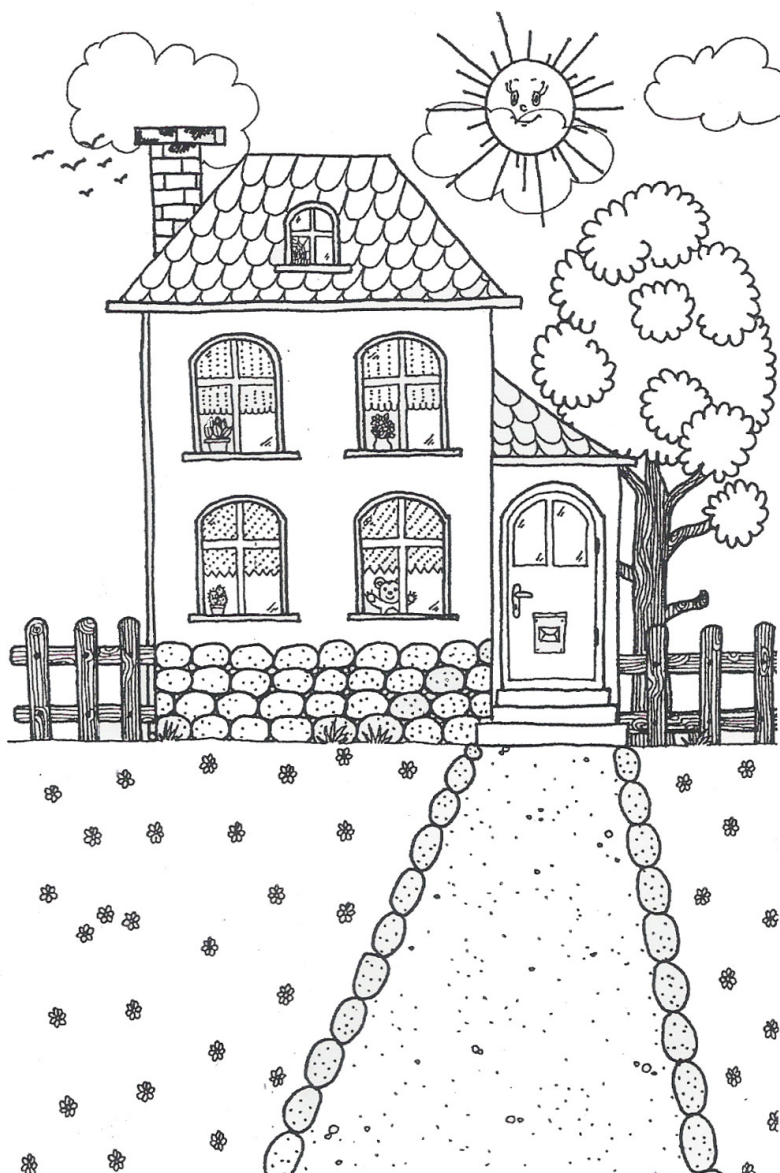
VYMALOVÁNKA K ŘÍKANCE MRAVENEČEK

Příloha č. 13

Vymalována Po prázdninách

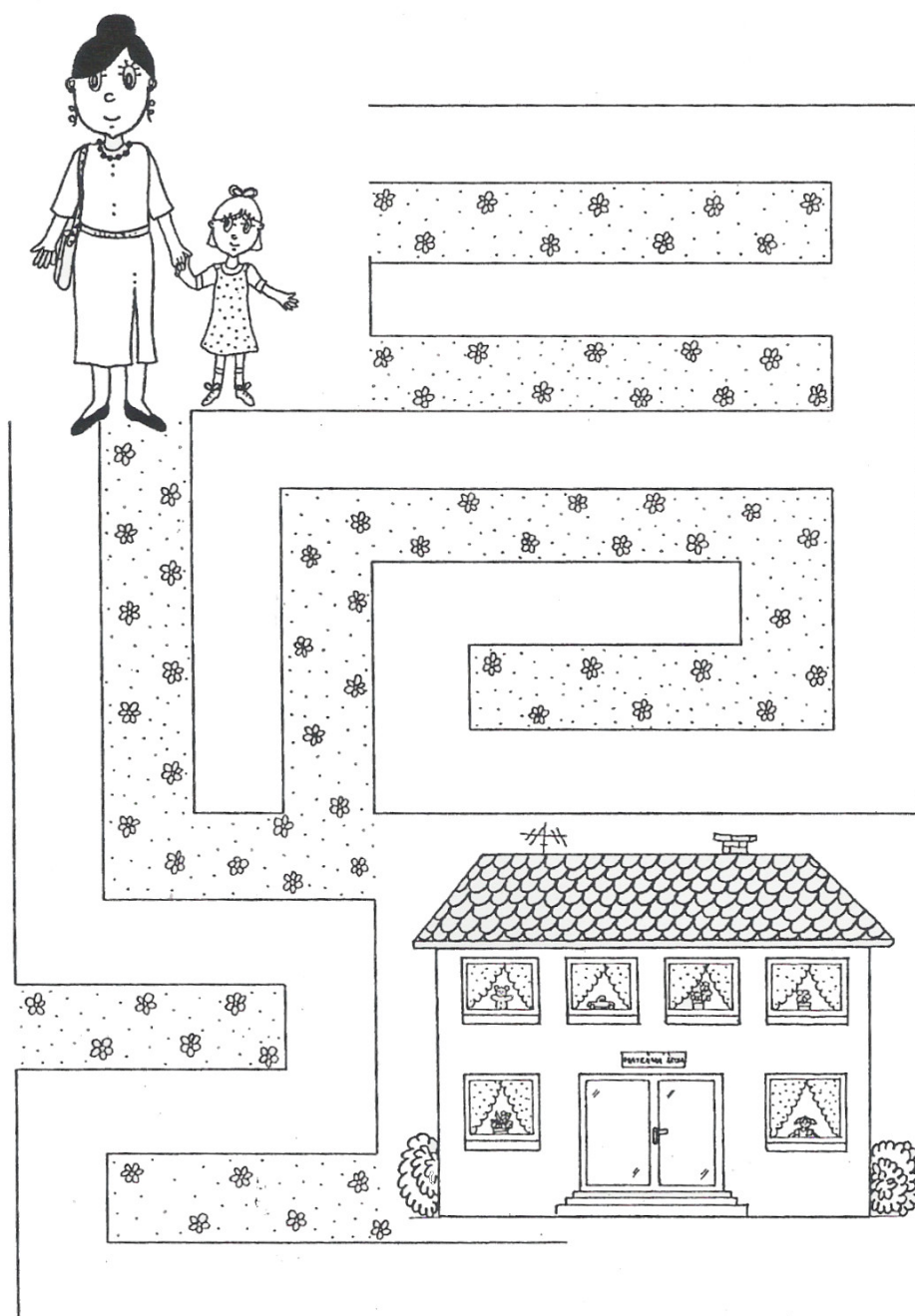
VYMALOVÁNKA K ŘÍKANCE PO PRÁZDNINÁCH

Příloha č. 14

Najdi cestu do školky

NAJDI CESTU DO ŠKOLY

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Záměrem je adaptovat nové děti na prostředí MŠ a vést je ke zdokonalování v samoobsluze. Začít budovat sociální vztahy mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a učitelkami (i dalšími zaměstnanci). Vymezit společně s dětmi pravidla chování a pomocí nich vytvářet bezpečné a přátelské prostředí ve třídě.

Vyvození pravidla pro řešení problému: „Když vznikne problém, prvně ho zkusím řešit sám. Když se nedaří, požádám o pomoc kamaráda. Když nám problém vyřešit nejde, až nakonec požádám o pomoc paní učitelku“.

1. Myslím sám, 2. s kamarádem, 3. požádám učitelku = pravidlo 3

Tato dovednost dětí je nutná k tomu, aby ve třídě mohly probíhat souběžné, ne přímo řízení činnosti. Tímto pravidlem si vytvoříme podmínky pro záměrné pozorování, situační učení a základy komunikace: věnování pozornosti, povzbuzování nových iniciativ, přijetí iniciativ dítěte, naladění interakční výměny, kooperace, **usměrňování a vedení ve prospěch rozvoje dítěte.**

Poznávat sám sebe, pečovat o své zdraví a bezpečí, navazovat vztahy s druhými, poznávat jejich odlišnosti a být k těmto odlišnostem tolerantní.

Očekávané výstupy (kompetence)

- Vyslovovat a mluvit zřetelně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu hlasu
- Umět odmítnout komunikaci, která je mi nepříjemná
- Dodržovat (pochopená) pravidla
- Respektovat potřeby jiného dítěte

Kompetence k učení:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a dalším učení
- má elementární poznatky o světě lidí
- klade otázky a hledá na ně odpovědi, chce porozumět jevům a dějům, které kolem sebe vidí
- učí se nejen spontánně ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost, záměrně si zapamatuje

Kompetence k řešení problémů:

- problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu,
- zkouší, experimentuje, hledá různé možnosti a varianty, využívá při tom svých dosavadních zkušeností

- při řešení myšlenkových a praktických problémů užívá logických a empirických postupů

Komunikativní kompetence:

- samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému
- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými)
- průběžně rozšiřuje svoji slovní zásobu a aktivně ji používá
- dokáže využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika)

Sociální a personální kompetence:

- uvědomuje si, že za sebe a své jednání odpovídá a nese důsledky
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem

Činnostní a občanské kompetence:

- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje
- chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- dbá na své zdraví a bezpečí svoje i druhých
- navazovat kontakty s dospělými i dětmi
- umět odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- dodržovat vytvořená pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- činnosti zaměřené na poznávání lidského těla a jeho částí
- smyslové a psychomotorické hry
- pohybové činnosti
- manipulační činnosti, zkoumání předmětů a jejich vlastností
- činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti směřující k prevenci úrazů, nemocí, nezdravých návyků a závislostí
- komentování zážitků a aktivit
- vyjadřování svých zážitků, pocitů slovně, výtvarně, pomocí dramatizace, neverbálně
- prohlížení a „čtení“ knížek
- činnosti zaměřené na poznávání různých lidských vlastností, záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší a v čem jsou si podobní (vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, pohlaví, věk)
- činnosti vedoucí k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
- kooperativní činnosti ve dvojicích, skupinkách

- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- aktivity přibližující dětem mravní hodnoty

Možná témata ITB

- Když můžu, pomůžu
- Pomocí smyslů poznávám svět
- Já a moji kamarádi

TÉMA: MY JSME KAMARÁDI

Dana Brauerová

Konkrétní cíle

- znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, jména, kamarádů, učitelek...)
- rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. pravidla chování ve skupině)
- zapamatovat si krátkou básničku
- přijímat pobyt v mateřské škole jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ)

Věk dětí: 3 – 6 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

- Proč si myslíš, že kamarád pláče / směje se?
- Co uděláme, když někdo vylije čaj?
- Co se stane, když někdo zboří hrad kamarádovi?
- Co se chceš ještě naučit nebo vyzkoušet?
- Co mají dvě děti společného / co je odlišuje?

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Ve školce a doma	PL – Příloha č. 1
Obkresli svoji značku.	
Vymodeluj svoji značku.	
Vyryj svoji značku do plastelínové placky.	
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Opiš své jméno – každé písmenko zvlášť do jednotlivých okýnek, potom okolo rozlož ohrádku z modrých papírových čtverečků. Podívej se ke kamarádům, potřebovali více nebo méně čtverečků?	
Péťovy míčky	PL – Příloha č. 2
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Vytlukej své jméno a zazpívej ho jako písničku. Zkusíš to i se jmény svých kamarádů?	

„Uvíváme věneček“ – HPH	Variace se jmény
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Postav ze stavebnic krabičku, kam uložíme na noc všechny značky.	
Prolez tunelem a sestav z tyčí první písmeno svého jména.	
Postav ze stavebnic naši školku	
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Rozcvička s písní „Holky z naší školky“	
Vyvolej jméno kamaráda a hod' mu / kutálej míč.	
Jak se jmenuješ?	Příloha č. 3
Na zrcadlo	napodobování pohybu ve dvojicích
Vytvoř s kamarádem ve dvojici z vašich těl začáteční písmena tvého jména, potom i kamarádova.	
Proběhněte se po třídě, najděte obrázky značek a každý zaneste do kruhu.	
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Nakresli nebo namaluj svoji značku.	
„Jak se směji“ – autoportrét	Zrcátko
Rámeček na fotografii – práce s papírem	
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Napiš své jméno nebo nakresli svoji značku tajným inkoustem. Nechej zaschnout, nasaď si ochranné brýle a neviditelný obrázek postříkej sprejem.	Citrónová šťáva, jodisol, ochranné brýle Postup – písmeno napíšeme špejlí a citrónovou šťávou, po zaschnutí postříkáme Jodisolem – desinfekčním prostředkem s jódem.
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Zkus říct své jméno jako žába, medvěd, princezna.....	Nabídnu maňásky
„Lodička“ – dramatizace pohádky o přátelství (V. Sutějev)	Příloha č. 4
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Rozhovory na téma „Jaké pravidla a dohody jsou pro děti důležité, aby se v MŠ cítily bezpečně“	Komunitní kruh, brainstorming
Sestav své jméno z písmen.	
Opiš jméno svého kamaráda.	

„Jménosaurus“	Obrázky dinosaurů děti si vyberou obrázek dinosaura a vytvoří mu jméno (tvoří ze svého jména a koncovky saurus)
Jak ti máme říkat	Komunitní kruh
„Kamarádi“ nácvik básně M. Černíka	Příloha č. 5
„Myška a kamarádi“ poslech pohádky	Volné vyprávění příběhu o Krtečkovi, Myšce, Zajíci a Ježkovi. Povodeň zničila myšce domek, ale kamarádi jí pomohli a postavili společně nový.
Najdi jména, která začínají na stejnou hlásku	

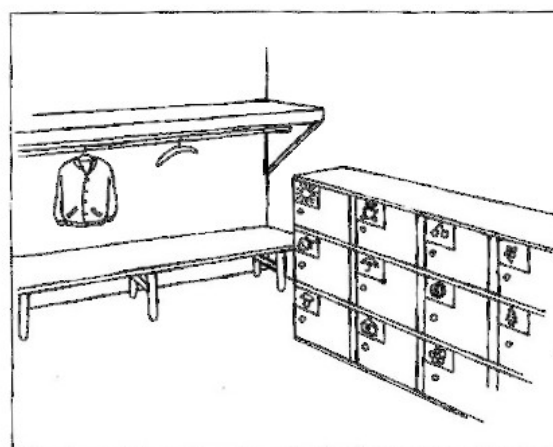
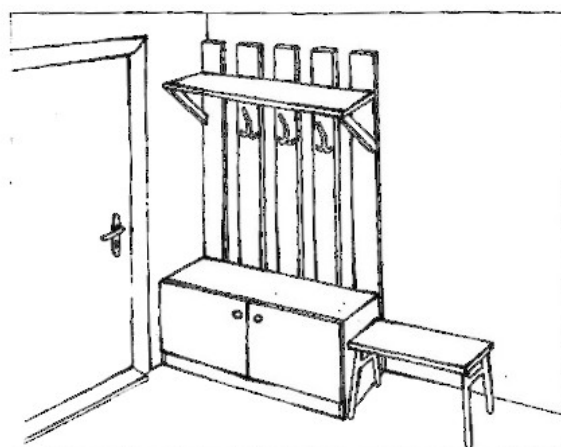
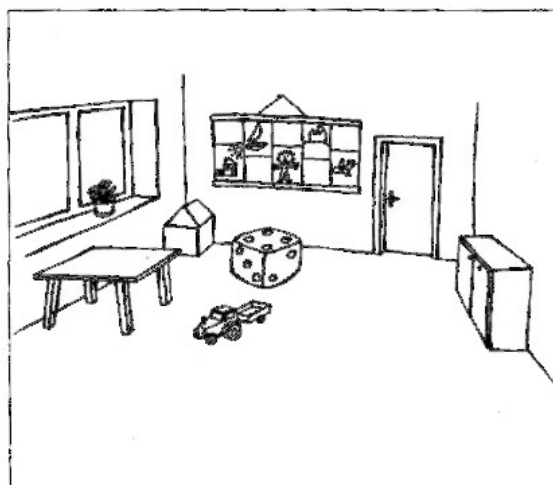
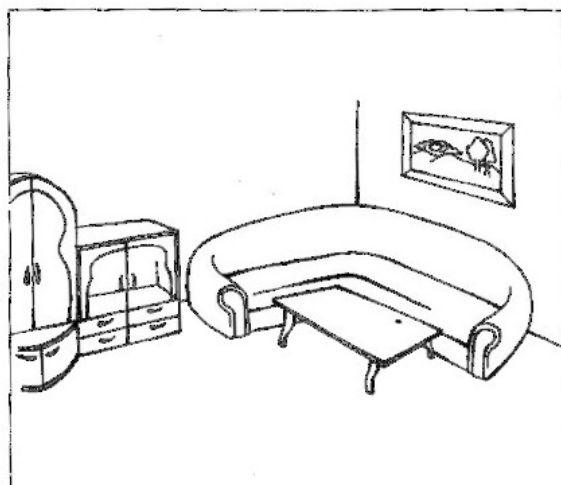
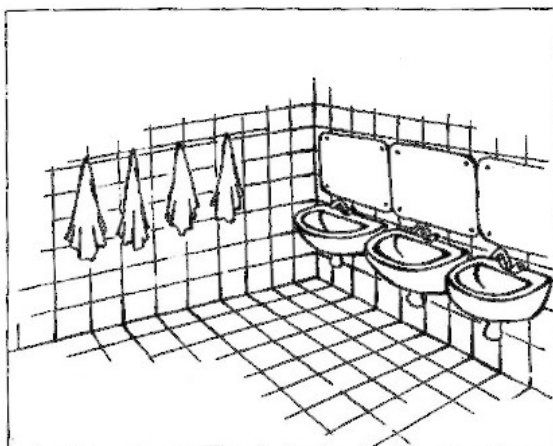
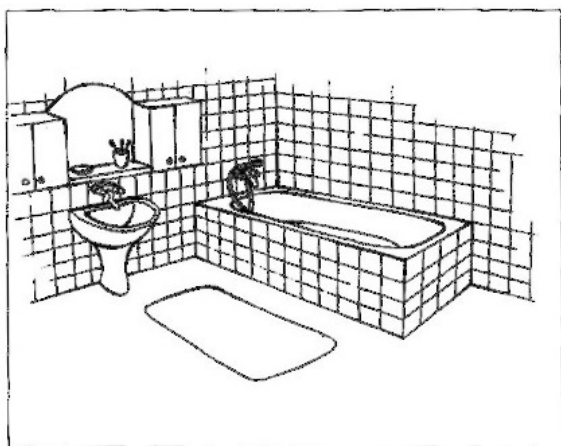
Evaluace

Evaluační otázky:

- Zjistit, zda pravidla chování byla stanovena dětmi a děti rozumí důležitosti jejich dodržování – děti samy navrhovaly v ranním kruhu formou brainstormingu pravidla tak, aby se jim v mateřské škole líbilo a cítily se zde bezpečně.
- Zjistit zda si všechny děti zapamatovaly báseň, příběh, písničku – každé dítě dokázalo interpretovat svým způsobem básničku M. Černíka „Kamarádi“
- Dokážou děti rozlišit některé jednoduché obrazné symboly? – každé dítě rozumí piktogramům a symbolům, které jsme přiřadili jednotlivým pravidlům chování, rozlišuje je a chápe význam, který obsahují.

Příloha č. 1

Ve školce a doma

Zdroj: Rozvíjení poznání předškoláka, Ing. Miroslav Nováček

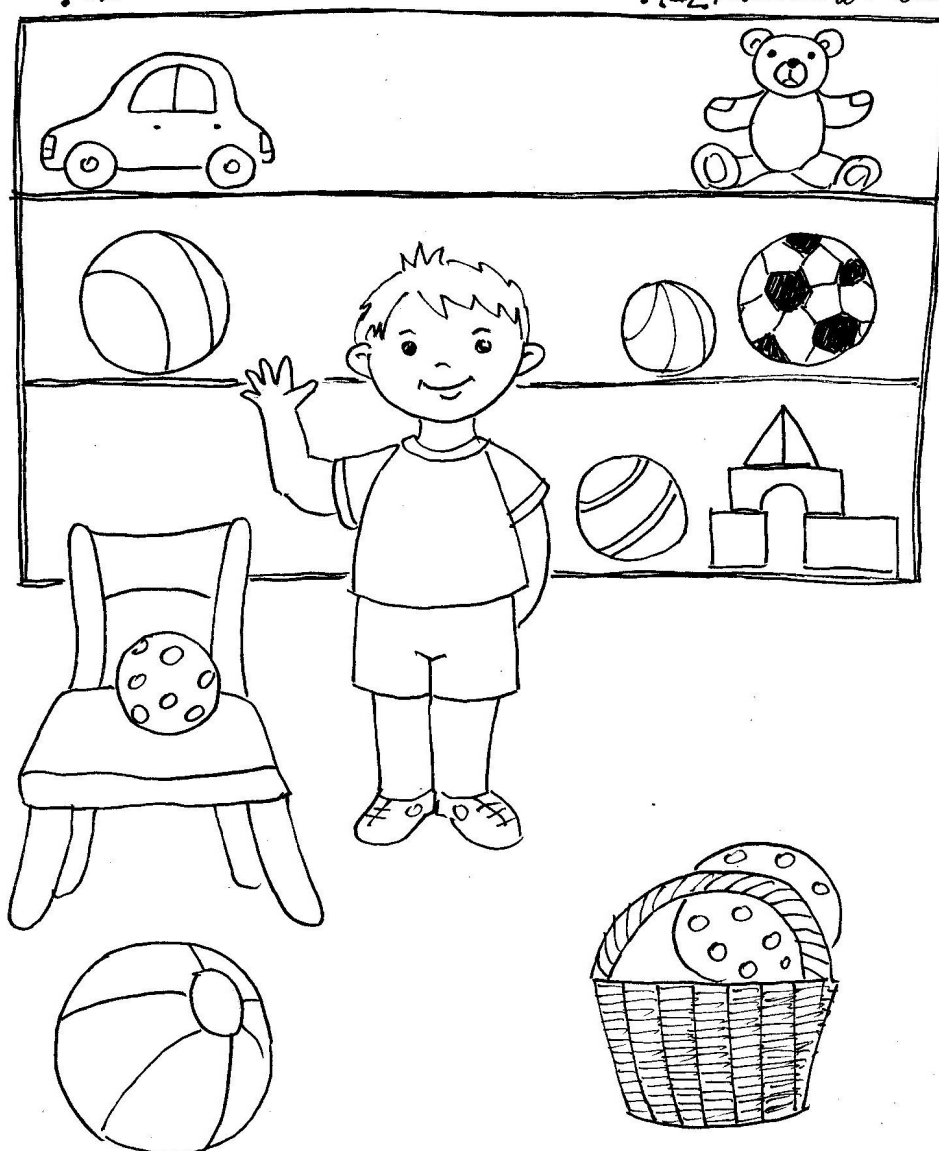
PĚŤA A JEHO MÍČKY

vybarvi míč

- ZA košem
- NA židli
- PŘED židlí
- POD autem

nakresli míč

- NA skříňku
- POD židli
- VEDLE židli
- MEZI autem a mědřou

Upraveno dle Matematika předškoláka, Nomiland, s. r. o., Klímkovice 2010

Příloha č. 3

„Jak se jmenuješ“ – hra s míčem

Děti sedí v kruhu, jedno dítě má míč, kutálí ho libovolnému kamarádovi a říká: „Jak se jmenuješ, my se na to ptáme.“ Zvolené dítě míč chytí a odpoví: „Petřík“. Všechny děti opakují: „To je Petřík, my ti zatleskáme.“ Zároveň tleskají do rytmu. Petřík pokračuje ve hře, pošle míč kutálením dalšímu kamarádovi s otázkou: „Jak se jmenuješ?“

Příloha č. 4

Lodička

Žabka, Kuřátko, Myška, Mraveneček a Brouček se vydali na procházku. Přišli k říčce. – Pojdme, vykoupe se! – řekla Žabka a skočila do vody.

– My neumíme plavat, – povídá Kuřátko, Myška, Mraveneček i Brouček.

– Kva-cha-cha, kva-cha-cha! – zasmála se Žabka. – Nejste k ničemu! – A smála se, div se nezalkla.

Kuřátko, Myška, Mraveneček a Brouček se urazili. Co jen na ni vymyslit? Dlouho přemýšleli, až konečně přišli na nápad. Kuřátko běželo a přineslo lísteček. Myška našla ořechovou skořápku. Mraveneček přitáhl stéblo slámy. A brouček provázek. A hned se pustili do práce: do skořápky zastrčili slámu, lísteček připevnili provázkem – a sestrojili lodičku! Spustili loďku na vodu. Nasedli do ní a pluli!

Žabka vystrčila hlavu z vody. Chtěla se zase posmívat, ale lodička s Kuřátkem, Mravenečkem, Myškou a Broučkem už odplula daleko, daleko... Tu už nedohoníš!

Zdroj: VLADIMÍR SUTĚJEV. Pohádky a obrázky. Pragopress, 1987.

Příloha č. 5

Kamarádi

Michal Černík

Kdo jsou kamarádi?
Lidé co se mají rádi
a pomohou si bez řečí.
Je to krásná vlastnost člověčí.

Zdroj: MICHAL ČERNÍK. Knížka pro děti od dvou do pěti. Knižní klub, 2008. ISBN 978-80-242-2276-9.

Pedagogický záměr ITB (cíl)

- Vzbudit vědomí o příslušnosti k rodině, národu, vlasti, kam patříme.
- Seznámit se s oslavami, tradicemi a rituálními činnostmi, vnímat je jako obohacující prvek života.
- Pochopit jejich význam pro psychohygienu a duchovní rozvoj. Vnímat tyto jevy jako společenské události, týkající se spolupráce, společného sdílení a prožitků.
- Uvědomovat si význam rodiny pro psychickou pohodu každého jedince, nezastupitelnost a charakteristické postavení jednotlivých členů rodiny.
- Podporovat vědomí, že dítě ke svému zdravému a přirozenému rozvoji potřebuje kromě své rodiny také společenství vrstevníků, mezi kterými získá základní zkušenosti pro svůj samostatný život.
- Adaptovat dítě na školní prostředí a režim.
- Vzdělávacím záměrem ITB je odemknout klíč k sobě a kamarádům, základním pravidlům a řádu v mateřské škole.
- Záměrem je pomoci dětem co nejlépe se adaptovat do prostředí mateřské školy, orientovat se v jejích prostorách i okolí MŠ. Také vytvořit dítěti bezpečné prostředí a učit je nebát se navazovat vztahy s ostatními dětmi i vůči dospělým.

Očekávané výstupy (kompetence)

- osvojit si poznatky a dovednosti důležité k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- rozvíjet komunikativních dovedností
- uvědomit si vlastní tělo
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku
- rozvíjet fyzickou i psychickou zdatnost
- zvládat sebeobsahu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky, mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami
- naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit
- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- prožívat radost ze zvládnutého a poznatého
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině
- orientovat se v prostoru i v rovině, částečně s orientovat čase
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat
- ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat své city a přizpůsobit jim své chování

- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkání se s uměním
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem
- respektovat potřeby jiného dítěte
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, paměti, pozornosti, kultivace fantazie a představivosti
- chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim, a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat
- pochopit, že každý má ve společenství (rodině, třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat a začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální
- vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí
- osvojit si elementární poznatky o okolím prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí

Dítě:

- pojmenuje většinu toho, čím je obklopeno,
- odloučí se na určitou dobu od svých blízkých,
- orientuje se v prostředí MŠ a školní zahrady,
- snaží se o dodržování pochopených pravidel, spoluvytváří je.

Dítě samostatně umí:

- Umýt se a utřít si ruce, použít toaletní papír a splachovadlo, kapesník.
- Svlékat, oblékat, obouvat.
- Jíst, používat příbor, nalévat nápoj, polévku.
- Připravit a uklízet hračky, pomůcky.
- Sdílet jméno a příjmení, pojmenovat hračky a hrací koutky, vyjádřit své přání, naslouchat.
- Navazovat kontakty s učitelkou, ostatními dětmi.

- Pozdravit, požádat, poprosit, dodržovat třídní pravidla (pochopená).
- Zvládnout orientaci ve třídě a na zahradě.

Okruhy činností:

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- matematicko-logické
- hudební
- hrubomotorické a konstruktivní
- pohybové
- výtvarné a pracovní
- badatelské
- dramatické
- činnosti k rozvoji ČG a jazyka

Možná témata ITB:

- Ve školce jsem jako doma
- Naše školka a prostory
- Naše školka
- Já a moje rodina
- Ve školce jako doma

TÉMA: NAŠE ŠKOLKA A PROSTORY

Veronika Kozlová

Konkrétní cíle

Zvládnout bezpečně orientaci v prostorách mateřské školy, rozeznat místnosti a jejich určení. Vědět, kde jsou které koutky a co je v nich uloženo, pojmenovat. Prozkoumat školní zahradu.

Věk dětí: 3-6let

Časové rozlišení: 3 dny

Evokační otázky

- Co jsi viděl v.... koutku?
- K čemu by to mohlo sloužit?
- Pracoval jsi někdy s něčím podobným?
- Kterou místnost máte doma a je i zde ve školce?
- Co jsi objevil ve školní zahradě?

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Sestav puzzle – rozstříhané foto třídy.	Zalaminovaná fotografie třídy
Vyřeš úkoly Logicco primo – Ve školce.	Logicco primo
Postav z kostek nábytek ve školce.	Seva, lego apod.
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Spočítej kolik koutků ve škole máme, označ si jejich loga.	
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Pusť si písničku „Dělání“ a zpívej ji s nahrávkou.	J. Svěrák, J. Uhlíř: „Dělání“
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Vytvoř školní zahradu z velkých kostek.	
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Projdi bezpečně dráhu celou školkou pomalu, bokem, s kamarádem pozpátku, po čtyřech a jeden pohyb si vymysli.	
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	

Namaluj hračku, která se ti tady zalíbila.	Libovolné barvy
Nakresli značky pro koutky.	Fixy, pastelky
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Zjisti, která místnost je největší, která nejmenší, krokováním, pásmem, dřevěným metrem.	Pásmo, skládací metr
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Opiš slovo školka, najdi písmena ze slova školka ve skupině písmen a zakroužkuj.	Tužky, předloha, pracovní list
Vymysli jiný název pro koutek podle pik-togramu.	Obrázky kryptogramů

Evaluační otázky

1. Zjistit, zda se všechny děti spolehlivě orientují v MŠ, trefí do všech potřebných míst.
2. Zjistit, zda všechny děti znají název koutku a vědí, jakou oblast činností zahrnují, pojmenují základní vybavení koutku.
3. Zjistit, zda děti znají hranice pozemku školní zahrady, nebojí se prozkoumávat zahradu sám či s kamarádem

Evaluace

1. Po realizaci tématu se všechny děti spolehlivě orientují v prostorách MŠ, samostatně dojdou do určených či zvolených míst.
2. Čtyři z nejmladších dětí si jsou jisté pouze u 4 až 5 koutků, ostatní děti zvládly všechny koutky najít a vědí, jakou činnost jim nabízí. Polovina dětí bezpečně vyjmenuje všechny koutky i základní vybavení koutku.
3. Všechny děti znají a respektují hranici pozemku školní zahrady. Zkoumání a experimenty prováděly děti v různé intenzitě, ale všechny se této činnosti věnovaly.

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Záměrem je naučit děti vnímat, pojmenovávat a rozlišovat barvy, tvary a materiály, které jsou v jejich přímé blízkosti, formou prožitků. Pozorovat a srovnávat obydlí lidí a zvířat (v návaznosti na zimní období), poznávat jejich účel a potřebu k životu. Naučit se vnímat a poznávat vlastnosti materiálů, shody a rozdíly mezi nimi. Poznávat možnosti a hranice tvořivosti a fantazie při budování a vybavování příbytků. Vytvářet elementární povědomí o širším přírodním, kulturním a technickém prostředí, o jeho vývoji a proměnách. Poznávat, že člověk může prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit. Vytvářet povědomí o vlastní souměřitelnosti se světem, s živou i neživou přírodou.

Podporovat děti v tom, co už umí a dokážou, připravit slavnosti související s loučením s budoucími prvňáčky.

Očekávané výstupy (kompetence)

Pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí.

Problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací, hledá různé možnosti a varianty, využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost.

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů, vědomě je využívat
- zvládat jemnou motoriku (práci s nástroji, drobným materiálem)
- rozlišovat co prospívá zdraví a co mu škodí
- pojmenovat většinu toho, co nás obklopuje
- učit se nová slova a aktivně je používat
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- poznat některá písmena a číslice
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy (více, stejně, méně), porovnávat velikost
- chápat prostorové pojmy (nahore, dole, uprostřed), orientovat se v prostoru
- řešit problémy, situace
- vyjadřovat svou fantazii a představivost v tvořivých činnostech
- rozhodovat se o svých činnostech
- mít povědomí o významu životního prostředí
- pomáhat pečovat o životní prostředí

Okruhy činností

rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- manipulační činnosti (jemnomotorické)
- kostky a konstruování
- výtvarné činnosti
- pracovní a sebeobslužné činnosti
- knihy a písmena
- pokusy a objevování
- dramatické činnosti
- námětové hry
- pohybové činnosti
- hudební činnosti
- literární a jazykové činnosti
- činnosti v kuchyňce
- exkurze a vycházky
- spontánní hry ve třídě i na zahradě
- činnosti ve venkovní učebně

Možná témata ITB

- Kuk bum vidím dům
- Kuk bum z čeho je dům
- Co už umím

TÉMA: KUK! BUM! VIDÍM DŮM!

Renáta Sztefková

Konkrétní cíle

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí pomocí výtvarných technik
- chápat základní číselné a matematické pojmy (velký, menší nejmenší, vysoký, nižší, nejnižší), porovnávat velikost
- spolupracovat s ostatními

Věk dětí: 3 – 7 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

- Co by zůstalo v obci, kdyby zmizely domy?
- Co by se stalo, kdyby dům neměl okna?
- Co by se stalo, kdyby dům neměl dveře?
- Jak by se lidem žilo bez střechy?
- Mohl by bydlet čáp doma u lidí místo na komíně?
- Mohli by žít lidé na komíně?
- Jak by se žilo v domě, který nemá topení?
- Mohou bydlet s lidmi zvířata?
- Proč mají lidé v domech topení?
- Jak by ses zachoval, kdybys byl sám a nemohl najít váš dům?

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Sestav puzzle, rozstříhaný obrázek.	S námětem města, domu, pohádkou O třech prasátkách -s různým stupněm obtížnosti pro děti na různé úrovni
Poznáš, co to je?	V kastlíku na poznávání bez přítomnosti zraku jsou krychle a koule, děti rozlišují hmatem, třídí tvary na 2 hromádky (případně další tvar – kužel...)
Sestav dům podle návodu ze špejlí a párátek.	Připravit vzor nalepený na papíru
Sestav domy z geometrických tvarů na magnetickou tabuli.	
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	

Seřaď domy od nejmenšího po největší.	Manipulace s obrázky domů 3 – 5 velikostí
Vyhledej obrázek domu v knize a dej do misky tolik víček, kolik má dům oken.	
Vytleskej si slovo dům, domek, domeček. Kolik má slovo slabik? Na které hromádce je stejný počet víček (kostek) jako je slabik?	Předpokládá se účast učitelky u úkolu
Vyhledej stejnou věž, obrázek.	Logico primo (Den s Luckou a Vojtou), karta č. 5, (Malujeme, kutíme, stavíme), karta č. 1
Vybarvi vždy v řádku dům, který je nejvyšší (s obměnou – nejnižší)	Pracovní list, v řádcích jsou domy různých velikostí, viz. příloha č. 1
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Prolez tunelem a postav věž z tolika kostek, kolik je teček na obrázku (kolik uvádí číslice).	Připravit si karty s tečkami, číslicemi
Sestav věžák z Kvadry, Kaply tak vysoký, jako jsi ty.	Obměna: -aby byl nižší než jsi ty, aby byl vyšší, než jsi ty - aby byl tak vysoký (nižší, vyšší) jako je tvůj kamarád
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Zahrajte si hru „Velký, střední, malý“.	Starší dítě vydává pokyny a děti napodobují (velký je stoj se vzpažením, střední je stoj rovný s připažením, malý je dřep) Obměna: pokud děti hru zvládají (znají ji v obměně „Koruna, kmen, kořeny“, tak předvádějící děti „plete“ – říká pokyn a ukazuje jiný pohyb, děti se nemají splést předváděným pohybem...)
Zahrajte si hru „Sestav věž“.	Děti pochodují s podsedáky, zpívají píseň, jak dozpívají, sestaví věž
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Obtáhni dům jednou čarou.	Grafomotorika
Představ si, že jsi architektem a že můžeš nakreslit dům. Podle nákresu pak budou děti dům stavět.	
Kresli obrázek podle říkanky.	Předpoklad, že děti říkanku znají: Byl jeden domeček v tom domečku stoleček na stolečku mistička v té mističce rybička.

Namaluj dům, ve kterém bydlíš s rodiči.	
Vyrob dům z krabice.	Předem oslovíme rodiče, aby sbírali krabičky. K výrobě domů děti použijí barevné papíry, zbytky barevných papírů, lepidla, barvy, výstřižky z časopisů a letáků...
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Vypátrej, do kterého domu vede cesta, zkontroluj si správnost.	Logico primo (Malujeme, kutíme, stavíme), karta č. 14
Zkus nakreslit mapu, plánec cesty, jak jdeš z vašeho domů do školky.	
Když půjdeme na vycházku, vypátrejte v naší obci dům, který má nejvíce pater.	
DRAMATICKÉ ČINNOSTI, NÁMĚTOVÉ HRY	
Zahrajte si na stavbaře domů, města.	
Zahrajte si pohádku „Budka“.	Pohádkové čepičky
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA LITERÁRNÍ ČINNOSTI	
Překresli obrázek domu tak, aby byl úplně stejný (příprava pro opis písmen). Opiš slovo dům, okno, komín.	Připravené obrázky k opisu, viz. příloha č. 2 Připravená slova k opisu
Hledej na obrázcích v knihách domy a rozhoduj se s kamarády, ve kterém lidé bydlí a do kterého chodí do práce (obchod, zdravotní středisko, pošta, škola...).	Knihy

DALŠÍ ZAŘAZENÉ ČINNOSTI (PROVÁDĚNÉ FRONTÁLNĚ)

denní cvičení (s podsedáky)

Pohyb – Opičí dráha

Další lekce předplaveckého výcviku

Rozhovory v kruhu – kladení evokačních otázek

pohybová hra „Dům“ (děti pochodují podle hudby, rytmu, na signál postaví z podsedáků (věž) – je nutná míra spolupráce a dohody, kde a jak budou dům stavět)

logopedické chvílky (rytmizace, vytleskání slov – slabiky, slova dům, cesta, cestička, město, městečko, vesnice, komín, okno, dveře, plot, zahrada, pole, školka, obchod,...)

hudební chvílky – zpěv písní

literární chvílky – poslech pohádky O třech prasátkách, Budka, Perníková chaloupka (vše o domech)

vycházky – pozorování domů, porovnávání velikostí, výšky, rozhovory o účelu (Bydlí se tam? Pracuje? Chodíme se tam bavit? Najíst se?)

Evaluace

Evaluační otázky:

1. Splnění konkrétních cílů

zachycovat skutečnosti ze svého okolí pomocí výtvarných technik

Kolik měly děti konkrétních nabídek pro plnění cíle?	4
Kolik jich využily?	4
Využily nabídku všechny děti během týdne?	ne
Byly vytvořeny podmínky?	ano, dostupný materiál
Jak byl proveden záznam?	portfolia dětí – práce, fotografie

chápat základní číselné a matematické pojmy (velký, menší nejmenší, vysoký, nižší, nejnižší), porovnávat velikost

Kolik měly děti konkrétních nabídek pro splnění cíle?	4
Kolik jich využily?	4
Využily nabídku všechny děti během týdne?	ne
Byly vytvořeny podmínky?	ano, dostupné pomůcky
Jak byl proveden záznam? v záznamech dětí (individuálních – orientační diagnostika)	

spolupracovat s ostatními

Kolik bylo vytvořeno příležitostí?	Činnosti byly naplánovány tak, aby se daly uskutečnit ve skupině i individuálně, děti byly podporovány v práci ve skupině, aspoň ve dvojicích nebo trojicích
Jaká je úroveň spolupráce? (porovnání)	Část dětí, zpravidla mladších, pracuje ve dvojici či trojici. Část dětí umí spolupracovat ve skupině, s dopomocí i bez dopomoci učitelky.

Podle situace pracují děti někdy rády s druhým, ve skupině, někdy si přejí vykonat činnost samy.

Zajímavá situace vznikla při neplánovaném spojení tříd – děti ze třídy si pomáhaly navzájem, ale už ne s dětmi z druhé třídy (další možnost...).

Ke kterým očekávaným výstupům byly činnosti plánovány

(zvýrazněny ty, které byly zařazeny v týdenním bloku)

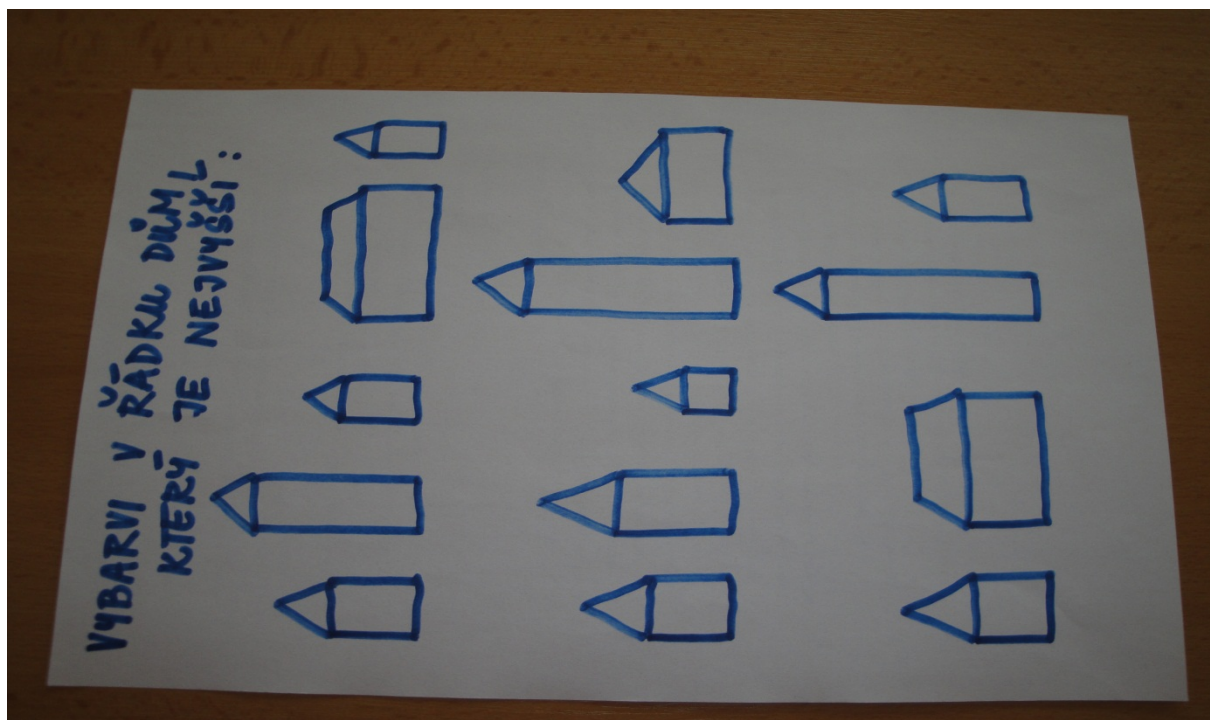
- **zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci**
- **vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů, vědomě je využívat**
- **zvládat jemnou motoriku (práci s nástroji, drobným materiálem)**
- rozlišovat co prospívá zdraví a co mu škodí
- **pojmenovat většinu toho, co nás obklopuje**
- **učit se nová slova a aktivně je používat**
- **popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)**
- **poznat některá písmena a číslice**
- **vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení**
- chápat základní číselné a matematické pojmy (více, stejně, méně), porovnávat velikost
- chápat prostorové pojmy (nahore, dole, uprostřed), orientovat se v prostoru
- **řešit problémy, situace**
- **vyjadřovat svou fantazii a představivost v tvořivých činnostech**
- **rozhodovat se o svých činnostech**
- **přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch, učit se hodnotit svoje osobní pokroky**
- **vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení**
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě, věcem
- **spolupracovat s ostatními**
- **respektovat potřeby druhých**
- **porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých**
- **zacházet šetrně s hračkami, pomůckami, materiálem**
- **zachycovat skutečnosti ze svého okolí pomocí výtvarných technik**
- **orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí**
- **osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké**
- **vnímat, že svět lidí a zvířat má svůj řád**
- **všímat si změn a dění v nejbližším okolí**
- **mít povědomí o významu životního prostředí**

- **pomáhat pečovat o životní prostředí**

2. Naplňování záměrů ITB

Činnosti byly plánovány tak, aby byly naplněny záměry integrovaného bloku, evaluace záměrů může být provedena až po uskutečnění celého bloku.

Příloha č. 1

Příloha č. 2

PRÁZDNINY JSOU SENZACE, VŠUDE SAMÁ LEGRACE

Pedagogický záměr ITB (cíl)

- Seznámit děti s nebezpečími, se kterými se mohou setkat během prázdnin, s bezpečným chováním v těchto situacích, se způsoby péče o zdraví a bezpečí své i druhých o prázdninách.
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného a vyvinout volní úsilí.
- Odhadovat své síly, učit se hodnotit své osobní pokroky i oceňovat výkony druhých.
- Dokázat se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky.
- Podporovat děti v tom, co už umí, ví a dokážou, připravit slavnost loučení s budoucími prvňáčky.

Očekávané výstupy (kompetence)

Kompetence k učení:

- soustředěně pozorovat, zkoumat, objevovat, všímat si souvislostí
- získanou zkušenost uplatňovat v praktických situacích a dalším učení
- mít elementární poznatky o světě lidí, přírody i techniky, která dítě obklopuje
- klást otázky a hledat na ně odpovědi, chtít porozumět jevům a dějům, které kolem sebe vidí

Kompetence k řešení problémů:

- všímat si dění i problémů v bezprostředním okolí
- problémy řešit na základě bezprostřední zkušenosti, hledat různé možnosti a varianty, využívat při tom svých dosavadních zkušeností – při řešení myšlenkových a praktických problémů užívat logických a empirických postupů

Komunikativní kompetence:

- samostatně vyjadřovat své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumět slyšenému
- vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými)
- využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika)

Sociální a personální kompetence:

- vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- uvědomit si, že za sebe a své jednání odpovídá a nese důsledky
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobit se jim

- při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chovat obezřetně, nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, odmítnout

Činnostní a občanské kompetence:

- učit se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- odhadovat rizika svých nápadů, přizpůsobit se daným okolnostem
- chápat, že může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také zodpovídá
- mít základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- dbát na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chovat se zodpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnosti a jejich dokončení
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci
- mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví
- prožívat a dětským způsobem projevovat co cítí
- uvědomovat si příjemné i nepříjemné citové prožitky (radost, spokojenost, strach)
- učit se hodnotit svoje prožitky

Okruhy činností:

rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi)
- společné diskuse, rozhovory, vyprávění a komentování zážitků a aktivit
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- výlety do okolí
- dramatické činnosti – předvádění a napodobování chování člověka v různých situacích
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- bezpečné zacházení s předměty denní potřeby
- aktivity přibližující dětem pravidla vzájemného styku a mravní hodnoty
- vyjadřování svých zážitků, pocitů slovně, výtvarně, pomocí dramatizace, neverbálně
- prohlížení a „čtení“ knížek, přednes básní s tématem bezpečnost a zdraví
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, požár, povodně, a další nepříznivé přírodní i povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích i některých dalších situacích, které mohou nastat
- jemno a hrubomotorické činnosti

- hudební a pohybové činnosti
- výtvarné a pracovní činnosti
- badatelské činnosti
- jazykové činnosti, činnosti na cvičení různých forem paměti, práce s knihou a písmeny
- manipulační a logicko- matematické činnosti
- tělovýchovné a sportovní činnosti
- dramatické činnosti

Možná témata ITB:

- Bezpečně i o prázdninách
- Co už dokážu
- Cinky, linky zvoní zvonec

TÉMA: BEZPEČNĚ O PRÁZDNINÁCH

Klikarová Eva

Konkrétní cíle

Pečovat o zdraví a bezpečnost svoji i druhých:

- vědět, co může poškodit zdraví naše i ostatních
- vědomě dodržovat pravidla bezpečného chování
- zúčastnit se her a aktivit na téma bezpečné chování (prožitkové učení)

Věk dětí: 3-6 let

Časové rozlišení: cca 14 dnů

Evokační otázky

- Co je to zdraví?
- Proč je důležité, aby byl člověk zdravý?
- Co je to nebezpečí?
- Jak se můžeme před nebezpečím (říci konkrétně – např. ohněm, zraněním ostrým předmětem, zranění elektrinou atd.) chránit?
- Znáte nějaká pravidla?
- Proč jsou důležitá pravidla?
- Kdo a proč (kromě dětí v MŠ a třídních pravidel) musí také nějaká pravidla dodržovat?
- Co myslíte, dodržují pravidla všichni lidé? Proč je nedodržují? Je nebezpečné pravidla nedodržovat?
- Co se může stát, když se pravidlo poruší?
- Co všechno se může stát když.....
- Co můžete udělat proto, aby se to nestalo?
- Co musí udělat děti, když...(jedou autem, na kole, výtahem, přecházejí sinici, ztratí se...)
- Jakou nebezpečnou situaci jste už zažili? Jak jste ji vyřešili, zvládli? Jak jste se cítili?
- Co uděláte proto, aby se to už nestalo?
- O jakém nebezpečí si dnes chcete povídat?
- Co se ještě potřebujete dozvědět, abyste předcházeli nebezpečí? (uč. udělá zápis odpovědí pro zpětnou evaluaci)
- Co jste se dozvěděli nového nebo zajímavého?
- Která činnost vás nejvíc zaujala a proč?
- Dozvěděli jste se všechno, co jste potřebovali vědět o nebezpečí a jeho předcházení?

Činnosti, které se osvědčily:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
------------------------	--

JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Složte šroubovací autíčka – se šroubovákem zacházejte bezpečně	Šroubovací autíčka, šroubováky – viz. příloha č. 1
Připevněte hřebíkem kola k dřevěnému autíčku – s kladívkem a hřebíky zacházejte bezpečně	Dřevěné špalíčky, kola, hřebíky, kladívko
Vytvořte obrázek z dřevěných tvarů	UP Hra s kladívkem (pro menší děti), výrobce Piatnik Vídeň – viz. příloha č. 1
Vymalujte omalovánku – co je správně a co ne?	Jak se chovat na ulici, na hřišti i na silnici (BESIP. cz Praha, Ministerstvo dopravy 2007) Pozor, pozor, nezbedníci, Všeobecně prospěšná společnost Dětsví bez úrazů, ČR – viz. příloha č. 1
Vybarvěte v pracovním listu bezpečné věci, nebezpečné věci přeškrtněte	Pracovní list Poznám nebezpečné věci Nováková Mária, pracovní sešit Svět předškoláka, NOMI Hradec Králové – viz. příloha č. 2
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Splňte úkol Logica	Logico piccolo, pracovní listy: Bezpečnost a orientace v silničním provozu Červená Karkulka, Vlč a sedm kůzlátek (UP od společnosti Mutabene s. r. o., Praha) – viz. příloha č. 3
Zahrajte si stolní hru Červená Karkulka, nebo Jeníček a Mařenka	Společenská stolní hra Jeníček a Mařenka, Červená Karkulka, výrobce Alexander Polsko, distribuce Pexi s. r. o., Praha – viz. příloha č. 3
Zahrajte si stolní hru Dávej bacha aneb bezpečný start do života	Společenská hra Dávej bacha aneb bezpečný start do života, výrobce 4bamnini s. r. o., ČR, distribuce SEVT – viz. příloha č. 3
Zahrajte si pexeso Besip – bezpečné chování – vyprávějte o možných nebezpečích	Pexeso Ministerstva dopravy Besip, Praha 2008 – viz. příloha č. 3
Zahrajte si pexeso dráčka Hasíka a povídejte si o radách dráčka Hasíka	Pexeso Hasiči dětem, Citadela Bruntál – viz příloha č. 3
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Poznejte, co vydává tento zvuk	UP Sounds = zvuky (vyd. Diset Španělsko); CD Co je to? Zvuky a ruchy I. a II. díl (vyd B. M. S. s. r. o. Rudná u Prahy, 2005) – viz příloha č. 4

Zazpívejte si písně Já do lesa nepojedu, Holka modrooká, Běží liška k Táboru, Utíkej Káčo, Smály se veverky, Tů, tů, tů, auto už je tu, Jede auto z kopečka,..... s doprovodem rytmických nástrojů	Rytmické nástroje Smály se veverky, Tů, tů, tů, auto už je tu = písně ze zpěvníku Skřivánek, Panton Praha, 1973, 1. vydání 35-365-73 Jede auto z kopečka – viz. společné činnosti Hv
Sami si společně zahrajte pohybovou hru Autobus – dodržujte rytmus	viz. společné pohybové činnosti
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Postavte model křižovatky, města se silnicemi a dopravními značkami, popište dopravní situaci	UP Dopravní výchova, Komenium Praha –viz. příloha č. 5
Postavte les s lesními zvířátky a vyprávějte o bezpečném chování v lese	UP Myslivna, výrobce neznámý – viz. příloha č. 5
Postavte koupaliště, moře a vyprávějte o bezpečném chování u vody	Kostky, přírodniny (kamínky, mušle), modrá fášovina, igrácci
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Zahrajte si sami hru Na autíčka a semafor	Návod viz. společné pohybové činnosti
Postavte překážkovou „lesní“ dráhu, určete pravidla bezpečného chování na dráze	Lávka, žebřík, obruče, guma k přeska-kování.
Postavte silnici s dopravními značkami a projedte ji jako autíčka	Velké kostky, dopravní značky, autíčka z papírových krabic
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Nakreslete, co se vám líbilo na akci „Záchranáři“	Vv materiál dle volby dětí (tuše, pastely...) – viz. příloha č. 6
Namalujte, jak jedete autem – na co nesmí děti v autě zapomenout?	Tempery, vodové barvy
Nakreslete nějakou nebezpečnou situaci, o které jste si povídali s policistou a vyprávějte o ní.	Vv materiál dle volby dětí
Vystříhňte obrázek autíčka a dolepte jej na model křižovatky, při stříhání zachovávejte pravidla bezpečného zacházení s nůžkami.	Obrázky autíček, nůžky, lepidlo, model křižovatky připravený ve společných činnostech
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Vyzkoušejte, co se stane panáčkoví, který se v autě nezabezpečil x zabezpečil bezpečnostním pásem a autíčko havarovalo.	Dvě autíčka s igráčky, jedním volně sedícím a druhým připoutaným
Vyzkoušejte, jak se odráží světlo v odrazovém sklíčku, na reflexním pásku.	Odrázová sklíčka, reflexní pásy, baterka, pokus provádět v zatemnělém prostoru
Zkuste obvázat zraněnému kamarádovi ruku, nohu.	Obvazový materiál
Najděte v atlasech rostlin jedovaté rostliny. Jak se označují?	Různé atlasy hub, lesních rostlin

DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Zahrajte nějakou nebezpečnou situaci se správným vyřešením.	Pomůcky dle potřeby dětí
Zahrajte pohádku Červená Karkulka, Kůzlátka a vlk nebo Perníkovou chaloupku.	různé druhy loutek (javajky, maňásci...)
Předneste kamarádům báseň Co máš dělat na červenou, rozpočítadlo Ententýky dva špalíky.	Viz. společné činnosti – odpočinek
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Najděte v knihách obrázky lesa, městské ulice, řeky, domácnosti a vyprávějte o nich. Co může být nebezpečné?	Veberová Eva Encyklopedie pro nejmenší –Náš svět, Albatros Praha 1995, ISBN 80-00-00214-0 Fischerová Gisela a Jenterová Edith Dětský obrázkový slovník, Fortuna Print, Praha 2000, ISBN 80-86144-63-1 Babinová Véronique, Encyklopedie pro nejmenší, Albatros Praha 1992, ISBN 80-00-00359-7 Mirris Joshua, Dětský lexikon, Librex Ost-rava 1996, ISBN 80-85987-39-2 - viz. příloha č. 7
Hledejte na obrázku lidi, kteří se nechovají správně a řekněte proč.	UP Umíme se chovat, Komenium n. p. Praha 1989, 1. vydání 57-119-89 – viz. příloha č. 7
Seřadte čtveřici obrázků a vyprávějte příběh, který se tam stal a co nebylo správné.	UP Čtveřice obrázků, původ neznámý – viz. příloha č. 7
Prohlédněte si obrázek Nebezpečí doma a vyprávějte o tom, co děti udělaly špatně.	Obrázek Nebezpečí doma, Všeobecně prospěšná společnost Dětství bez úrazů, ČR – viz. příloha č. 7

Další učební pomůcky, které lze k tématu použít:

- Pracovní listy z pracovních sešitů vydavatelství NOMI: Svět předškoláka, Se-mafor,
- Bezpečně do školy, Rostu zdravě, Zdravá školka,
- pexeso Dopravní značky
- pexeso Dětství bez úrazů, Všeobecně prospěšná společnost Dětství bez úrazů, ČR
- pexetrio Záchranáři, Betexa games, Brno
- UP Dopravní skládanka, Komenium Praha 10-00-46
- grafomotorika – kouř, vlnky na moři.....
- stolní hra Jedeme na výlet z brožurky Jak se chovat na ulici, na hřišti i na si-
lnici (BESIP. cz, Praha, Ministerstvo dopravy 2007)

SPOLEČNÉ ČINNOSTI

Pohybové činnosti:

1. **zahřátí organismu** – pohybová hra „Na řidiče“ s použitím malých obručí = volant:

- pomalá chůze, zrychlování, běh, zpomalování, chůze pozpátku = couvání, parkování
- na smluvené znamení (např. zvuk bubínku, červený praporek) zastavit

2. **zdravotní cviky** s malými obručemi motivované hrou na řidiče

3. **pohybové hry:**

„**Na autíčka a semafor**“ – chůze, běh s malými obručemi = volantem,

uč. dělá semafor = zvednutím praporku (červený, žlutý, zelený) dává řidičům signály stát, připravit, jedeme

„**Autobus**“ (autor veršů neznámý)

Je-je-je-je, co se děje

běh ve vázaném kruhu

– autobus,

zpomalit a zastavit

že to jede bez koleje

běh ve vázaném kruhu

– to je vůz!

zpomalit a zastavit

Cestující nastupovat,

stoj spojný s vysokým zvedáním kolen

zavazadla nahoru!

výpon se vzpažením

A když leje, sám se meje

běh ve vázaném kruhu

– autobus,

zpomalit a zastavit

zastaví se, kde si přeje

běh ve vázaném kruhu

– to je vůz!

zpomalit a zastavit

Vystupovat – konečná!

výpon se vzpažením, mávání rukou na rozloučenou

Ranní kruh:

- **pozdrav:** pohlazením, podáním ruky

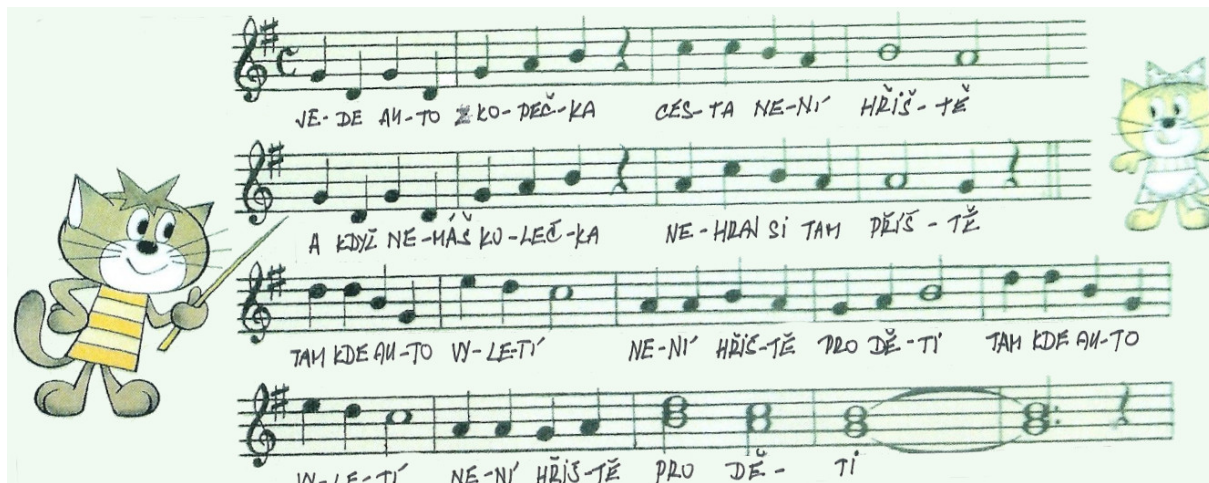
- **rozhovory** k tématu viz. evokační otázky

- **hry:**

- Co by se stalo, kdyby.....(např. ses nepřipoutal v autě....)
- Co bys dělal, kdyby.....(např. jsi našel v koupelně neznámou lahvičku, zapalovač, někdo cizí ti nabízel bonbóny,....)
- Najdi ve třídě něco, co může ohrozit tvoji bezpečnost, když nedodržíš pravidla bezpečného chování.

Vv činnosti – příprava modelu křižovatky pro práci ve výtvarných a pracovních činnostech

Hv činnosti – poslech a nácvik písně „Jede auto z kopečka“ (píseň z TV pořadu Večerníček „Byla jednou koťata“ – autor Jaroslav Celba)

Beseda v MŠ s policistou na téma:

- dopravní výchova (využita nabídka Městské policie Brno pořádané pro děti předškolního věku s názvem „Koblížek“)
- bezpečné chování o prázdninách
- výcvik policejních psů (včetně ukázky na školní zahradě)

Cvičný požární poplach v MŠ – po evakuaci z MŠ objasnění významu poplachu

Pobyt venku:

- vycházka s dodržováním pravidel pro chodce i organizovaný útvar (chůze po chodníku vpravo, přecházení silnice po zebře s dodržováním pravidel přecházení – vizuální kontrola, význam reflexních vestiček pro děti, stavěcího terčíku, naslouchání zvukům – odhad vzdálenosti a přibližování vozidel)
- vycházka ke křižovatce – pozorování dopravy, chodců a dodržování dopravních pravidel, přecházení křižovatky na znamení semaforu,
- vycházka do lesa – dodržování bezpečného chování v lese (upozornění na jedovaté rostliny, různé možnosti úrazu v lese, upozornění na zvířata a možné nebezpečí, zabloudění)
- vycházka k řece, rybníku – upozornění na nebezpečí utonutí, bezpečné chování při koupání
- vycházka na veřejné hřiště – správné chování na hracích prvcích, upozornění na nebezpečí při nálezů použité injekční stříkačky, střeptů apod., neodcházet s neznámým člověkem
- vycházka na dopravní hřiště s využitím dětských koloběžek
- návštěva lékárny – čemu slouží léky a kdy je můžeme použít

Akce na školní zahradě „Záchranáři“ – pořádaná pod záštitou Svazu civilní ochrany a ve spolupráci s městskou policií, Českým červeným křížem, hasiči – velice zdařilá, zúčastněné organizace postavily na školní zahradě stanoviště, kde se děti seznamovaly:

- s bezpečným chováním v dopravním provozu, dopravními značkami, bezpečnou jízdou na koloběžkách a kolech, plnily jízdu zručnosti
- s nebezpečím ohně (děti si vyzkoušely hasičskou výzbroj, seznámily se s jejími ochrannými prvky, zdolávaly překážkovou dráhu na cestě k požáru, zkoušely i hasit „ohně“ pravou hasičskou proudnicí, seznámily se s prevencí předcházení požárům, i s tím, jak se chránit, pokud již k požáru došlo)
- s poskytováním první pomoci včetně praktických ukázek
- s chováním za mimořádných situací (dopravní nehoda, chemikálie, přírodní živly)

Odpočinek:

poslech básní a říkadel:

- lidová říkadla: Kadla, Kadla z půdy spadla; Nechoď tam, prší tam; Řežu dříví na polínka; Náš táta šel na houby; Když jsem šel z hub; A já klouček sekal souček; Ententýky dva špalíky; Jíra jede na koze; Velká kniha říkadel, Junior s. r. o., Říčany, 2012, ISBN 80-7267-124-3
- Polámal se mraveneček; Kožíšek Josef, leporelo Polámal se mraveneček, Albatros Praha, 1987, 9. vydání 13-795-87
- Aprílová pohádka o Červená Karkulce; Žáček Jiří, Pro slepičí kvoč, Albatros Praha, 1990, 2. vydání 13-778-90 14/41
- Jarmila Vrchotová-Pátová CSc.: Co máš dělat na červenou, když se kolem auta ženou?

Na chodníku klidně stát,
Do ulice nevbíhat!
Co znamená tahle změna,
ted' je žlutá rozsvícena?
Připrav se a pozor dej,
čekej, nikam neběhej.
A když svítí zelená,
co to děti znamená?
Malí jako velicí,
rychle přejdou ulici.

poslech pohádek, příběhů a četby z naučné literatury:

- lidové pohádky Červená Karkulka, Perníková chaloupka, Kůzlátka a vlk (upozornění na nebezpečí při setkání s cizími lidmi, rozlišování dobra a zla)
- Jak se Martínek ztratil; Petiška Eduard Martínková čítanka a dvě klubíčka pohádek, Albatros Praha, 1987, 3. vydání 13-701-87 14/45
- O semaforu, který nechtěl cvičit, Jak se auto předhánělo s vlakem; Petiška Eduard, Pohádkový dědeček, Futura a. s. Praha 1995, ISBN 80-85523-30-2
- Proč si nehrajeme s ohněm, Proč jsou na křižovatce; Černík Michal Malovaný svět, Euromedia Group k. s.- Knižní klub, 2005, ISBN 80-242-1445-8

- četba na pokračování Krolupperová Daniela Zákeřné keře, Portál s. r. o. Praha, 2010, ISBN 978-80-7367-660-5

četba na pokračování s možností poslechu příběhů i na CD:

- Adamovská Marie Děti a hry, Rotag Praha, 2004, ISBN 80-903175-2-9
- Adamovská Marie Děti v dopravním provozu, Rotag Praha 2004, ISBN 80-903175-3-7
- Marie Tetaurová Máme zelenou, Ministerstvo dopravy – Besip Praha 2007, brožura bez ISBN)

Evaluace:

1. splnění konkrétních cílů:

Evaluační otázky:

Vědí děti, co může poškodit zdraví jejich i ostatních?

Děti na základě prožitkového učení dokázaly vyjmenovat možná nebezpečí, se kterými se mohou nejen během prázdnin setkat. Velký význam pro uvědomění si správného chování a předcházení možným nebezpečím měly nejen činnosti ve třídě a tématické vycházky ale zejména uspořádané besedy a akce „Záchranáři“.

Dodržují děti vědomě pravidla bezpečného chování?

Při činnostech s nástroji (nůžky, kladivo, šroubovák), při pobytu ve třídě, na školní zahradě i na vycházkách děti samy upozorňovaly na možná nebezpečí a nutnost zachovávání pravidel; důkazem uvědomělého chování je spontánní dodržování pravidel třídy, pravidel chodců při vycházkách, při bezpečné práci s nástroji.

Zúčastnily se všechny děti her a aktivit na téma bezpečné chování?

Všechny děti se bez problémů do činností ve třídě, při pobytu venku, na vycházkách, do besedy s policistou i do akce „Záchranáři“ bez ostychu zapojily (včetně nejmladších dětí)

2. naplňování záměrů ITB

Evaluační otázky:

Byly naplňovány výše uvedené kompetence k učení?

Ano – děti měly možnost zkoumat, objevovat, experimentovat, vnímat souvislosti, získané poznatky a zkušenosti používat v praxi (vycházky, práce s nástroji), dozvěděly se důležité poznatky k ochraně svého zdraví a bezpečnosti, kladly otázky a hledaly odpovědi a varianty řešení.

Byly naplňovány výše uvedené kompetence k řešení problémů?

Ano – děti sledovaly dění i problémy vztahující se k bezpečnému chování v různých situacích, řešily problémy na základě svých zkušeností a získaných poznatků, používaly logické myšlení, empirické postupy.

Byly naplňovány výše uvedené komunikativní kompetence?

Ano – děti sdělovaly své myšlenky, prožitky, pocity různými způsoby, diskutovaly o tématu s porozuměním, pracovaly s encyklopediemi, časopisy, dětskými knihami, učebními pomůckami, audio technikou.

Byly naplňovány výše uvedené sociální a personální kompetence?

Ano – děti se seznámily s různými druhy možného nebezpečí, uvědomovaly si, jak je důležité odpovědné jednání a jaké důsledky může mít nezodpovědné chování, sdělovaly své názory na nesprávné chování, dodržovaly dohodnutá i obecně platná pravidla bezpečného chování v MŠ, na vycházkách, v modelových situacích dokázaly odmítnout nabídku „neznámých“ lidí.

Byly naplňovány výše uvedené činnostní a občanské kompetence?

Ano – děti si uvědomily si, jak je důležité dbát na zdraví a bezpečnost svou i druhých, učily se vyhodnocovat správné a nesprávné chování, jak předcházet nebezpečí, řešit nebezpečné situace a uvědomovaly si zodpovědnost vůči sobě i druhým.

Příloha č. 1

Pomůcky použité v jemno-motorických činnostech.

Pomůcky použité v jemno-motorických činnostech:

- šroubovací autíčka
- Hra s kladívkem, výrobce Piatnik Vídeň
- omalovánka Pozor, pozor, nezbedníci, Všeobecně prospěšná společnost Dětsví bez úrazů
- omalovánka Jak se chovat na ulici, na hřišti i na silnici (BESIP. cz Praha, Ministerstvo dopravy 2007)

Příloha č. 2

Pracovní list Poznám nebezpečné věci použitý v jemno-motorických činnostech

Příloha č. 3

Pomůcky použité v matematicko-logických činnostech:

- společenské stolní hry Červená Karkulka a Jeníček a Mařenka, výrobce Alexander Polsko, distribuce Pexi s. r. o., Praha
- Logicopiccolo – pracovní listy Bezpečnost a orientace v silničním provozu,
- Červená Karkulka, Vlč a sedm kůzlátek (UP od společnosti Mutabenes. r. o., Praha)
- společenská stolní hra Dávej bacha aneb bezpečný start do života, výrobce 4bamnini s. r. o., ČR, distribuce SEVT
- pexesa: Hasiči dětem, Citadela Bruntál; Pexeso Ministerstva dopravy Besip, Praha 2008

Příloha č. 4

Pomůcky použité v hudebních činnostech

UP Sounds = zvuky, Diset Španělsko

CD Co je to? Zvuky a ruchy I. a II. díl, B. M. S. s. r. o. Rudná u Prahy, 2005

Příloha č. 5

Foto stavby dětí – UP Dopravní výchova, Myslivna – hrubo-motorické
a konstruktivní činnosti

Příloha č. 6

Výtvarné práce a fotografie dětí z akce Záchranáři – pracovní a výtvarné činnosti

Příloha č. 7

Pomůcky použité v činnostech k rozvoji ČG a jazyka

Encyklopedie:

- Babinová Véronique, Encyklopedie pro nejmenší, Albatros Praha 1992, ISBN 80-00-00359-7
- Veberová Eva, Encyklopedie pro nejmenší – Náš svět, Albatros Praha 1995, ISBN 80-00-00214-0
- Fischerová Gisela a Jenterová Edith Dětský obrázkový slovník, Fortuna Print, Praha 2000, ISBN 80-86144-63-1
- Mirris Joshua, Dětský lexikon, Librex Ostrava 1996, ISBN 80-85987-39-2
- UP Čtveřice obrázků, původ neznámý
- UP Umíme se chovat, Komenium. p. Praha 1989, 1. vydání 57-119-89
- Obrázek Nebezpečí doma, Všeobecně prospěšná společnost Dětství bez úrazů, ČR

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Pedagogickým záměrem je umožnit dětem vnímat své tělo i mysl, rozvíjet a využívat své poznatky o sobě, o svém těle a jeho zdraví, vytvářet si sebeobraz. Záměrem je seznámit se s člověkem, jako nejvyšším stupněm úrovně bytí na zemi a jeho možnostmi a schopnostmi. Na vhodně zvolených podtématech si činnostmi ověřit svůj postoj k životu zvířat, rozvíjet k nim vztah a do hloubky poznávat jejich způsob života.

Připravit spolu s dětmi oslavu ke Dni matek.

Očekávané výstupy (kompetence)

- rozlišovat, co prospívá zdraví a na co mu škodí, chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí
- pojmenovat části těla, některé orgány, znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy, a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- postupovat a učit se podle instrukcí
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost, strach, smutek, odmítnutí)
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- uvědomovat si své možnosti a limity
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak svět lidí

- uvědomovat si význam starých řemesel
- zvládnout jednoduché pracovní činnosti
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a umět je vyjádřit
- postupovat podle instrukcí
- formulovat otázky odpovídat, hodnotit slovně své výkony
- vyjádřit své prožitky různými způsoby
- učit se nové písně a pochopit jejich význam a obsah
- poznat a pracovat s písmem a číslicemi
- uvědomovat si své možnosti a limity
- uvědomovat si, že vše se vyvíjí, všímat si změn

Okruhy činností:

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

manipulační činnosti

- jemnomotorické činnosti
- kostky a konstruování
- výtvarné činnosti
- pracovní a sebeobslužné činnosti
- literární a jazykové činnosti
- badatelské činnosti
- dramatické činnosti
- hudební činnosti
- exkurze, vycházky
- činnosti k rozvoji předčtenářských dovedností
- matematicko – logické činnosti
- pohybové činnosti

Spontánní hry ve třídě i na zahradě

Činnosti ve venkovní učebně

Možná témata ITB:

- Oslava Dne matek
- Jak se žilo kdysi
- Stará řemesla

TÉMA: JAK SE ŽILO KDYSI

Dujková

Konkrétní cíle

- vnímat, že je zajímavé dovídat se nové věci, využívat zkušenost
- chápat hodnotu tradic
- vytvořit si základní dětskou představu o životě předků

Věk dětí: 3-7 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

- Jaké byly hry dětí kdysi?
- Jaké měly děti hračky?
- Jaké chovali zvířata a proč?
- Kde vzali jídlo?
- Jakým mluvili jazykem?
- Víte, co je nářečí?
- Jak se oblékali?
- Jak se léčili?
- Jak se po práci bavili?
- Chtěli byste žít v minulosti?
- Jaký by to byl život?
- Je život dnes jiný, než kdysi?

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Výroba hadrové panenky, panenka z polínka	plátno, provázek, nůžky, polínko
Třídění zrní podle druhu	obrázky obilnin
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Koláčky	Pracovní list, příloha č. 1
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Práce s písní Maslo, maslo	Příloha č. 2

Poslech a zpěv lidových písní, rytmický doprovod	Rytmické nástroje
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Stavby z kamenů a ořechů, šišek	kamínky, ořechy, šišky
Stavba staré pece z kostek	Kostky (dřevěné, molitanové), obrázek staré pece
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Pohybová hra Na krpec	Příloha č. 3 – lidové písně
Tanec Maslo maslo	Příloha č. 4 – lidové písně, vlastní sběr
Motivované cvičení: Pohyb – stloukání másla, pohybové vyjádření dojení, vyhánění dobytka, napodobování hus, kachen	stará máselnice
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Papírová koláž – ve chlěvě	
Ilustrace lidové písně	
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Dojení mléka z gumových rukavic	gumové rukavice s dírkou, mléko, hrníček
Výroba tvarohu, másla, podmáslí	uzavíratelná sklenice, smetana ke šlehání, kyselé mléko, vaříč, plátno Příloha č. 7
Srovnání domácího másla, mléka, tvarohu, podmáslí s kupovaným	
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Bramborové divadlo	brambory, přírodniny, dlabadlo,
Oblékání a popis kroje	části kroje
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Kreslení a psaní slov na tabulku křídou	tabulky, křída
Opis slov v nářečí	Příloha č. 5 obrázkové kartičky v nářečí

Evaluace

Evaluační otázky:

1. Zjistit, jak děti vnímají život předků, obzvláště dětí

Vnímání dětství předků je podloženo zájmem dětí o historii v různých podobách. Připadá jim velmi zajímavá a exotická. Dokáží empaticky přijímat jinou formu života předků a srovnávat ho s přítomností. Dokáží vyjádřit i názor, v které době by raději žily a proč.

2. Zjistit, jak děti pozorovaly a vnímaly kulturu minulosti.

Kulturu předků děti přijímají se zvědavostí, snahou pochopit ji a vyzkoušet si její projevy ve formě psaní, tanců, písní, nářečí. Obzvláště nářečí je pro ně přitažlivé, mají snahu si osvojit slova a zkoumat jejich význam.

3. Zjistit, v čem děti vidí význam tradic.

Tradice děti vnímají jako možnost pohody, radosti, výjimečnosti. Chápou a vnímají rozdíl mezi běžnými a tradičními činnostmi a to v rodině i v mateřské škole.

Příloha č. 1

SPÓJ SPRÁVNÝ POČET S MÍŠOU KOLÁČŮ, ZAKROUŽKUJ PÍSMENA ZE SLOVA. PĚ.Č. 1

4 :: ČTYŘI

2 :: DVA

3 :: TŘI

5 :: PĚT

1 ::

Letters scattered: T, Č, A, M, D, K, E, N, U, Y, L, P, B, V, R, S, T.

Příloha č. 2

Maslo, maslo *

*Maslo, maslo, kaj si rašlo,
maslo, maslo, kaj si rašlo ?
||: Susedovi do světnice,
vrať se k mam do maselnice. : ||*

Příloha č. 3

POHYBOVÁ HRA - NA KRPEC (KOŽENÁ OBUV S ŘEMÍNKY) PŘ. C. 3

DĚTI SÍDÍ V KRUHU, NOHY POKRČENÉ, ČELEM DO KRUHU A POD POKRČENÝMA NOHAMA SI PODAÝAJÍ KRPEC. 1 DÍTĚ STOJÍ MIMO KRUH A ŘÍKÁ: „JÁ MÁM HOLE NOŽÍČKY, SEŠLY BY SE BOTÍČKY.“

DĚTI V KRUHU ODPOVÍ: „MY BOTÍČKY NEHÁME. ALE KRPEC HLEDÁME.“

1 DÍTĚ MIMO KRUH ODPOVÍ: „KRPECŮV, KRPECŮV, HLEDEJTE NOŽÍČKY!“

DÍTĚ KTERÉ MÁ V KRUHU ZROVNA KRPEC V RUCE VYBĚHNE A HONÍ KOLEM KRUHU VYVOLÁVAJÍCÍHO, AŽ SE HO KRPEM DOTKNE, TEN SE POSADÍ DO KRUHU MÍSTO NĚJ A OPAKUJE SE CELE ZNOVU.

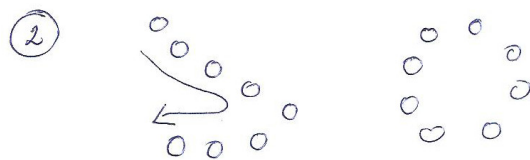
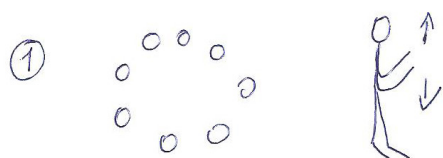
Příloha č. 4

LIDOVÝ TANEC - MASLO, MASLO

Př.č. 4

- ① ||: MASLO, MASLO, KAT SI ZASLO :||
② ||: K SOSEDOVI DO SVĚTNICE, VRAT SE K NĀH DO HASELNICE :||

- ① Děti se drží v kruhu za ruce čelem do kruhu.
Napodobují pohyb stloupačů másla na místě.
② Poskočným krokem rozpojí kruh na řadu
a poskočným krokem se opět spojí do kruhu

Příloha č. 5

pp. cv. 5

OBRÁŽKOVÉ KARTIČKY V NÁŘEČÍ

VRABEC
VRUBEL

VAL NA TĚSTO
TLUČEK

1
2
3

ČÍSLA
LITERY

DŮM
CHALUPA

KALHOTY
GATĚ

ŽIDLE
STOLEK

Příloha č. 6

Příloha č. 7

VÝROBA MÁSLA A PODMÁSLÍ

ZAKYSANOU SMETANU DÁME DO UZAVŘENÉ SKLENICE.
TRÉPEME PRUDCE TAK DLOUHO, DOKUD SE NEODDĚLÍ
KOUSKY MÁSLA OD TEKUTINY (PODMÁSLÍ).

KOUSKY MÁSLA LŽÍČÍ VYBEREME A DÁME DO MÍSY SE STUDENOU
VODOU. TAM JE SPOJÍME DO 1 HRUDY A STALE MĚNÍME
ČISTOU VODU VE KTERÉ MÁSLA PROMÁČÁVÁME. AŽ JE
VODA ČISTÁ JE MÁSLA HOTOVÁ.

VÝROBA TVAROHU

ZAKYSANÉ MLEKO (VYZKOUŠENO DOMÁCI)
DOMALÍČKU V HRNCI ZAHŘÍVÁME NA TEPLotu TĚLA (37°C).
KDYŽ SE ZAČNE BÍLÁ HMOTA ODDĚLOVAT OD SYROVÁTKY
ODSTAVÍME. OBSAH HRNCE PŘELEJEME PŘES ŘÍDKÉ
PLÁTNO (PLENU) DO JINÉ NÁDOBKY. V PLÁTNĚ
SE ZACHYTÍ TVAROHOVÁ BÍLKOVINA A VYKAPĚ SYROVÁTKA.
PLÁTNO S OBSAHEM ZATÍŽÍME, AŽ JE SYROVÁTKA VYKAPÁNA,
TVAROH JE HOTOV.

Pedagogický záměr ITB (cíl)

- Rozvíjet u dětí pohybové schopnosti, zdokonalovat dovednosti v oblasti hrubé motoriky
- Rozvíjet fyzickou a psychickou zdatnost
- Rozvíjet pohybové dovednosti, které děti využijí při skoku do dálky, běhu, hodu, zdravotním cvičení

Očekávané výstupy (kompetence)

- Zvládne základní pohybové dovednosti, prostorovou orientaci, házet a chytat míč
- Uvědomuje si svoje možnosti a limity
- Připravit s dětmi sportovní den – rozvíjet schopnost dětí plánovat si své činnosti

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- jemno a hrubomotorické činnosti
- hudební a pohybové činnosti
- výtvarné a pracovní činnosti
- badatelské činnosti
- jazykové činnosti, činnosti na cvičení různých forem paměti, práce s knihou a písmeny
- manipulační a logicko-matematické činnosti
- tělovýchovné a sportovní činnosti
- dramatické činnosti

Možná témata ITB

- Příprava na sportovní den
- Společně si zatančíme....

TÉMA: SPOLEČNĚ SI ZATANČÍME, S RADOSTÍ SI ZACVIČÍME

Milena Kohoutová

Konkrétní cíle

- Zvládnout základní pohybové dovednosti, prostorovou orientaci, překážky, házet a chytat míč.
- Uvědomovat si svoje možnosti a limity.

Věk dětí: 3-6 let

Časové rozlišení: 14 dní

Evokační otázky

Evokační činnost: V – CH – D (Co víme, Co se chceme dozvědět, naučit, Co jsme se dozvěděli, naučili).

Otevřené otázky:

- Co si představíš, když se řekne Vstávat, jde se cvičit? – Komunitní kruh
- Co se chcete naučit, vyzkoušet, poznat v oblasti sportování?
- Navrhněte, co bychom mohli dělat na sportovním dni.

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Nastříhejte barevné krepové papíry na proužky tak, abychom měli fáborky na označení stanovišť na sportovní den.	Krepový papír, nůžky
Z magnetické skládanky sestav postavu	Magnetická skládanka
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Poskládej obrázek	Rozstříhaný obrázek sportovce
Dokresli od největšího po nejmenší	Pracovní list, příloha č. 1
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Vytvoř rytmičkový doprovod k písničce „Olympiáda – to je paráda“	(písnička od Nováka, CD Sportovní hry) Rytmičkové nástroje

HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Sestav ze stavebnice překážkovou dráhu, kde budete skákat do dálky a do výšky.	Stavebnice, tyče
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Cvičení na sestavené překážkové dráze – skok do dálky, skok do výšky	
Zahrejte si s míčem hru „Na jelena“	
Sportovní den na zahradě – na stanovištích	Společná činnost
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Nakresli, jak sportuješ.	Výtvarný materiál
Vyrob si olympijskou medaili	Papír, nůžky, pastelky, stuha
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Zjisti, co se změní na kamarádovi, když udělá 10 dřepů.	
Ve dvojici – skoč do dálky. Změř metrem. Zapiš	Metr, papír, tužka
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Hádanky: Hádej, co dělám. Dostanete kartičky sportovců, beze slov předved' typický pohyb.	Společná činnost. Obrázky sportovců
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Najdi v knihách a encyklopediích obrázky sportovců. Zaznamenej obyčejnou tužkou na papír pohyb sportovce	Knihy, encyklopedie, papír, tužku
Spoj čarou stejné číslice. Přečti a napiš číslice, které znáš.	Pracovní list, příloha č. 2

Evaluace

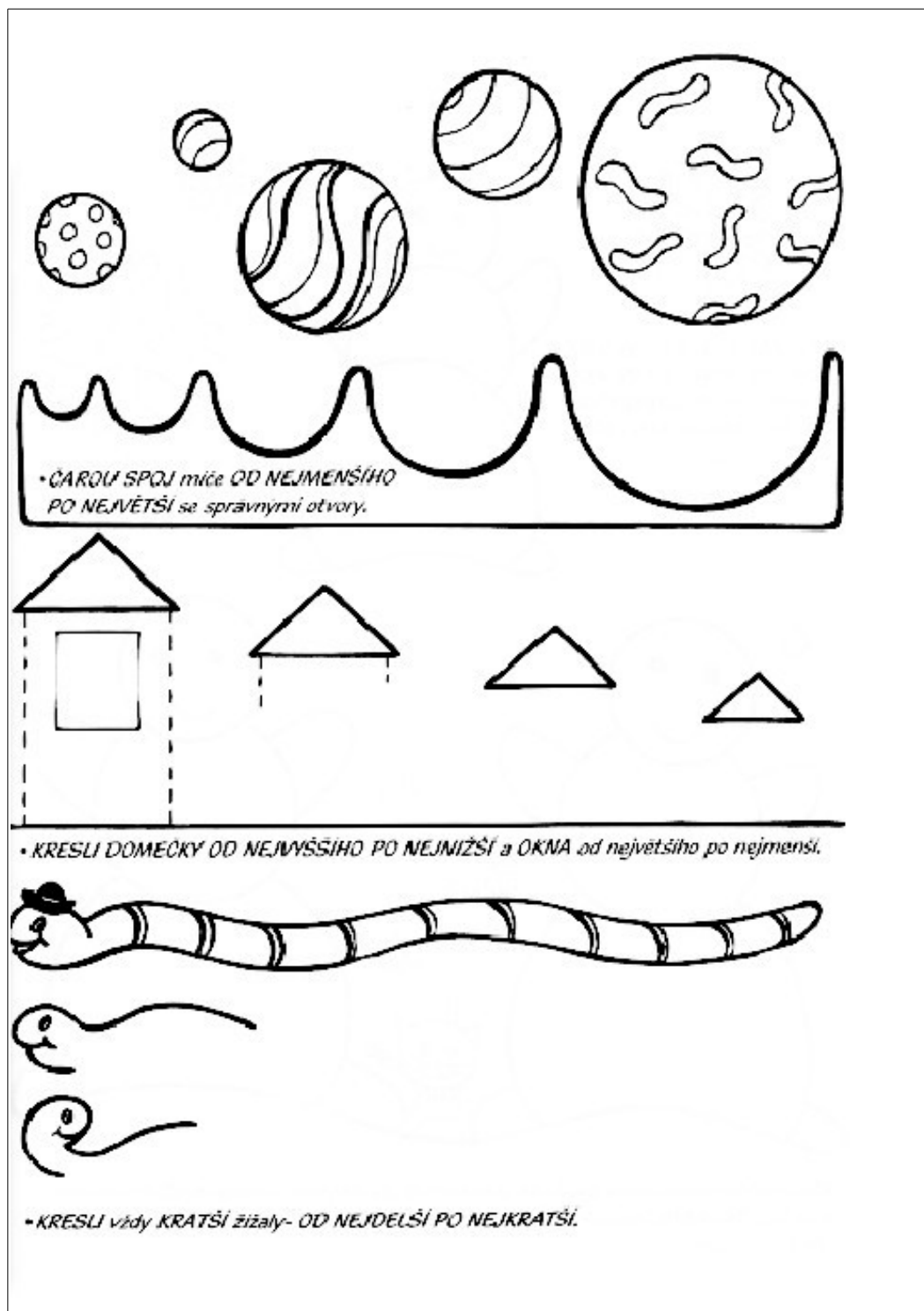
Jak ke konkrétním cílům, tak k záměrům ITB

Evaluační otázky:

Zvládly děti cvičení na jednotlivých stanovištích a uvědomují si svoje možnosti? Děti cvičily na stanovištích, většina dětí zvládla cvičení sama – odvážně bez pomoci, některé děti byly nejisté a řekly si o pomoc při zdolávání překážek. Cíle i záměr ITB byl splněn.

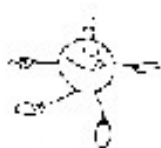
Příloha č. 1

Zdroj: Nováková, Mária. Malý předškolák počítá 4-5. Hradec Králové: Nomi, str. 19

Příloha č. 2

Zdroj: Vargová, Taťána. Hráškovy nejoblíbenější úkoly pro předškoláky. Olomouc: Rubiko, 2004. ISBN 80-7346-039-4.

Spoj černou čarou stejné číslice. Jedna číslice zůstane, dej ji do kroužku. Přečti číslice, které už znáš.

0 3 5
2 9 9
1 7 4
8 0 6
6 2 5
3 1 8 7

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Uvědomování si, jakými schopnostmi člověk disponuje – řeč, osobnost, smysly, rozum, schopnosti, kultura – divadlo, knihy, hudba, výtvarné umění, vynálezy, práce – významem a užitkem některých povolání. Poznávání lidského těla z hlediska psychomotoriky, zdatnosti a výživy. Poznávání svého těla a jeho schopností prostřednictvím pohybu, získávání povědomí o významu zdravé výživy a zdraví člověka, učení se popisu svých pocitů. Poznání, jakým vývojem člověk prošel – různá období a vyvíjející se znalosti a dovednosti člověka.

Utvářet u dětí povědomí o existenci jiných ras a kultur, vědět, že nezáleží na barvě pleti, ale na postojích a vlastnostech každého jedince, jak se člověk postupem času vyvíjel, zdokonaloval.

Připravovat děti na život v mnohojazyčné evropské společnosti. Vést děti ke spolupráci a vzájemné pomoci.

Uvědomění a vnímání svého těla, jeho limitů a možných omezení. Pochopit jednoduché principy pohybového aparátu a získat povědomí o tom, že v naší společnosti jsou lidé s různými handicapy, kteří potřebují nejen pomoc, ale i rovný přístup a toleranci. Pochopení, že být „jiný“, neznamená být horší.

Očekávané výstupy (kompetence)

- zachovávat správné držení těla
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru
- pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem
- rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- záměrně se soustředit a udržet pozornost
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
- přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci
- podílet se na organizaci hry a činností
- uvědomovat si své možnosti a limity
- umět se chovat ohleduplně k handicapovaným, nemocným a starým lidem

- orientovat se v tělesném schématu
- vnímat jednoduché zákonitosti a principy pohybu
- zvládat přiměřeně věku pohybové dovednosti a rozvíjet je
- poznávat možnosti a limity své i ostatních
- umět přiměřeně věku pečovat o své zdraví a přijímat zodpovědnost za péči o něj
- být ohleduplný a umět se chovat k lidem s různým druhem postižení
- uvědomovat si důležitost svých smyslů a umět je využívat
- umět se dorozumívat a společně kooperovat na řešení problémových situací

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- Jemnomotorické
- matematicko-logické
- hudební
- hrubomotorické a konstruktivní
- pohybové
- motivovaná cvičení
- pracovní a výtvarné
- badatelské
- dramatické
- rozvoj ČG a jazyka

Možná témata ITB

- Naše tělo
- Co dělá tělo, když se pohybuji
- V zdravém těle zdravý duch

TÉMA: CO DĚLÁ TĚLO, KDYŽ SE POHYBUJI

Mgr. Jana Vrbová

Konkrétní cíle

- vést děti k citlivému a ohleduplnému chování k handicapovaným lidem
- uvědomělé vnímání svého těla, objevování zákonitostí pohybu a možných omezení
- učit se zvládat verbální i nonverbální komunikační dovednosti

Věk dětí: 3-7 let

Časové rozlišení: 2 týdny

Evokační otázky

- Co se vám na návštěvě ve speciální škole líbilo a co tam bylo zajímavé?
- Co všechno dětem a lidem s postižením pomáhá a jak?
- Z čeho mají radost a na co se těší?
- Jak můžeme pomoci nevidomému, člověku na vozíčku...
- Co všechno umí tvoje lidské tělo, když se hýbe?
- Co naopak neumí?
- O které části těla víš něco zajímavého?
- Jaké to je – jak se cítíš, když tě některá část těla „neposlouchá“? Proč nás někdy tělo neposlouchá?
- Jaké máš pocity, když nejde nic uchopit do rukou, nemůžeš ohnout koleno... aj.?
- Co potřebují nemocní lidé od nás zdravých?
- Co je to ohleduplnost? Jak se projevuje v chování?
- Na co slouží dětem ve škole smyslová místnost a jaké smysly si tam procvičují?
- Na co všechno potřebujeme sluch, zrak, čich, hmat, chuť
- Když nám nějaký smysl neslouží, jaké nám hrozí nebezpečí – a v čem
- K čemu potřebujeme jednotlivé části těla?

Odpilotované činnosti:

Téma bylo navrženo formou prožitkové dvoudenní exkurze v nedaleké partnerské speciální škole a v domově důchodců. Děti se seznámily s dětmi v MŠ i ZŠ a absolvovaly s nimi některé výukové programy (muzikoterapie, pobyt ve smyslové místnosti, rehabilitační cvičení, arteterapii... aj.)

Při návštěvě v domově důchodců děti předaly vyrobené dárčky, zazpívaly písně a zúčastnily se společné vycházky, při které probíhala nenásilná a přirozená komunikace se starými lidmi a pečovatelkami.

Během 14-ti dnů v ranním kruhu děti debatovaly a přemýšlely nad evokačními otázkami, které pak uváděly děti do skupinových aktivit.

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Práce s mozaikami a navlékání korálků v rukavicích – imitace necitelných prstů (kuličky, hříbky aj.)	pracovní tenké nebo gumové rukavice, drobné mozaiky, hříbky, korálky + drátek nebo šňůrka
Přenášení různých předmětů (bez opozice palce) z místa na místo	Pásek suchého zipu na znehybnění palců (imitace spasticity např. u dětí s DMO), tvarově a materiálně různorodé předměty (kostky, míč, oblečení, lžíce, bota, talíř, tužka....
Uchopování předmětů bosou nohou	šátek, tužka, kostka, míč, provázek, mince, papír, hrníček...
Vhazování geometrických tvarů do otvorů v kubuse se zavázanýma očima jen podle hmatu	Kubus nebo jiná vkládanka s geometrickými tvary
Skládání otočného hmatového domina bez zrakové kontroly	hmatové domino, šátek
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Vymyslete, jakými různými způsoby dostanete kamaráda z bodu A (terasa) do bodu B (třída) bez chůze se znehybněnými dolními končetinami	dlahy, ortézy a šátky, polikarpova stavebnice, vozítka, lavička
Práce s pracovními listy a tabulkami LOGIKO	PL s tematikou – tělo
Poskládejte obrázky ve správném pořadí od narození až po stáří	obrázky – vývoj člověka (novorozenec až stařec)
Poznej, pojmenuj a správně přilep danou výseč těla kam patří na PL	- obrázky těla dívky a chlapce s obrázky jednotlivých částí těla na přiřazování, - PL s výsečemi těla, které dítě vystříhne a nalepí – příloha č. 1a, b, c (Pracovní sešit pro MŠ – Dítě a jeho tělo, nakladatelství MC Moldavská 11, Brno 625 00)
Spočítej daný počet kostí a přiřaď správnou číslici s tečkami	práce s kartičkami, na kterých je různý počet kostí, PL – vystřížení číslice a nalepení ke správnému počtu příloha č. 2 a, b
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Poskládejte dějové obrázky dle písničky "Polámal se Mraveneček"	ofocené obrázky z knížky nebo pik-togramy
Jdi za zvukem zvonečku	šátek na zavázání očí, zvoneček

Účast na muzikoterapii Řekni nebo ukaž jaký máš u této hry pocit, jak ti je, jak se cítíš	vnímání vibrací těla při poslechu hry na „didžeridu“ a tibetské misky, popis momentálního pocitu nebo vyjádření pomocí smajlíků
HPH- Hlava ramena kolena palce	
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Vyrob nějakou pomůcku, kterou nemocní, handicapovaní a staří lidé potřebují	stavebnice Seva a Merkur, výtvarný materiál, špejle, krabičky vršky, dřívka
Postav školu, nemocnici, nebo domeček pro staré lidi	lego, kostky a jiné stavebnice
Demontuj – rozmontuj kloub a zkus jej znovu složit	možno použít schéma postupu (lego robot)
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Pokusit se udržet rovnováhu při chůzi na chůdách, na kolečkovém šlapadle	chůdy, šlapadlo
Cvičení s relaxační hudbou – pomalé vnímání jednotlivých fází pohybu	pomalé opakování cviků se zavřenýma očima
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Dle schématu odlijte sádrovou kost	plastelína na otisk a formu kosti, sádra, nádoby, stěrky
Namalujte kosti- rukou, nohou, těla a hlavy dle encyklopedie na dané kartony, spojte je k sobě jak patří a vytvořte kostlivce	práce ve 4 skupinách, každá maluje kosti jedné části těla na kartón dle encyklopedie „Moje tělo“
Kresba rudkou nebo úhlem „Návštěva ve speciální škole“ + „V domově důchodců“	
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Udělejte pokus a pozorujte změny na skořápce vajíčka ponořeného do octu	vejce, ocet sklenice, lupa
Pokusy – znehybňování horních končetin nafukovacími dlahami	
Dívej se kolem sebe přes rourku, poslouchej zvuky z okolí se „špunty“ v uších	imitace vnímání u smyslových vad: zraková vada s omezením zorného pole, sluchová vada – nedoslýchavost
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Dramatizace: „Polámal se mraveneček“	masky, rekvizity

Předved' pantomimou osoby z obrázků (miminko, batole, školák, táta, máma, babička, dědeček)	děti sedí v kruhu a předvádějí jeden po druhém osobu, kterou si tajně vybrali – ostatní hádají, která z osob na obrázků to je.
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Opis slov z obrázků – názvy smyslů (čich, chuť, hmat, zrak, sluch)	děti si vyberou obrázek jednoho smyslu a na svou kartu přepíší písmena + daný smysl výtvarně ztvární (např. opíše slovo hmat + nalepí obkreslenou a vystřiženou dlaň z barevného papíru...
Vymysli a dokonči konec příběhu	Ája se v MŠ chová k dětem neohledupně, až si jednou zlomí nohu a octne se sama na vozičku. Chce si s dětmi hrát, ale.....
Slož velké rozstříhané písmeno	formát A1, imitace vidění a čtení lupou u dětí se zrakovou vadou, kdy mají omezené zorné pole

Evaluace

1. Splnění konkrétních cílů

Vědí děti prakticky, jak se mají chovat k slabším, nemocným, handicapovaným a starým lidem?

Děti vědí, že se mají k těmto lidem chovat přirozeně, nelitovat je a nabídnout pomoc s vědomím, že může být vítána nebo odmítnuta. Ví, že potěší vstřícná gesta a mimika s laskavým přístupem. Děti nejen ví, ale už i chápou proč. (Ověřeno při opakovaných vzájemných návštěvách)

Umí se děti orientovat v tělesném schématu, vnímat a uvědomovat si své tělo a zákonitosti pohybu?

Poměrně rychle se orientují, ale cílené uvědomování si daného pohybu je pro ně těžké, a je třeba na tom dále dlouhodoběji pracovat. Pohyb provádějí ve většině spontánně a tak zpomalit a uvědomovat si jednotlivé fáze pohybu je pro většinu náročné. Děti dokázaly se zaujetím pozorovat práci svalů, kloubů, v encyklopediích si vyhledávat stavbu kostry, svalů, zajímaly se o funkce různých částí těla aj. Znájí princip funkce kloubů – názor získaly děti také při práci s kloubovou stavebnicí a legem.

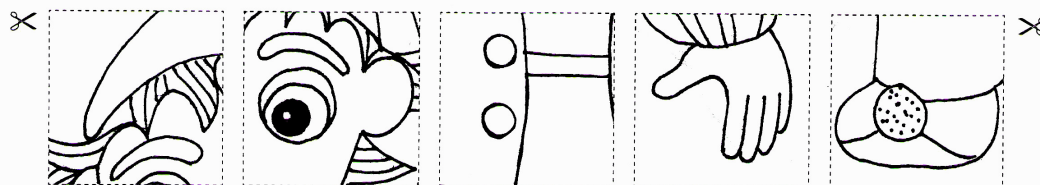
2. Naplňování záměrů ITB

Záměrem bylo seznámit děti v širších souvislostech s pohybovým aparátem, jeho možnostmi i omezeními. Seznámit děti s různými handicap, onemocněními a projevy stárí. Uvědomit si důležitost smyslů pro běžný život a znát, jak si své zdraví chránit. Dále se seznámit s novými pojmy, znát jejich obsah a naučit se, jak se chovat k lidem, kteří potřebují pomoc druhých.

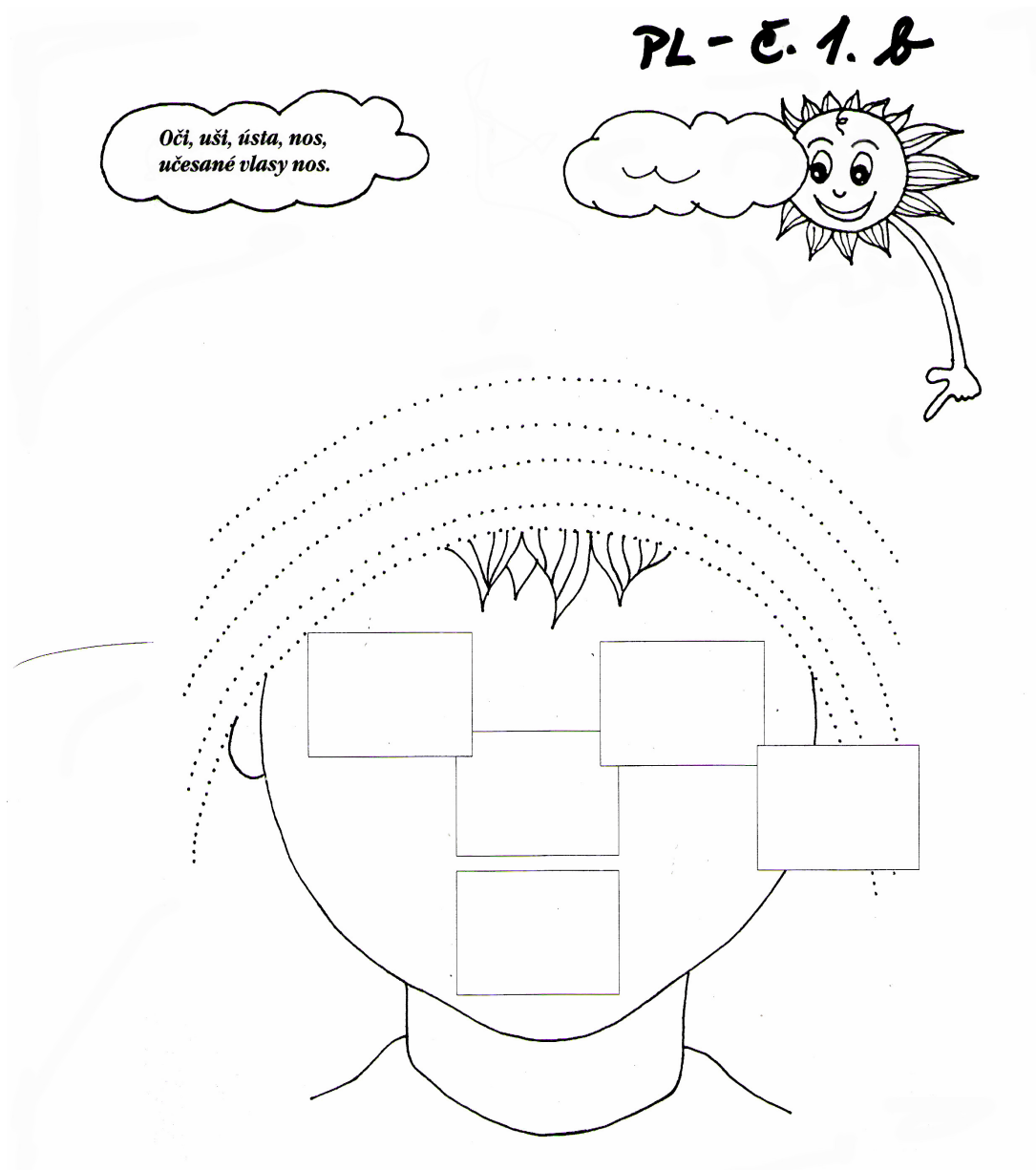
PL - č. 1a

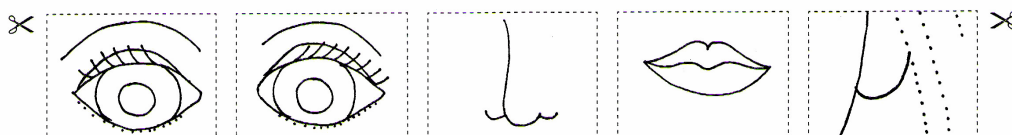
- ☺ Smíšek by chtěl rychle utíkat za svými kamarády Hankou a Petrem. Spěchá a ztrácí neuvěřitelné věci. Pomůžeš mu je najít? Stříhej a dolepuj na vhodná místa.
- ☼ Pojmenuj vše, co jsi skřítkovi opravil. Obrázek si vybarvi.

Příloha č. 1 b

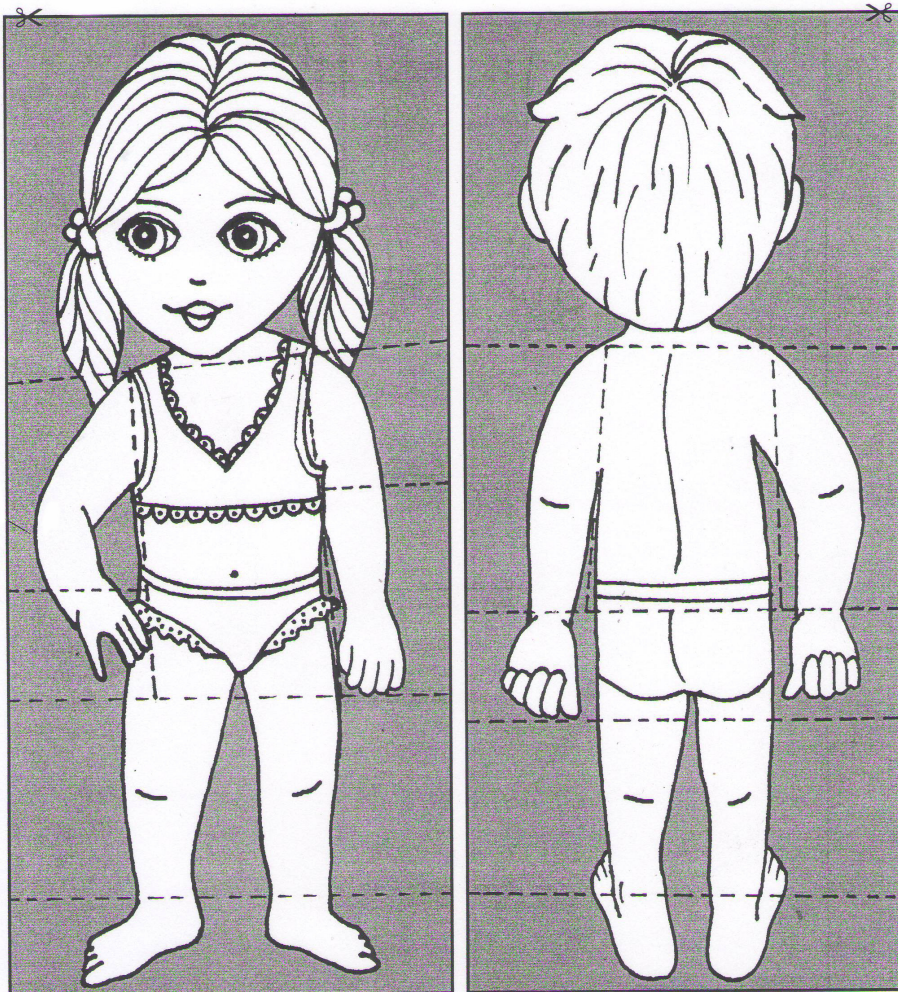
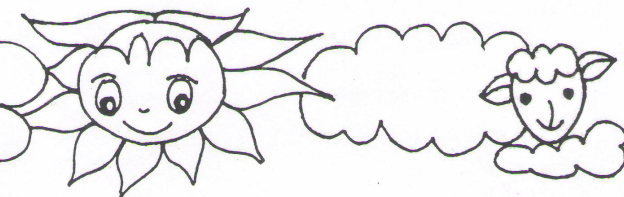
- ☉ Pomůžeš Smíškovi dokončit obrázek jeho kamarádky Hany? Nastříhej kartičky po přerušovaných čarách a nalep je na správné místo v obličejí. Vybarvi.
- ☉ Vlasy kresli hnědou nebo černou pastelkou podle naznačeného. Obtahuj vícekrát. Po práci zavři oči. Rukou si sáhni na oči, nos, uši, ústa, tváře. Znáš nějakou říkanku o částech obličeje?

Příloha č. 1 c

Pl - c. 1 c

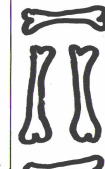
Oba velké obrázky
nastříhej a dobře slep,
kluka Petra, holku Hanu,
pak si zacvič dřep a leh.

- Toto jsou skřítkovi kamarádi Hana a Petr. Posílají ti skládanku. Obrázky vystřihni (rozstříhej) s pomocí dospělých a nalep na další stranu. Holčička Hana stojí čelem k tobě, kluk Petr je obrácený zády. Ukazováčkem pravé ruky ukazuj části jejich těl podle pokynu (hlavu, břicho, záda, ramena, paže, prsty na nohou i rukou, loket, koleno, patu, nárt apod.).
- Ukazuj tyto části těla na sobě i na kamarádech. Udělej pět dřepů. Lehni si na záda, zavři oči a chvíli si odpočiň.

Příloha č. 2 a

VYSTŘIHNI ČÍSLA A PŘIŘAĎ SPRÁVNĚ

									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

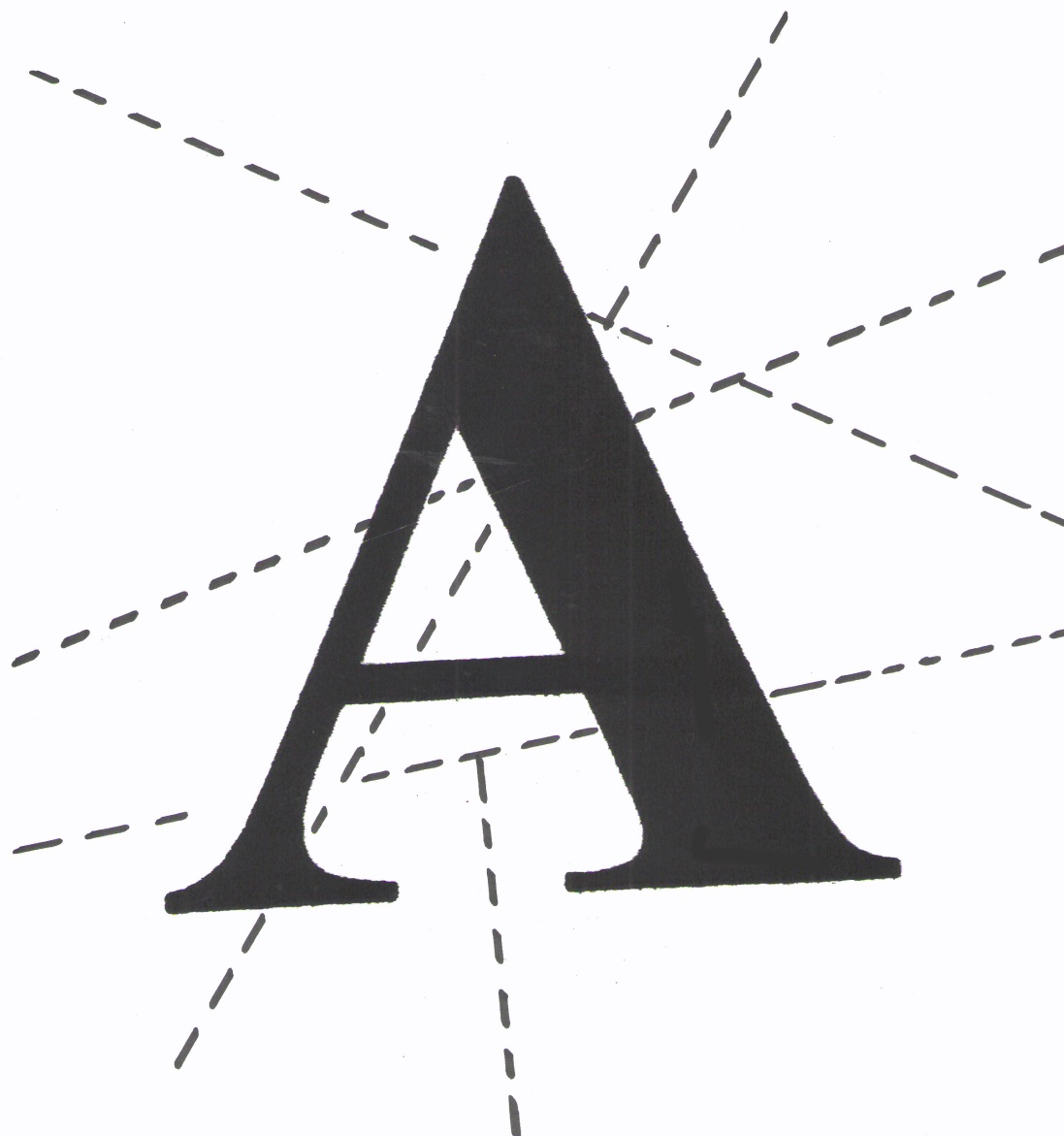
Příloha č. 2 b

NAKRESLI DANÝ POČET

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Příloha č. 3

ROZSTŘÍHAT FORMÁT A1 - VELKÉ ZORNÉ PŮLE

POSKLÁDEJ

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Vést děti k ohleduplnému chování k handicapovaným lidem.

Záměrem je uvědomit si, že zdraví člověka není samozřejmost, že v naší společnosti existují lidé se zdravotním postižením, jimž je třeba pomáhat a usnadňovat plnění jejich potřeb v různých situacích. Zároveň pak vést ke zdravému životnímu stylu, uvědomění si, co našemu zdraví prospívá a co mu naopak škodí, podporovat fyzickou pohodu a zlepšovat pohybovou a zdravotní kulturu.

Zjistit, zda děti ví, jak o své zdraví pečovat, co cítily při prožívání aktivit s určitým omezením, zda si uvědomují hodnoty a rovnost všech lidí, soucítí se slabšími a berou na ně ohled.

- osvojení si dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí, vytváření zdravých životních návyků a postojů
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj řečových schopností
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání
- rozvoj schopností a dovedností vyjádřit pocity, dojmy a prožitky
- rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti
- vytvoření povědomí o mezilidských a morálních hodnotách
- osvojení poznatků a dovedností chránících před nebezpečnými vlivy prostředí

Očekávané výstupy (kompetence)

- prožít si aktivity s omezením
- uvědomit si možnosti a limity svoje i druhého
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí, neohrožovat zdraví a bezpečí svou ani druhých
- popsat skutečnou situaci
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- domluvit se slovy i gesty
- sledovat očima zleva doprava
- rozlišovat a znát některá písmena a číslice
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- zachytit a vyjádřit své prožitky
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky, prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí
- chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu přesto, že je každý jiný, uplatňovat svá osobní přání s ohledem na druhého

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat představy pomocí různých dovedností
- odmítat společensky nežádoucí chování
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví člověka podporovat a které je mohou poškozovat, uvědomovat si, co je nebezpečné
- uvědomovat si, že způsob, jakým se chová a žije, ovlivňuje jeho vlastní zdraví

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- Výtvarné a pracovní
- Badatelské
- Hrubomotorické
- Jemnomotorické
- Jazykové a předčtenářské
- Hudební a hudebně pohybové
- Matematicko logické
- Dramatické

Možná témata ITB

- Jak se žije s pohybovým handicapem
- Co umí naše smysly
- Každý jsme jiný

TÉMA: KAŽDÝ JSME JINÝ

Ivana Petru

Konkrétní cíle

- prožít si aktivity s omezením
- vyprávět o svých pocitech a prožitcích
- respektovat daná pravidla – zjistit, zda se děti dokážou při výběru činnosti přizpůsobit, vzájemně spolupracovat

Věk dětí: 3-7 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

- Ví někdo, jak se tato pomůcka jmenuje? (invalidní vozík, hůl, apod.)
- Komu slouží?
- Jakým způsobem někomu pomáhá?
- Mohli bychom to také někdy potřebovat?
- Jak zvládají lidé zdravotně postižení: najíst se, umýt se, sportovat?
- Jak mohou číst lidé, kteří jsou nevidomí?
- Co je to Braillovo písmo?
- Jak přechází přes silnici?
- Co nemohou dělat lidé, kteří neslyší?
- Můžeme takovým lidem nějak pomoci?

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY (vysvětlivky, pomůcky)
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Poznávání předmětů hmatem, čtení číslic, písmen hmatem	předměty, písmena, číslice, látkový sáček, čelenka
Braillovo písmo – vypichování předkreslených tvarů na papír položený na polystyrenové podložce	polystyrenové podložky, papíry, zaostřené tužky
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Vybarvi na ruku tolik prstů, kolik je koleček	pracovní list v příloze č. 1
Najdi, k čemu potřebuješ oči, uši, prsty, nos, jazyk	pracovní list v příloze č. 2
HUDEBNÍ ČINNOSTI	

Najdi schovaný budík	budík
Poznej, na který hudební nástroj hraje kamarád, zahraj na klavír bez pomoci rukou	hudební nástroje, čelenka
Poznej, kterou písničku hraji	klavír
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Výroba mrkvového salátu	struhadlo, mrkev, jablka, citron, med
Obleč si svetr a zapni knoflíky poslepu	různé druhy oblečení
Sněž tři kousky jablka bez pomoci rukou	jablka nakrájená na kousky
Postav ze stavebnice invalidní vozík	stavebnice
Nakresli obrázek opačnou rukou (pomocí nohou)	tužka, papíry
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Projdi dráhou poslepu pomocí hole	kostky, hůl, čelenka
Zdolej překážkovou dráhu s jednou rukou za zády	kostky, lano, žíněnka, kruhy...
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Otiskování dlaní, dokreslování	barvy, výkresy, tuše, špejle, štětce
Výroba brýlí (z drátu, z papíru)	drát, papírové šablony, nůžky, průhledné fólie, kroužky z papíru atd.
Kresli, maluj se zavázanýma očima	pastelky nebo barvy-podle volby dětí, čelenky
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Pozoruj rozdíl při pozorování předmětů okem a s pomocí lupy	přírodniny, lupy
Zjisti, jak dobře slyšíš	kamarád ze stanovené vzdálenosti šeptá slova, druhý opakuje
Čtení z rentgenových snímků	rentgenové snímky
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Hra na lékaře, ošetřování zraněné ruky, nohy	lékařské potřeby
Hra na očního lékaře-čtení obrázků z dálky se zakrytým okem	Snellenovy optotypy http: //.wikipedia. org/wiki/Snellenova tabule

Pomoz nemocnému (zraněnému) kamarádovi	
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Poskládej obrázky, jak jdou po sobě, popiš, co se stalo	Čtveřice obrázků
Modeluj písmena z plastelíny	plastelína, vzory písmen

Evaluace

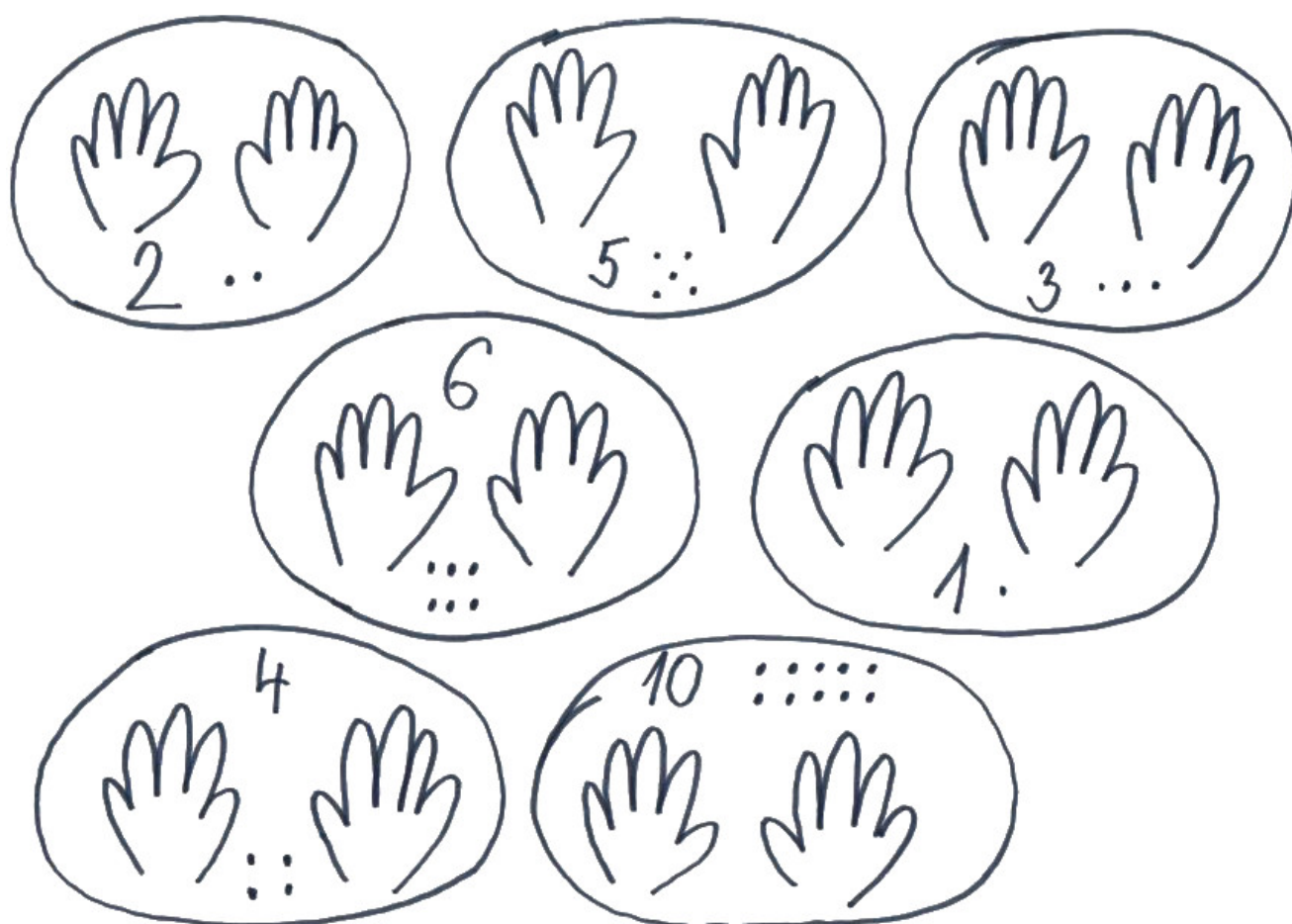
Evaluační otázky:

- Zjistit, zda si děti uvědomují, že zdraví není samozřejmost, ale je třeba o ně pečovat, zda soucítí se slabšími a berou na ně ohled.
- Zjistit, zda si děti prožily aktivity s omezením a dokázaly popsat své pocity.
- Ověřit si, zda děti dokážou při výběru činností respektovat stanovená pravidla, vzájemně spolupracovat.

Splnění konkrétních cílů a naplňování záměrů ITB

- Děti dokázaly odpovídat na evokační otázky, dovedly popsat činnosti a situace, které jsou pro zdraví člověka prospěšné (cvičení, pohyb, zdravé potraviny, bezpečnost při sportování, aj.) a které mu naopak škodí (kouření, sladkosti, klíšťata...). Projevily účast při rozhovoru o lidech handicapovaných a přemýšlely o možnostech, jak jim pomoci.
- Děti si vybíraly nabízené aktivity s určitým omezením, a společně pak v kruhu vyprávěly o tom, jak tyto činnosti zvládaly a co bylo pro ně obtížné. Lépe vše zvládaly děti předškolního věku.
- Většina dětí zvládá dodržování stanovených pravidel, někdy je třeba vracet se k vysvětlování pravidel, pomoci při výběru činnosti a začlenění dítěte do skupiny. Občas vznikne nedorozumění při výběru vedoucího v činnostech vyžadujících spolupráci.

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Pozorování a porozumění dějům v podzimní přírodě

Očekávané výstupy (kompetence)

- Záměrně pozorovat, všímat si a popisovat změnu
- Tvořivě vyjadřovat zážitky z podzimní přírody ve výtvarných činnostech
- Osvojit si nové pojmy z oblasti přírody
- Spolupracovat na společném výtvarném úkolu

Okruhy činností

Rozšiřují se podle daných témat a individuálních potřeb v jednotlivých třídách, podle zkušeností pedagogů a vývojové úrovně dětí.

- Výtvarné a pracovní
- Badatelské
- Hrubomotorické
- Jemnomotorické
- Jazykové a předčtenářské
- Hudební a hudebně pohybové
- Matematicko-logické
- Dramatické

Možná témata ITB

- Stromy a rostliny na podzim
- Ptáci a migrace
- Přezimování savců

TÉMA: PŘEZIMOVÁNÍ SAVCŮ

Veronika Kozlová

Konkrétní cíle

Porozumět různým způsobům přezimování savců

Věk dětí: 3-6 let

Časové rozlišení: 3 dny

Evokační otázky

- O kterém zvířátku víš, jak přečká zimu?
- Která zvířátka v zimě nejsou vidět?
- Podle čeho můžeš poznat, že tu bylo zvíře?
- Víš, kdo zvířatům v zimě může pomoci?

Odpilotované činnosti:

Společné činnosti

Pohybová hra „Hladové veverky“ (úkolem je v určený limit nanosit po jednom oříšku do hnízda skupinky dětí „veverek“, co nejvíce oříšků poschovávaných v prostoru)

„Horká židle“ metoda DV – návštěva v domečku zvířátka (učitel v roli) a možnost vyptat se na informace o životě tohoto zvířátka

Návštěva u myslivců

Stavba zásypu pro drobnou zvěř společně s myslivci

Postav s kamarády venku z větví a listí zimoviště pro ježka

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	
Postav z mozaiky domeček pro zvolené zvířátko	Mozaika
Vyřeš logicco „kdo tu zanechal stopu“	Logiccopicollo
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	

V pracovním listě přikresli pro každou veverku 1 oříšek (počítání do 5)	Pracovní list se skupinkami veverek
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Poslouchej na CD hlasy zvířat a pokus se je napodobit	CD zvuky přírody
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Dones si z domu přírodní materiál a následně z něj vytvoř úkryt pro lesní zvíře	
Prohlédni si dutinu a následně se pokus nějakou také vytvořit	Nebozízek, ruční vrtačka, špalíky měkkého dřeva
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Vyzkoušej prolézání, šplhání, přelézání, skoky, chůzi v náročném terénu.	
Zkus pohybem napodobit zvíře, které sis zvolil	
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Vystříhni a nalep z obrázků plodů kuchařku či talíř krmení pro své zvíře.	Obrázky přírodnin, papírové talíře
Vyrob si masku zvířete	Výtvarné potřeby
BADATELSKÉ ČINNOSTI	
Sestav potravinový řetězec z obrázků	Obrázky zvířat a rostlin
Najdi a pozoruj důkazy přítomnosti zvěře v přírodě s dalekohledem	
Pomoz při přikrmování v zásypu	
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Zahrej s kamarádem příběh „co by se stalo kdyby“	
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Opiš a přiřaď název "domečku"	Nápisy a obrázky nory, dutiny, pelechu
Najdi v encyklopedii, časopise, kartách zvířat nějaké informace o svém zvířátku	Encyklopedie, časopisy o přírodě

Evaluační otázky

1. Zjistit, zda všechny děti rozumí pojmu potravní řetězec a předškolní děti jej umí vysvětlit.
2. Zjistit, zda se všechny děti zapojily do aktivního pozorování v přírodě, zda uměly sdělit, přiměřeně věku, co viděly.
3. Zjistit, zda každé z dětí dokázalo položit smysluplnou otázku.

Evaluace:

1. U 5 dětí, převážně tříletých se nepotvrdilo, že pojmu potravní řetězec rozumí. Předškolní děti zvládly dostatečně i vysvětlit princip potravního řetězce. Ostatní děti s pojmem pracovaly bez problémů.
2. Všechny děti se zapojily do pozorování, aktivně vyhledávaly a přinášely nové informace, činnosti se věnovaly spontánně i v delším časovém rozpětí.
3. Nejmenší děti měly s pokládáním otázek potíže. Když už nějakou položily, šlo většinou o opakování už vyslovených otázek jiných dětí. Starší a předškolní děti se doptávaly na potřebné informace a naslouchaly odpovědi a vyhodnocovaly informace.

Pedagogický záměr ITB (cíl)

Záměrem je vnímat oslavy, tradice a rituální činnosti jako obohacující prvek života. Pochopit jejich význam pro psychohygienu a duchovní rozvoj. Vnímat tyto jevy jako společenské události, týkající se spolupráce, společného sdílení a prožitků. Učit se je využívat pro životní zastavení, zamyšlení a obrátům směrem k sobě. Zároveň je chápat jako prostor pro společnou radost a posílení a kultivaci vztahů. Učit se objevovat slova mír a klid ne jako fráze, ale jako skutečné pocity ve svém životě.

Zjistit jak děti vnímaly tradice vánoc jako obohacující prvek života –jak se jim to líbilo, co u toho prožívaly, proč jsou vánoce dobré

Záměrem je vytvořit sváteční atmosféru, naučit děti vnímat, přijímat a uchovávat tradice, podporovat přátelství, sebereflexi a odvahu.

- rozvoj komunikativních dovedností
- rozvoj pohybových schopností
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, paměti, pozornosti, kultivace fantazie a představivosti
- uvědomění si vlastní identity, poznávání sama sebe, rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání
- vytváření prosociálního chování
- vytváření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- poznávání pravidel společenského soužití
- vytváření elementárního povědomí o kulturním prostředí

Očekávané výstupy (kompetence)

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru
- vyjadřovat smysluplně a samostatně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony
- poznat některá písmena a číslice
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat
- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin)
- naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zachytit a vyjádřit své prožitky různými způsoby
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- spolupracovat s ostatními
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte.

Okruhy činností

- jemno- a hrubomotorické činnosti,
- hudební a pohybové činnosti,
- výtvarné a pracovní činnosti,
- badatelské činnosti
- jazykové činnosti, činnosti na cvičení různých forem paměti, práce s knihou a písmeny
- manipulační a logicko-matematické činnosti
- tělovýchovné a sportovní činnosti
- relaxační činnosti
- dramatické činnosti

Možná témata ITB

- Přijde k nám Mikuláš
- Vánoce přicházejí
- Velikonoce

TÉMA: PŘIJDE K NÁM MIKULÁŠ

Jana Bartošová

Konkrétní cíle

- Používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky.
- Umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit).
- Mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav.

Věk dětí: 3-7 let

Časové rozlišení: týden

Evokační otázky

- Čeho se bojíš?
- Jak to vypadá v pekle? Jak v nebi?
- Jak to voní v nebi? (skořice, anýz, hřebíček, pomeranč) Jak v pekle? (zapálená prskavka, sfouknutá svíčka)
- Jaký je čert, Mikuláš, anděl? (hodný, zlý, laskavý, neposedný, hluchý, kamarádský, vzteklý)
- Kdy jsem jako čert? Kdy jsem jako anděl?
- Co se u nás děje když přijde čert, anděl a Mikuláš?
- Znáš pohádku, ve které je čert?
- Co to je tradice? Co je to oslava?
- Kdo to byl svatý Mikuláš? Sv. Mikuláš se narodil kolem roku 270. Jeho otec byl velmi bohatý, ale také lakomý. Zato Mikuláš vynikal štedrostí. Po té, co jeho rodiče zemřeli, zdědil Mikuláš celý majetek. Nemyslel na sebe, ale rozdával almužny chudým a nemocným. Dělal to však tajně, protože nechtěl, aby lidé věděli, kdo jim pomáhá. V té době nebylo výjimkou, že se při nesplacení dluhu, bralo do zástavy dítě, aby jej prodali na otročím trhu. Mikuláš buď položil váček s výkupným za okno, zabušil a zmizel, anebo položil dar do střevíců. Lidé brzy odhalili, kdo jim to pomáhá. Aby se Mikuláš vyhnul chvále, odešel do Palestiny, po čase se vrátil do vlasti. Cestou se zastavil ve městě Myře, kde byl právě biskupský sněm a rozhodovalo se o tom, kdo bude novým biskupem. Dlouho se nemohli dohodnout, dali podmínku: kdo druhého dne z kandidátů přijde první do kostela, stane se biskupem. Takto se stal biskupem Mikuláš. Brzy potom zde začalo pronásledování křesťanů. Lidé, kteří věřili v Ježíše, to měli těžké. Byli pronásledováni a vězněni. Biskup Mikuláš je utěšoval a pomáhal jim. To se však Římanům nelíbilo. Proto jednoho dne nakonec uvrhli do vězení samotného Mikuláše. Biskup snášel všechno mučení statečně a trpělivě. Když byl po nástupu nového císaře propuštěn, celé město jej nadšeně vítalo. Zemřel 6. prosince kolem roku 350.

Odpilotované činnosti:

NÁVRHY ČINNOSTÍ	POZNÁMKY
JEMNOMOTORICKÉ ČINNOSTI	

Obkresli na sebe největší, střední a nejmenší plechovku tak, abys vytvořil obrys sněhuláka	Nabízený materiál – plechovky tří velikostí, papír, nůžky
Natrhej krepový papír, udělej z něj kuličku a přilepuj na papír do šablony sněhuláka, ozdob jej knoflíky, mrkví a očima z barevného krepového papíru a šálou z pruhu látky	Nabízený materiál – šablona sněhuláka, krepový papír, lepidlo, látka
Obkresli kruh podle šablony, 3krát jej přelož a do ohybu vystřihni otvor, po rozložení papíru ti vznikne sněhová vločka	Nabízený materiál – tenký papír, nůžky, šablona kruhu
Čertovský řetěz – Nastříhej proužky černého a červeného papíru a slepuj je přes sebe, střidej barvy	Nabízený materiál – červený a černý papír, nůžky nebo řezačka na papír, lepidlo
Sestav řetěz z céček	Nabízený materiál – céčka různých tvarů a velikostí
MATEMATICKO – LOGICKÉ ČINNOSTI	
Který obrázek nepatří mezi ostatní? Vybarvi jej.	PL Příloha č. 4
Roztříd' vršky pet lahví podle barev. Kterých je nejvíce, kterých je stejně, kterých je nejméně?	Nabízený materiál – vršky pet lahví, obtížnější varianta s počtem až 6 vršků stejné barvy, jednodušší do 3
Společné činnosti v kruhu – Kimovy hry	Předkládání charakteristických předmětů pro mikulášskou nadílku (brambora, pomeranč, uhlí, mikulášská čepice, kožich atp.) Předměty schovat pod deku. Vyjmenuj co je pod dekou, co se změnilo, co chybí...
HUDEBNÍ ČINNOSTI	
Poslouchej hudbu a vyjádři ji pohybem.	skladba A. Dvořáka Čert a Káča z CD Klasika před školou 9A1
Zpívej a vytleskávej písničku.	Byla jedna Káča Příloha č. 1 (zdroj: KAFO-MET, EST-047, str. 47)
Na první, pomalou část písničky, tanči mazurku, na rychlou, druhou část, poskakuji dokola s rukama v bok nebo ve dvojici.	Byla jedna Káča Příloha č. 1 (zdroj: KAFO-MET, EST-047, str. 47)
HRUBOMOTORICKÉ A KONSTRUKTIVNÍ ČINNOSTI	
Upeč perníčky – navaž suroviny na perníčky, smíchej z nich těsto, uválej jej, vykrajuj a přenášej na plech.	Požádejte rodiče o suroviny vykrajovátko na pečení.
Postav z dřevěných, molitanových nebo plastových kostek peklo nebo nebe.	Nabízený materiál dle možností mš

Sestav obličej čerta nebo anděla z vršků pet lahví.	Nabízený materiál – vršky pet lahví nebo podle možností zatloukáč dřívka
POHYBOVÉ ČINNOSTI	
Odved' kamaráda bezpečně ven z pekla.	Jedno dítě má zavázané oči a druhé jej za ruku a slovně provádí trasou s překážkami (molitanové kostky, židle atp.).
Čertí honička – za pas na zádech si dej stuhu, když ti ji honící Lucifer strhne, musíš se vrátit do pekla (místo, kde stojí učitelka), kde ti jej čertice (učitelka) nasadí zpět.	Potřeby: stuha Honících Luciferů může být více
Motivované cvičení se stuhami – čertími ocásky	Mávání stuhami, kreslení stuhami ve vzduchu, malé a velké kruhy před tělem, vlnění při běhu, předávání z ruky do ruky, podávání za zády, pod kolenem, úklony do stran předklony s nataženou stuhou
Motivované cvičení – Zářivá hvězdička	Příloha č. 3, Zdroj: Barevné kamínky, cvičíme s pohádkou, Přikrylová Milada Plus s. r. o.
PRACOVNÍ A VÝTVARNÉ ČINNOSTI	
Namáčeš houbičky do barev a tupováním vytvoř obličej čerta.	Nabízený materiál – houbičky, temperové barvy, papír
Ke svému obličej domaluj tělo anděla nebo čerta a ozdob jej materiálem, který si vybereš.	Nabízený materiál – zvětšená černobílá fotografie obličej dítěte na papír A4, tvrdý papír A1, lepidlo, temperové barvy, flitry, krepový papír, barevný papír, vata Zdroj: Bc. Lucie Kaločová
Obkresli šablonu kruhu na bílý papír a maluj do něj andělské mandaly.	Nabízený materiál – bílé papíry, pastelky, tužky, šablona kruhu, k práci je možné pustit relaxační hudbu
Nařezej a ztluč dřívka hřebíčky do tvaru vidlí.	Nabízený materiál – tenká dřívky, hřebíčky, kladívko, svěrák
Sestav čerta z plastelíny a špejlí. Z plastelíny vymodeluj kopyta, břicho a hlavu a ze špejlí končetiny.	Nabízený materiál – špejle, plastelína
Uprostřed roličky toaletního papíru protáhni skrz dřívko od nanuku (paže), vodorovně k jedné přilep další dřívko jako berli. Vše natři, ozdob, domaluj oči a po zaschnutí přilep vousy a vlasy z vaty.	Nabízený materiál – roličky toaletních papírů, temperové barvy, vata, třpytky, bílý papír, dřívka od nanuků nebo špachtle. Příloha č. 7
Postav čertům peklo z písku.	
Nakresli do písku čerta a anděla.	

BADATELSKÉ ČINNOSTI Přivoň si k různým druhům koření, poznáš některé?	Před samostatnou činností je vhodné dětem při frontální činnosti předložit a pojmenovat různé druhy výrazně aromatických koření (skořice, anýz, hřebíček, vanilka, máta).
Společné činnosti v kruhu	Zapálení prskavky, svíčky – jak voní?
DRAMATICKÉ ČINNOSTI	
Dramatizace pohádky Čert a Káča	Dětem přečteme pohádku a zdramatizujeme ji. Příloha č. 2
Jak to vypadá v pekle? Hraj si na něj s kamarády.	Námětové dramatické hry
Jak vypadám, když se bojím, jak vypadám, když mám radost?	Pantomimické vyjádření.
ČINNOSTI K ROZVOJI ČG A JAZYKA	
Bylo, nebylo... vymysli kousek pohádky o čertech	Učitelka uvede pohádku slovy: „Bylo nebylo“ a dále ji vymýšlí děti. Učitelka vždy po přiměřeném úseku dítě zastaví, a dá slovo jinému. Zapisuje vyprávění i autora části pohádky. Pohádku pak vyvěsí k přečtení rodičům.
Sestav slovo čert, anděl, Mikuláš.	Nabízený materiál – písmenková mozaika a podobné ztvárnění písmen nebo příloha č. 5
Dobré ráno, pěkný den, hádej kdo dnes přijde sem? Anděl, čertík, Mikuláš, copak ty mu zazpíváš? Žes byl hodný to my víme, čertíka se nebojíme. (Zdroj: Barevné kamínky, Přikrylová Milada PLUS s. r. o.)	Společná činnost v kruhu
Co slyšíš na začátku, konci slova, vytleskej, urči počet slabik (čert, Mikuláš, anděl, nadílka atp).	Společná činnost v kruhu
Co nového jsi objevil? Jak ses při práci cítil? Výškou ruky ukaž, jak se ti činnost líbila.	Reflexní kruh
RELAXAČNÍ ČINNOSTI	
Houpání na obláčku – lehni si na deku a nech se houpat kamarády.	Jedno dítě leží na dece, ostatní děti s učitelkou ji chytanou za okraj a houpají jej
Jedna skupina dětí leží na koberci, druhá nad nimi točí, houpe padák a zpívá uko-lébavku.	Relaxace s padákem.

Evaluace

Jak ke konkrétním cílům, tak k záměrům ITB

Evaluační otázky:

1. Zjistit, jestli a jak děti vyjadřovaly své nápady, myšlenky, pocity a prožitky

V kruhu děti vypravovaly pohádku na pokračování, odpovídaly na sdílející a evokační otázky, vyjadřovaly se improvizovaným pohybem a výtvarně ztvárnily, jak vidí samy sebe.

2. Ověřit si, jestli se o svých činnostech rozhodovaly samy

Měly možnost vybírat si každý den činnost dle svých zájmů a potřeb, měly právo odmítnout nebo se nezúčastnit aktivit.

3. Zjistit jaké poznatky nabyly a jak přijaly tradici mikulášské nadílky

Byly zvědavé a otevřeně přijímaly informace o tradicích spjatých s mikulášskou nadílkou, navzájem sdílely své zkušenosti a zvyky tohoto svátku.

Příloha č. 1

Byla jedna Káča

(zdroj: KAFOMET, EST-047, str. 47)

14 Byla jedna Káča

*Hudba Pavel Jurkovič
Slova Věra Provazníková*

Jako mazurka

1. By-la jed - na Ká - ča, co se chůě - la vdát.
 2. Čert se ji moc lí - bil, že byl ro - ha - tý,
 3. Hned si chůě - la Ká - ča to - ho čer - la brát.

Čert to na ní vi - děl, šel s ní tan - co - val.
 že měl v pe - kle te - plo a byl ho - ha - tý.
 po - řád se ho pta - la, jak moc ji má rád.

Na krk mu sko - či - la, do - ko - la s ním to - či - la,
 Když ne-moh' na no - hy, ta - ha - la ho za ro - hy,
 Čert na to: Pro te - be. chůěl hůech ťě - ha do ne - be

na krk mu sko - či - la, do - ko - la s ním to - či - la.
 když ne-moh' aa no - hy, ta - ha - la ho za ro - hy.
 ble - ble - ble, pro te - be, pů - jdu rov - nou do ne - be.

Příloha č. 2

Čert a Káča

V jedné vesnici byla stará děvečka, jménem Káča. Měla chaloupku, zahradu a k tomu ještě pár zlatých peněz, ale kdyby byla celá v zlatě seděla, nebyl by si ji ani ten nejchudší chasník vzal, protože byla jako čert zlá a hubatá. Měla starou matku, a leckdy posluhu potřebovala, ale kdyby byl mohl někoho krejcar spasit a ona dukáty platila, nebyl by jí toho nejmenšího udělal, protože se hned pro každé slovo soudila a vadila, až to bylo na deset honů slyšet. K tomu všemu nebyla hezká, a tak zůstávala na ocet, až jí bylo již pomalu čtyřicet let. Jak to z většího dílu ve vesnicích bývá, že je každou neděli odpoledne muzika, bylo to i tu; jak se ozvaly u rychtářů aneb v hospodě dudy, hned byla plná sednice hochů, v síni a po náspi stála děvčata a u oken děti. Ale nejprvnější mezi všemi byla Káča; hoši na děvčata kývali, a ty se ubíraly do kola, ale Kačence se toho štěstí co živa byla ani jednou nedostalo, ač by dudákovi třeba sama byla zaplatila, než navzdor tomu nevynechala přece ani jednu neděli. Jedenkrát jde také a myslí si po cestě: "Tak stará jsem již, a ještě jsem s hochem netancovala, není-li to k zlosti? Věřu dnes bych tancovala třeba s čertem." Se zlostí přijde do hospody, sedne ke kamnům a dívá se, který kterou k tanci bere. Najednou vejde do dveří pán v mysliveckém oděvu, sedne nedaleko Kačenky za stůl a dá si nalít. Děvečka přinese pivo, pán je vezme a nese Kačence připít. Kačenka se chvíli v duchu divila, že má ten pán pro ní takovou čest, chvíli se upejpala, ale konečně se ještě ráda napila. Pán džbánek postaví, vytáhne z kapsy dukát, hodí ho dudákovi a křičí: "Sólo, hoši!" Hoši se rozstoupí, a pán si bere Káču k tanci. "I kýho šlaka, kdopak asi je?" ptají se staří a sestrkují hlavy; hoši se ušklebují a děvčata schovávají hlavu jedna za druhou a přikrývají hubu zástěrou, aby Káča nezahlídl, že se jí smějou. Ale Káča neviděla žádného, ona byla ráda, že tancuje, byť by se jí byl celý svět smál, nebyla by si z toho pranic dělala. Celé odpoledne, celý večer tancoval pán jen s Káčou, kupoval marcipán i sladkou vodku, a když přišel čas jít domů, vyprovázal ji po vsi. "Kéž bych mohla s vámi tak do smrti tancovat jako dnes," pravila Káča, když se měli rozcházet. "I to se ti může stát, pojd' se mnou." "A kde zůstáváte?" "Chyť se mě kolem krku, já ti povím." Káča ho popadla, ale v tom okamžiku se proměnil pán v čerta a letěl s ní rovnou k peklu. U vrat se zastavil a tloukl, kamarádi přišli, otevřeli, a když uviděli tovaryše, že je celý upachtěn, chtěli mu ulehčit a Káču z něho sundat. Ale ta se držela jako klíště a živou mocí se odtrhnout nedala; chtěj nechtěj musel se čert s Káčou na krku panu Antichristovi odebrat. "Koho si to neseš?" ptal se ho pán. A tu povídal čert, Jak chodil po zemi, že zaslechl Káčin nárek o tanečníka, a myslel ji trochu zastrašit, že se s ní pustil do tance, a pak že jí na chvíli také peklo chtěl okázat. "Já nevěděl," dokončil, "že se mě nebude chtít pustit." "Protože jsi hlupák a naučení moje si nepamatuješ," vyjel na něj starý pán. "Dříve než s kým co začneš, máš jeho smýšlení znát; kdybys byl na to vzpomněl, když tě Káča vyprovázela, nebyl bys ji bral s sebou. Nyní se mi klid' z očí, a hleď, jak se jí zbavíš." Pln mrzutosti štrachal se čert s pannou Kačenkou na zem. Sliboval jí hory doly, jestli se ho pustí, proklínal ji, ale všecko nic platno. Utrmácen, rozzloben přijde se svým břemenem na jednu louku, kde mladý ovčák v hrozitánském kožichu zaobalen ovce pásal. Čert byl proměněn v obyčejného člověka, a tedy ho ovčák nepoznal. "Kohopak to nesete, příteli?" ptá se důvěrně čerta. "Ach, milý člověče, ledva dýchám.

Považte jen, já šel svou cestou, na nic ani nepomysle, tu mi skočí ta ženská na krk a nechce se mě živou moci pustit. Chtěl jsem ji nést až do nejbližší vesnice a tam ji nějak odbýt, ale nejsem v stavu, nohy pode mnou klesají." "No, počkejte chvíli, já vám od té neodbyty pomohu, ale ne na dlouho, protože musím zase pást; asi na půl cesty ji odnesu." "I to budu rád." "Slyšíš, ty, chyt' se mě," křičel ovčák na Káču. Sotva to Káča uslyšela, pustila se čerta a chytla se huňatého kožichu. Nyní měl štíhlý ovčák co nést Káču a hrozný velký kožich, který si byl ráno od nádvorníka vypůjčil. Avšak ho to také dost brzo omrzelo; i myslil, jak by se Káči zbavil. Přijde k rybníku, a tu mu napadne, aby ji tam hodil. Ale jak? Kdyby byl mohl kožich i s ni svléknout! Byl mu sice dost volný, a proto se o to pomalounku pokoušel, jestli by to šlo. A hle! vyndá jednu ruku, Káča neví nic, vyndá druhou, Káča neví ještě nic, odundá první pentličku z knoflíku, oddělá druhou, třetí a žblunk – Káča leží v rybníce i s kožichem. Čert nešel za ovčákem, on seděl na mezi a pásal ovce, dívaje se, brzo-li se ovčák s Káčou navrátí. Nemusel dlouho čekat. Mokřý kožich na rameně pospíchal ovčák k louce, mysle, že bude cizinec již snad u vesnice a ovce že jsou samotny. Když se spatřili, koukal jeden na druhého. Čert, že jde ovčák bez Káči, a ovčák, že tam pán posud sedí. Když se domluvili, řekl čert k ovčákovi: "Já ti děkuju, tys mi velkou stužbu prokázal, neboť bych se byl snad musel do soudného dne s Káčou nosit. Nikdy na tebe nezapomenu, a jednou se ti bohatě odměním. Abys ale věděl, komu jsi z nouze pomohl, povím ti, že jsem čert." To dořekl a zmizel. Ovčák zůstal chvíli jako omámený stát, pak pravil sám k sobě: "Jsou-li všichni tak hloupí jako on, tedy je dobře." Nad tou zemí, kde náš ovčák živ byl, panoval mladý kníže. Bohatství měl dost; jsa svobodným pánem nade vším, požíval všeho v plné míře. Den ode dne kochal se v rozkoších, jakýchž jen svět podat může, a když nastala noc, ozýval se z knížecích síní zpěv rozpustilých hýřivých mladíků. Zem spravovali dva správce, kteří nebyli o nic lepší než sám pán. Co neprohýřil kníže, nechali si oni dva, a ubohý lid nevěděl, kde má již peněz nabrat. Kdo měl krásnou dceru anebo peníze, ten neměl utěšené chvíle, neboť mohl s jistotou rozkaz očekávat, že to kníže vším právem pro sebe požádá, a milost boží tomu, kdo by se vůli jeho protivil! Kdož by mohl takového panovníka milovat? Po celé zemi proklínal lid knížete i správce země. Jedenkrát, když nevěděl již, co si má vymyslet, povolal kníže hvězdáře a poručil, aby jemu i dvěma jeho správcům planety četl. Hvězdář uposlechl a zkoumal v hvězdách, jaký konec vezme život tří marnotratníků. "Odpusť, knížecí Milosti," řekl, jsa hotov se svým zkoumáním, "tvému životu i tvým správcům hrozí takové nebezpečství, že se; to vyřknouti obávám." "Jen mluv, ať je to cokoliv! Ty ale zde zůstat musíš, a nevyplní-li se tvá slova, přijdeš o hlavu." "Já se milerád spravedlivému rozkazu podvoluji. Poslyš tedy: než bude druhá čtvrt měsíce, přijde pro oba správce čert, v tu a tu hodinu, ten a ten den, a vůplňku přijde pak i pro tebe, knížecí Milosti, a všechny tři vás za živa do pekla odnese." "Do vězení odvedte toho lživého šejdíře!" poručil kníže, a služebníci učinili podle rozkazu. V srdci nebylo knížeti, jak se stavěl; slova hvězdářova otrásla jím jako hlas soudný. Poprvé se v něm ozvalo svědomí! Správce odvezli napolo mrtvé domů, žádný z nich do huby nevzal. Sebravše všechno jmění své, sedli do vozů, ujeli na své statky a dali hrady ze všech stran zatarasit, aby pro ně čerti přijít nemohli. Kníže se obrátil na pravou cestu, žil tiše a pokojně, a zponenáhla se pouštěl do spravování země, doufaje, že se snad přece krutý osud nevyplní. O těch věcech neměl chudý ovčák ani zdání; den jak den pásal své stádo a nestaral se pranic, co se ve světě děje. Jednoho dne znenadání stojí před nim čert a praví

k němu: "Přišel jsem, ovčáčku, abych se ti za tvou službu odměnil. Až bude čtvrt měsíce, mám odnést do pekla bývalé správce země, protože okrádati chudý lid a knížeti zle radili. Nevíš-li co, poněvadž vidím, že se polepší, nechám je tu a přitom se ti hned odměním. Až přijde ten a ten den, vejdi do prvního hradu, kde bude množství lidu. Až se strhne v hradu křik, služebníci vrata otevřou a já pána pryč povedu, tu ke mně přistup a řekni: "Odejdi v tu chvíli, sice bude zle!" Já tě poslechnu a půjdu. Potom si ale dej od pána dva pytle zlata dát, a nebude-li chtít, řekni jen, že mě zavoláš. Od toho jdi k druhému hradu, a též tak udělej a stejný plat požádej. S penězi ale dobře hospodař a užívej jich k dobrému. Až bude měsíc v úplňku, musím odnést samého knížete, než to bych ti neradil, abys ho chtěl vysvobodit, sice bys musel vlastní svou kůži nastavit." To dořekl a odešel.

Ovčák si pamatoval každé slovo. Když bylo čtvrt měsíce, vypověděl službu a šel ke hradu, kde jeden z těch dvou správců zůstával. Přišel tam právě včas. Zástupy lidstva stály tu a dívaly se, až čert pána ponese. Tu se strhne v zámku zoufalivý křik, vrata se otevřou, a černý táhne pána ven, zsinalého a napolo mrtvého. Tu vystoupí z lidu ovčák, vezme pána za ruku a čerta ostrčiv volá: "Odejdi, sice bude s tebou zle!" Tu chvíli čert zmizí, a potěšený pán líbá ruku ovčákovu, ptaje se ho, co žádá za odměnu. Když řekl ovčák, že dva pytle zlata, poručil pán, aby se mu ho tolik bez meškání vydalo. Spokojen šel ovčák k druhému hradu, a též tak dobře jak u prvního pořídil. Rozumí se samo sebou že se kníže dost brzo o ovčákovi dověděl, neboť se beztoho pořád poptával, jak to s pány dopadlo. Když to všechno uslyšel, poslal vůz se čtyřmi koňmi pro milého ovčáka, a když ho přivezli, snažně jej žádal, aby se i nad ním smíloval a z drápů pekelných ho vysvobodil. "Pane můj," odpověděl ovčák, "vám to slíbit nemohu; jedná se tu o mě. Vy jste velký hříšník, ale kdybyste se chtěl docela polepšit, spravedlivě, dobrotivě a moudře svůj lid spravovat, jak se na knížete sluší a patří, pokusil bych se o to, i kdybych měl sám za vás jít do horoucího pekla." Kníže s upřímnou myslí všechno slíbil, a ovčák odešel, přislíbiv mu, že se v určitý den vynajde. Se strachem a hrůzou očekávali všude úplněk měsíce. Jak to zprvu knížeti přáli, tak ho nyní litovali, neboť od té chvíle, co se polepšil, nemohl si žádný hodnějšího knížete přát. Dnové ubíhají, ať je člověk s radostí aneb s žalostí počítá! Než se kníže nadál, byl za dveřmi den, ve kterém se všim, co ho těšilo, rozloučit se musel. Černě přestrojen, na smrt vyděšený, seděl kníže a očekával buďto ovčáka, anebo čerta. Najednou se otevřou dvěře, a černý stojí před ním. "Stroj se, pane kníže, hodina vypršela, já jsem tu pro tebe." Ani slova neodpovídaje, vstal kníže a kráčel za čertem na dvůr, kde nesmírné množství lidstva stálo. Tu se prodírá houfem ovčák celý upachtěný a běží rovnou k čertu, volaje zdaleka: "Uteč, uteč, sice bude s tebou zle!" "Jak se můžeš opovážit mě zdržovat? Nevíš-li, co jsem ti řekl?" pošeptal čert ovčákovi. "Blázne, mně tu nejde o krále, ale jde mi o tebe. Káča je živa a ptá se po tobě." Jakmile uslyšel čert o Káče, byl hned tentam a nechal knížete na pokoji. Ovčák se mu v duchu vysmál, a byl rád, že tou lstí knížete vysvobodil. Za to ho udělal kníže svým nejprvnějším dvořenínem a co vlastního bratra jej miloval. Avšak se také s dobrou potázel, neboť byl chudý pasák upřímný rádce a správný dvořenín. Ze čtyř pytlů zlata nenechal si ani krejcaru; pomohl jím těm, od kterých je správcové vydřeli.

Tento text byl zkopírován ze serveru: <http://www.cesky-jazyk.cz/citanka/bozena-nemcova/cert-a-kaca-pohadky.html#ixzz2BwT14fyD>

Příloha č. 3

Zdroj: Barevné kamínky, Cvičíme s pohádkou, Přikrylová Milada Plus s. r. o.

ZÁŘIVÁ HVĚZDIČKA

motivace

Sluníčko zapadá za hory, pomalu se snáší soumrak a tu a tam se objevují na obloze hvězdy. I jedna malá vzdálená hvězdička se právě probudila.

popis

- lež skrčmo, ruce podél těla, brániční dýchání

Jelikož prospala celý den, protáhla se v postýlce. Zvedla jednu i druhou ruku, aby poprvé zablikala svým světlem.

- v lehu skrčmo vzpažit L (P) a natáhnout L (P)
DK (protáhnout celou stranu těla v délkové ose)

Probudila pomaloučku také svou pravou nožku, za chvíli levou nožku a zasvítila jasným světlem na všechny strany.

- lež, upažit, přednožit P (L)
- položit koleno dovnitř (výdrž, uvolněné dýchání)

Pohoupala se na večerní obloze a položila se na nejbližší obláček.

- sed skrčmo, kolena přitáhnout k tělu
- zhoupnout se do lehu („kolébka“)

provedení cviku

ZÁŘIVÁ HVĚZDIČKA

motivace

Od samé radosti se po něm kutálela jako malý soudek a zastavila se až na jeho samém okraji.

popis

- leh, vzpažit
- převalem leh na břiše a zpět do VP

provedení cviku

Posadila se a dívala se dolů na Zem. Nahlédla do dětských postýlek a popřála dětem krásné sny.

- sed skrčmo zkřížený, ruce na kolena
- úklony hlavy v P a v L

Hvězdička zářila celou noc na všechny světové strany. Zářila tak jasně, že ji bylo vidět z každého okýnka.

- sed skrčmo zkřížený, upažit
- s výdechem otočit trup v P a v L

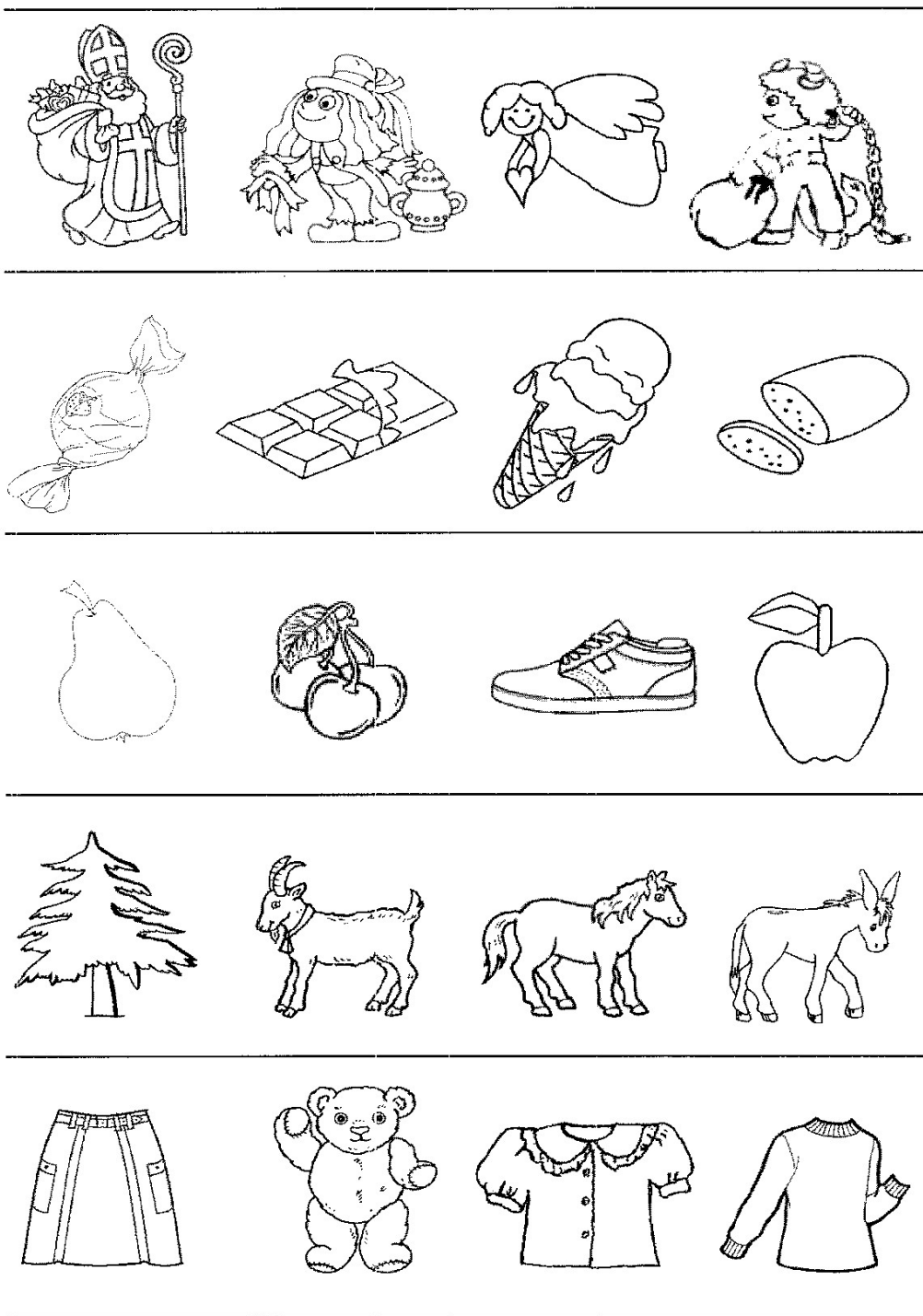
Každý z nás má na obloze tu svoji hvězdičku. Přejme si, aby nad námi svítila každou noc jasně a zářivě jako veselé dětské oči.

- sed skrčmo zkřížený, vzpažit zevniř
- s výdechem hluboký ohnutý předklon, dlaně na podložku (výdrž)

Příloha č. 4

Zdroj: vlastní zásobník

Příloha č. 5

A	N	D	Ě	L		
Č	E	R	T			
M	I	K	U	L	Á	Š

A	N	D	Ě	L		

Č	E	R	T			

M	I	K	U	L	Á	Š

Příloha č. 6

Odborní experti, kteří se podíleli na tvorbě Sborníku integrovaného tematického plánování v MŠ

Bartošová	Jana		Čeladenská берушка, p. o., Čeladná 389
Bräuerová	Dana		ZŠ a MŠ Mladějovice, p. o., Mladějovice 113
Gardošová	Juliana	Mgr.	MŠ берушка Frýdek-Místek, Nad Lipinou 2318
Jabůrková	Alena	Bc.	MŠ Uherský Brod, Havříce 1
Kargerová	Jana	Mgr., Ph. D.	Pedagogická fakulta UK Praha
Karnovská	Jarmila		MŠ Ostrava-Přívoz, p. o., Špálova 32
Klikarová	Eva		MŠ Brno, p. o., Hochmanova 25
Kohoutová	Milena	Mgr.	MŠ Rožnov pod Radhoštěm, p. o., 5. května 1701
Kozlová	Veronika	BcA.	MŠ Citov, p. o., Citov 14
Petruželová	Pavla	Mgr.	MŠ Rožnov pod Radhoštěm, p. o., 5. května 1701
Petrů	Ivana	Mgr.	MŠ Valašské Klobouky, okres Zlín, Školní 850
Schneková	Hana		MŠ Sluníčko Brno, p. o., Strnadova 13
Sztefková	Renáta	Mgr.	ZŠ a MŠ Kunín, p. o., Kunín 346
Štěpánová	Eva		MŠ Máj Nový Jičín, p. o., K. Čapka 6
Toflová	Natália	Mgr.	Čeladenská берушка, p. o., Čeladná 389
Vrbová	Jana	Mgr.	MŠ Máj Nový Jičín, p. o., K. Čapka 6

Vydavatel: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a
informační centrum Nový Jičín, příspěvková organizace, Štefánikova
7/826, 741 11 Nový Jičín

Autor: Gardošová, Juliana a kol.

Název: Sborník integrovaného tematického plánování v MŠ

Rok vydání: 2013

Vydání: 1. vydání v počtu 300 výtisků

Vazba: brož.

Vytiskl: MORAVAPRESS s.r.o., Novinářská 1113/3, 709 00 Ostrava – Marián-
ské Hory

ISBN 978-80-87744-00-0

